

ƏDALƏT

Qurucusu:
Adil Minbaşiyev

İctimai-siyasi, hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 38 (6131) 10 oktyabr 2025-ci il

Qiyməti 40 qəpik

Putindən AZAL-ın qəzaya uğrayan təyyarəsi ilə bağlı açıqlama

DİN: Hesabda şübhəli əməliyyat olduqda polisə məlumat verilməlidir

Bank kartları vasitəsilə dələduzluq halları, saxta zənglər və hesab məlumatlarının ələ keçirilməsi cəhdləri var. Fırıldaqqıclar adətən öz-lərini bank əməkdaşı kimi təqdim edir, kart mə-lumatlarını və SMS-lə göndərilən təsdiq kod-larını ələ keçirməyə ça-lışırlar.

Bu barədə Adalet.az-a DİN-in mətbuat xidmətindən mə-lumat verilib. Bildirilib ki, bu kimi hallarla qarşılaşdıqda dər-hal polisə məlumat verilməlidir: "Unutmayın ki, heç bir bank əməkdaşı sizdən PIN-kod, CVV, SMS təsdiq kodu və ya şəxsi məlumatlar istəmir. Əgər kart hesabınızda şübhəli əməliyyatlar, icazəsiz çıxarışlar, pul köçürmələri müşahidə etmişinizsə, dərhal 102 Zəng Mərkəzinə məlumat verin. Hər hansı şübhəli zəng, mesaj və ya keçid (link) aldığınız zaman reaksiya verməyin, heç bir məlumat paylaşmayın və dərhal polisə müraciət edin". "Təvsiyəmiz ondan ibarətdir ki, kart əməliyyatlarınızı mütləq olaraq yoxlayın, mobil tətbiqlər-də "bildiriş" funksiyasını aktiv saxlayın, rəsmi olmayan sayt və keçidlərə daxil olmayın, şübhəli hallarda yalnız bankın rəsmi nömrəsi ilə əlaqə saxlayın",- deyə məlumatda qeyd edilib.

Əbülfet MƏDƏTOĞLU

YAŞANAN VƏ YAŞADILAN ANLAR

Bax:səh-8

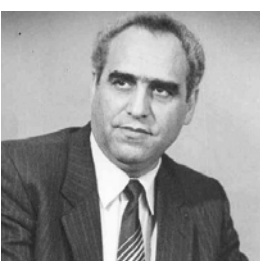

Xəbər verdiyimiz kimi, Düşənbədə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Rusiya Fe-derasiyasının Prezidenti Vladimir Putin ilə təkbətək görüşü keçirilib.

Adalet.az TASS-a istinadən xəbər verir ki, görüş zamanı Putin AZAL-ın təyyarəsinin qəzaya uğraması məsələsindən söz açıb. Putin faciənin Rusiya səması üzərində baş verdiyinə görə üzr istədiyini xatırladıb.

Rusiya lideri digər məsələlərlə yanaşı, aviasiya qəza-sını Ukraynaya məxsus PUA-nın səmada olması ilə əlaqələndirib.

"Rusiyanın hava hücumundan müdafiə sistemi tə-rəfindən atılan iki raket AZAL-ın təyyarəsinə birbaşa dəyməyib, bir neçə metr aralıda partlayıb. Bununla əlaqədar kompensasiyalar ödəniləcək və günahkarlar cəzalandırılacaq", - deyə Putin vurğulayıb.

ŞAHMAR ƏKBƏRZADƏ

YİYƏSİNİ YIXAN ATLAR

Toyuq-cücə kişləyirlər,
Ağır kimi kişnəyirlər.
Baş ilxıçı işlədirlər
Yiyəsini yixan atlar!

Ölmüş atdan nal sökürlər,
Ev yıxıb tövlə tikirlər.
Qaş düzəldib göz tökürlər,
Yiyəsini yixan atlar!

Qara kişmişdən doymurlar,
Tər yoncanı ot saymırlar.
Qıratı heç at saymırlar,
Yiyəsini yixan atlar!

Gah sağa, gah sola çapır,
Göyden alır, göydə çarpır.
Yiyəsini minib çapır,
Yiyəsini yixan atlar!

Şərləməyi xoşlayırlar,
Fağrıları xışlayırlar.
Ağır kimi kişnəyirlər,
Yiyəsini yixan atlar!

Köhlənlər kralı olub,
İgidlik misalı olub
Sədaqət timsalı olub
Yiyəsini yixan atlar.

19 fevral 2000-ci il

ANAMA Hadrutda mobil baza yaradacaq

Azərbaycan Respubli-kasının Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) Xocavənd rayonunun Hadrut qəsəbəsində mo-bil bazası yaradılacaq.

Adalet.az-ın məlumatı-na görə, eyni zamanda mövcud bazaların geniş-ləndirilməsi işləri aparıla-caq.

Belə ki, ANAMA artıq bununla bağlı müvafiq işlə-ri yekunlaşdırıb.

Agentlik sözügedən iş-lərin icrasını "Şəmkir Ti-kinti-18" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə (ASC) həvalə edib və müqavilə bağlayıb. Müqaviləyə əsasən, ASC-yə 1,9 milyon manat ödə-nilib.

Qeyd edək ki, işlərin həvalə olunduğu "Şəm-kir Tikinti-18" 2011-ci ildə dövlət qeydiyyatına ali-nib. Nizamnamə kapitalı 64 458 manat olan ASC-nin qanuni təmsilçisi Ab-dullayev Vəqif Çingiz oğ-ludur.

Aqil ABBAS
aqilabbas@rambler.ru

AQIL ABBASDAN MURAD KÖHNƏQALAYA

Şair dostum Murad Köhnəqala "Qarabağ" komandasının Avropadakı uğurlarından fərhlənə-rək şairliyinə salıb redaksiyamıza "Aqil Abbasın "Qarabağ"ı" adlı bir yazı göndərib. Ağdamın işğa-lından sonra mənim bu klubla bağlı çəkdiyim zəhməti, gördüyüm işləri yüksək qiymətləndirib.

Sağ olsun! Amma Türkiyə türkləri demiş, mənim fəaliyyətimi bir az abardıb. Əslində isə "Qara-bağ" "Azərsun"-un prezidenti Abdulbari Gözəl bəyin sponsorluğuna keçənədək bu klubun yaşama-sı üçün çoxlarının böyük zəhməti var.

Birincisi, Ağdamın keçmiş icra başçısı Həsən Səriyev klub üçün əlindən gələni əsirgəməirdi. Hə-mişə komandanın yanında idi. Həm Bakıdakı oyunlarda, həm də səfər oyunlarında mütləq oyuna baxmağa gəlirdi. Heç vaxt əliboş gəlməzdi. Hətta Tofiq Bəhramov adına stadionda "Qarabağ"-ın oyununu izləyərkən zəng gəlirdi, yəqin ki, yuxarıdan zəng eləmişdilər, siz artıq işdən çıxarılmısınız. Düzür, rəngi bir az tutuldu, amma durub getmədi, oyunu axıradək izlədi.

Bax:səh-3

GÜNÜN LƏTİFƏSİ

Bir kişi girir bara. Oturub 1 bakal pivə zakaz edir. Başlayır fikir etməyə. Qa-pıdan bir qaçaş girir içəri. Gəlir oturur kişinin yanında. Kişinin pivəsini içir və deyir:

- Nə olub, niyə kefsizsən?

Adam başlayır ağlamağa və deyir:

- Mən nə bəxtsiz adamam. Bu gün arvadımla dalaşdım, arvad məni boşadı, işə gecik-mədür müdür qovdu məni işdən, çıxdım getdim evə ki, arvadla barışım, başqa ki-şiyə gördüm. Özümü öldürmək istədim, ta-pança işləmədi, asmaq istə-dim ip qırıldı. Dedim qazla boğum özümü, borcum var deyə qaz kəsilib. İndi də pivə-yə siçan zəhəri qatdım, onu da sən içdin...

Prezident İlham Əliyev Xorvatiya parlamentinin nümayəndə heyətini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 8-də Xorvatiya parlamentinin sədri Qordan Yandrokoviçin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Xorvatiya parlamentinin sədri Azərbaycana ilk dəfə səfər etdiyini deyərək, paytaxt Bakının gözəlliyinin onda dərin təəssürat hissi yaratdığını bildirdi.

Qordan Yandrokoviç Prezident İlham Əliyevi Azərbaycan dövləti və xalqı naminə gördüyü işlərə və xidmətlərinə görə təbrik etdi. Qonaq, həmçinin Vaşinqtonda Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sülh gündəliyinin irəliyə aparılması istiqamətində əldə edilmiş nəticələr münasibətilə də təbriklərini çatdırdı.

Azərbaycan ilə Xorvatiya arasında əlaqələrin yaxşı səviyyədə olduğunu deyən Qordan Yandrokoviç parlamentlərarası münasibətlərin daha da genişləndirilməsi üçün imkanların mövcud olduğunu vurğuladı. Hər iki ölkədə parlamentlərarası dostluq qruplarının fəaliyyət göstərdiyini qeyd edən qonaq dostluq qrupları ilə yanaşı, müxtəlif parlament komitələri arasında da əməkdaşlığın vacibliyinə toxundu.

Təbriklərə görə təşəkkürünü bildiren Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla Ermənistan arasında əldə olunmuş razılaşmaların tarixi əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğuladı.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə Xorvatiya arasında əlaqələrin inkişafından məmnunluğunu ifadə etdi.

Xorvatiyanın Azərbaycanın Avropa İttifaqı və NATO ilə əlaqələrinin inkişafını daim dəstəkləməsi vurğulandı.

Görüşdə ikitərəfli münasibətlərin dostluq və tərəfdaşlıq prinsipləri əsasında inkişaf etdiyi bildirildi, enerji, sərmayələr, turizm və digər sahələrdə əməkdaşlıq üçün geniş imkanların olduğu diqqətə çatdırıldı, ölkələrimizin beynəlxalq parlamentlərarası təsisatlar çərçivəsində əlaqələrinin inkişaf perspektivləri müzakirə olundu.

TDT Baş katibi İlham Əliyevə təşəkkür etdi

Tarix və müasirliyin qovuşduğu qədim Azərbaycan şəhəri Qəbələdə keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) Dövlət Başçıları Şurasının 12-ci Zirvə Görüşü türk dövlətləri arasında dostluq, həmrəylik və tərəfdaşlıq əlaqələrinin gücləndirilməsi istiqamətində ümumi baxışı əks etdirmək üçün mühüm platforma oldu. Xüsusilə Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərinin azad olunması, suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün bərpası, eləcə də avqustun 8-də Vaşinqtonda Azərbaycan ilə Ermənistan arasında imzalanmış Birgə Bəyannamə regional sülh və təhlükəsizlik məsələsini gündəliyimizdə daha da aktualaşdırdı.

Adalet.az xəbər verir ki, bu sözləri Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) Baş katibi Kubanıçbek Ömüraliyev TDT-nin Dövlət Başçıları Şurasının 12-ci Zirvə Görüşü çərçivəsində mətbuat bəyanatında deyib. O qeyd edib ki, bu tarixi hadisə Cənubi Qafqaz regionunda uzunmüddətli sülhün, sabitliyin və rifahın təmin olunması yolunda mühüm mərhələdir. "Bu mühüm toplantının yüksək səviyyədə təşkilinə və səmimi qonaqpərvərliyə görə Prezident İlham Əliyevə, eləcə də Azərbaycan xalqına dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Çünki bu Zirvə Görüşündə çox mühüm nəticələr əldə olunub.

Dövlət başçıları və xarici işlər nazirləri türk dünyasında əməkdaşlığı daha da dərinləşdirən və inkişaf etdirən qərarlar qəbul etmişlər. Əsas nəticə isə 12-ci Zirvə Görüşündə Qəbələ Bəyannaməsinin imzalanmasıdır. Bu sənəd gələcək əməkdaşlığımız üçün siyasi məsələlər, xarici siyasət, təhlükəsizlik, iqtisadi və sektorial inkişaf, xalqlar arasında əlaqələr və institusional koordinasiya istiqamətlərində yol xəritəsi müəyyən edir", - deyə o əlavə edib.

Leyla Əliyeva Londonda yüksəksəviyyəli iqlim dialogunda iştirak edib

Londonda yerləşən tarixi Marlboro Sarayında "Dəniz səviyyəsinin dəyişməsi və qeyri-bərabər nəticələr: Xəzər dənizi və inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətləri (SIDS) üzrə təcrübələr" adlı yüksəksəviyyəli iqlim dialogu keçirilib.

Adalet.az xəbər verir ki, 56 ölkəni birləşdirən Millətlər Birliyi ilə əməkdaşlıq çərçivəsində təşkil edilən tədbirdə Londondakı diplomatik korpusun nümayəndələri, həmçinin diplomatik korpusun marşalı, Böyük Britaniya Xarici İşlər Nazirliyi və digər dövlət qurumlarının nümayəndələri, kiçik ada dövlətlərinin təmsilçiləri, iqlim təşkilatları və media nümayəndələri, Millətlər Birliyi Katibliyinin əməkdaşları, gənc liderlər və digər qonaqlar iştirak ediblər.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyeva tədbirdə çıxış edərək Xəzər dənizinin səviyyəsinin azalması probleminə diqqət yönəldib. O qeyd edib ki, son 30 ildə dünyanın ən böyük göllərinin su itkisinə məruz qalması və plastik tullantılarla çirklənməsi vəziyyəti daha da ağırlaşdırır. O, Azərbaycanda COP29-un uğurla keçirildiyini xatırladaraq, COP30-a gedən yolda artıq ideyalardan çox əməli addımların atılmasının vacibliyini vurğulayıb. Leyla Əliyeva rəhbəri olduğu IDEA İctimai Birliyinin təbiətin qorunması və gənclərin bu prosesə cəlb edilməsi istiqamətində apardığı fəaliyyətlərdən də söz açıb. Leyla Əliyeva çıxışının sonunda qeyd edib ki, təbiətə münasibət insanlığa münasibətin göstəricisidir və

Xəzərə laqeyd yanaşmamaq onun həyat dolu gələcəyinə ümid yaradır.

COP29-un Sədri və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin iqlim məsələləri üzrə nümayəndəsi Muxtar Babayev çıxışında beynəlxalq birliyi Xəzər üçün də Amazon və digər tropik meşələr kimi həmrəylik

göstərməyə çağırıb və bildirib ki, Azərbaycan bu məqsədlə BMT-nin Ətraf Mühit Proqramı ilə birlikdə 2025-2035-ci illəri əhatə edən "Xəzər dənizinin səviyyə enməsi üzrə Fəaliyyət Planı" üzərində işləyir. O, Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə COP29 çərçivəsində Xəzər dənizi dövlətlərin birgə bəyannamə qəbul etdiyini və əməkdaşlığın gücləndirildiyini xatırladıb.

Sədr IDEA kampaniyasının Xəzərin biomüxtəlifliyinin qorunmasında mühüm rol oynadığını xüsusi qeyd edib. O, həmçinin Azərbaycanın iqlim dəyişikliyindən əziyyət çəkən kiçik ada dövlətləri ilə həmrəylik göstərdiyini, bu ölkələrdə davamlı inkişaf və adaptasiya layihələrinə dəstək verdiyini bildirib. Muxtar Babayev çıxışının sonunda qeyd edib ki, COP29-da verilən vədlərin ye-

rinə yetirilməsi və iqlim maliyyəsinin artırılması beynəlxalq etimadın bərpası üçün vacibdir və Azərbaycan bundan sonra da global iqlim həmrəyliyi istiqamətində fəal rol oynayacaq.

Millətlər Birliyinin Baş katibinin müavini Suddhu Arjun Millətlər Birliyinə daxil olan öl-

kələrin əksəriyyətinin iqlim dəyişikliyinə mənfi təsirlərinə məruz qaldığı barədə danışdı. O bildirib ki, Azərbaycanın COP29 Sədrliyinin xüsusilə kiçik ada dövlətlərinin üzvləşdiyi problemlərə həssaslıqla yanaşması və bu problemlərin həlli istiqamətində konkret addımlar atması olduqca təqdirəlayiqdir. Bu baxımdan, o, COP29 Sədrliyi ilə Millətlər Birliyi arasında 2024-cü ildə imzalanmış Anlaşma Memorandumu əsasında Millətlər Birliyinə daxil olan kiçik ada dövlətlərində iqlim fəaliyyətinə töhfə verməyi hədəfləyən əməkdaşlıq layihəsinə diqqət yönəldib.

Britaniya Xarici İşlər Nazirliyinin Kiçik Ada Dövlətləri üzrə xüsusi elçisi Tim Hemmings çıxışında ötən il COP29-un əldə etdiyi uğurlara nəzər yetirib, dəyişən su sə-

viyyələrinin yaratdığı problemlərin miqyasını nəzərə alaraq Britaniya XİN-in bu istiqamətdə məsələlərə dəstək vermək üçün bir sıra layihələr həyata keçirdiyini deyib. O, COP29 Sədrliyinin Millətlər Birliyi ilə Londonda bu mövzuda tədbir təşkil etməsinin alqışlayıq olduğunu söyləyib.

"Whale Guardians" təşkilatının həmtəsisçisi və icraçı direktoru Maykl Fişbek Xəzər dənizinin bioloji müxtəlifliyinə diqqət yönəldərək nəzərə çatdırıb ki, Xəzərin suyunun azalması global okeanlarda baş verə biləcək daha genişmiqyaslı proseslərin xəbərcisidir. O, buna görə də Xəzərin qorunması ilə bağlı təxirəsalınmaz addımların atılmasının vacibliyini deyib.

Fişbek Azərbaycanın ölkə Prezidentinin rəhbərliyi altında COP29 zamanı göstərdiyi liderliyi və yaşıl enerji sahəsində planlarını yüksək qiymətləndirib. O, çıxışının sonunda bildirib ki, məqsədi təkcə balıqna və digər dəniz canlılarını qorumaq deyil, Xəzər dənizi kimi dəniz ekosistemlərini də qorumaq və onların yenidən canlanmasına töhfə verməkdir.

Tədbirdə Baham, Maldiv, Antiqua və Barbuda kimi kiçik ada dövlətlərinin Londondakı səfirləri danışıqda dəniz səviyyəsinin qalxmasının bu ölkələrin mövcudluğu üçün birbaşa təhlükə yaratdığını deyib, COP29 Sədrliyinə belə vacib məsələyə diqqət yönəldiyi üçün təşəkkür ediblər.

Tədbirdə Azərbaycan təbiətinə həsr olunmuş sərgi də nümayiş etdirilib. Tədbir sərgiyə baxış və rəsmi qəbulla yekunlaşıb.

"Ətrafdakı müxtəlif mühəribələrin bölgəyə sıçraması ehtimalı var"

"Qəbələdə Türk Dövlətləri Təşkilatının zirvə toplantısı oktyabrın 6 və 7-də işə başlayıb. 2009-cu ildə Naxçıvan şəhərində təsis olunan Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində əməkdaşlıq hər sahədə genişlənib. Budəfəki sammitin əsas mövzusu "Regional sülh və təhlükəsizlik" adlanır. Bu mövzu ona görə seçilib ki, ətrafdakı müxtəlif mühəribələrin bölgəyə sıçraması ehtimalı var və bunun qarşısının alınmasında türk dövlətlərinin təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlığı gücləndirməsinə ehtiyac var".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu politoloq Elxan Şahinoğlu deyib. Politoloqun sözlərinə görə, türk dövlətləri arasında siyasi və iqtisadi əlaqələrlə yanaşı hərbi-texniki sahədə də əməkdaşlıq yolları aranmalıdır:

"Bu siraya birgə hərbi təlimlərin keçirilməsindən tutmuş hərbi texnika istehsal edən ortaqların müəssisələrində yəradılmasına qədər bəndləri aid etmək olar. Beynəlxalq aləmdə

Türk Dövlətləri Təşkilatına iki yanaşma var. Birinci yanaşma müsbətdir, ikinci yanaşma mənfidir. ABŞ və Avropa İttifaqı ölkələri Türk Dövlətləri Təşkilatına müsbət yanaşırlar. Vaşinqton və Brüssel türk dövlətləri arasında inteqrasiyanın genişlənməsini təhlükəli deyil, əksinə faydalı olduğunu düşünür. Bu səbəbdən Vaşinqton və Brüssel Zəngəzur dəhlizinin reallaşmasını istəyir. Zəngəzur dəhlizi isə türk dövlətlərinin arasında inteqrasiyanı gücləndirəcək əsas layihələrdən biridir. İkincisi, ABŞ və Avropa İttifaqının Mərkəzi Asiya ölkələri ilə 5+1 əməkdaşlıq formatı

mövcuddur. Doğrudur, bu əməkdaşlıq formatının əsas səbəblərindən biri də Qərbin Mərkəzi Asiyada Rusiya və Çinlə rəqabət aparmasıdır. Mərkəzi Asiya ölkələrinin özləri də 5+1 formatının davamında maraqlılırlar. Çünki, Mərkəzi Asiya ölkələri Rusiya və Çinlə sıx əməkdaşlıq etsələr də, bu iki ölkədən asılı olmaq istəmir, alternativ istiqamətlərə üstünlük verirlər. Mərkəzi Asiyanın Rusiya və Çindən asılı olmaması türk inteqrasiyası üçün də vacibdir".

E.Şahinoğlu deyib ki, türk dövlətləri arasında inteqrasiyadan narahət olan 3 ölkə var:

"Bu Rusiya, Çin və İrandır. Bu 3 ölkənin rəsmiləri və diplomatları türk dövlətləri arasında inteqrasiyanın əleyhinə açıqlama və ya bəyanat vermirlər. Buna baxmayaraq, Moskva, Pekin və Tehran türk dövlətləri arasında inteqrasiyanı özləri üçün təhlükə kimi qiymətləndirirlər. Halbuki, türk dövlətləri arasında inteqrasiya heç bir dövlətə və birliyə qarşı yönəlməyib. Türk birliyi qarşılıqlı inteqrasiyanı gücləndir-

məklə türk dövlətlərinin müstəqil inkişaflarını sürətləndirən amildir. Görünür, məhz bu amil Rusiya, İran və Çindəki dairələrin xoşuna gəlmir. Qərblə qarşıdurma içərisində olan Rusiya, Çin və İran qonşu dövlətlərin də onlar kimi siyasət yürütmələrini istəyir. Türk birliyi isə Qərblə dialog içərisindədir.

Rusiya, Çin və İran türk birliyinin inteqrasiyasına əngəl ola bilməyəcək. Çünki, türk dövlətləri arasında inteqrasiya zamanın tələbidir. Qəbələdəki toplantıda Şimali Kipr Respublikasının (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyyəti) Cumhurbaşkanı Ersin Tatar da iştirak edəcək. Ersin Tatar türk dövlətləri liderlərinin Azərbaycanda keçirilən bütün toplantılarına dəvət olunub. Türkiyə Şimali Kipr Respublikasının Türk Dövlətləri Təşkilatına müşahidəçi statusundan tamhüquqlu üzvlüyə keçidini dəstəkləyir. Azərbaycan bu qərarı dəstəkləməyə hazırdır, son söz Mərkəzi Asiya ölkələrinin liderlərindəndir".

Vasif ƏLİHÜSEYN

Pensiyalar ilə yeni qaydalar təsdiq olundu: pensiya məbləğlərinə necə təsir göstərəcək?

Məlum olduğu kimi, Nazirlər Kabineti "Əmək pensiyaları haqqında" Qanuna edilən dəyişikliklərə uyğun olaraq yeni qaydaları təsdiq edib.

Yeni sənədə əsasən, əmək pensiyalarının təyin edilməsi, təyin olunmasından imtina edilməsi, yenidən hesablanması, dayandırılması, bərpası və bir növdən başqa növə keçirilməsi barədə qərarlarda göstərilən məlumatlar Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi üzərindən təqdim və ya əldə edilə bilər. Bu qərarlarda göstərilən məlumatların Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi üzərindən təqdim edilməsi həmin qərarların təqdim edilməsinə bərabər tutulur.

Adalat.az-ın məlumatına görə, iqtisadçı deputat Vüqar Bayramov bildirib ki, yeni qaydalar pensiyalarının təyin edilməsi, təyin olunmasından imtina edil-

məsi, yenidən hesablanması, dayandırılması, bərpası və bir növdən başqa növə keçirilməsi bağlı qərarların daha çevik qəbul edilməsinə və nəticənin daha qısa zamanda bölüşdürül-

məsi, yenidən hesablanması, dayandırılması, bərpası və bir növdən başqa növə keçirilməsi bağlı qərarların daha çevik qəbul edilməsinə və nəticənin daha qısa zamanda bölüşdürül-

masıya Sistemi üzərindən təqdim edilməsi şəffaflığın daha da gücləndirilməsinə imkan yaradacaq. Bu xüsusən də məlumatlara əlçatanlıq baxımdan da vacibdir.

"Yeni qaydala pensiyalar sahəsində elektronlaşdırmanı genişləndirməklə yanaşı, pensiyalara əlçatanlığı da artıracaq. Bu isə təqaüd növünü dəyişmək istəyən pensiyacılar və eləcə də pensiyaya çıxmaq istəyənlər üçün yeni imkanlar deməkdir. Pensiyaların yenidən hesablanması sistemi-nindaha da elektronlaşdırılması isə bir sıra hallarda pensiya məbləğlərini də artırma bilər", - deyə Vüqar Bayramov əlavə edib.

NİCAT

"Türk Dövlətləri Təşkilatının Qəbələdə keçirilən sammiti ciddi siyasi mesajdır"

"Əlbəttə, Türk Dövlətləri Təşkilatının Qəbələdə keçirilən zirvə toplantısı çox maraqlı hadisədir. Region, türk dili xalqları və bir az da iri miqyasda götürsək, Yaxın Şərq üçün ciddi bir sammitdir. Burada Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın 15 dekabrın dünya türk dili ailəsi günü qeyd olunması ilə bağlı təklifinin özündə də ciddi bir mesaj var. Bu ondan ibarətdir ki, artıq Türk Dövlətləri Təşkilatı, ayrılıqda götürüləndə Türkiyə özü, Azərbaycan, Qazaxıstan, Türkmənistan, Qırğızıstan, Özbəkistan və bu bu- ra müşahidəçi kimi qoşulmuş Macarıstan bu tarixə təsbit olunmuş ciddi hadisədir".

Bunu Adalat.az-a açıqlamasında siyasi şərhçi Qulu Məhərrəmli deyib.

O bildirib ki, YUNESKO-da 15 dekabrın Dünya türk dili ailəsi kimi qeyd olunması təklifinin də xüsusi əhəmiyyəti var:

"Təbii ki, bu bir mədəniyyət təklifidir. Amma bütövlükdə götürəndə Türk Dövlətləri Təşkilatının Qəbələdə keçirilən sammitinin ciddi siyasi əhəmiyyəti var. Ola bilər ki, əvvəlki sammitlər bir az məhdud sayda çox təbliğati xarakter daşıyırdı. Amma son 2-3 ildə, xüsusən Azərbaycanın Qara-

bağda çaldığı tarixi zəfərdən sonra atılan addımlar onu göstərir ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı, birliyi artıq regional güc kimi çıxış etməyə başlayır. Bu dövlətlərin birliyi özünü bir güc kimi göstərir".

Q.Məhərrəmli deyib ki, digər tərəfdən təşkilatın daxilində artıq təkə təbliğati missiya yox, konkret əməkdaşlıq formatı görünür:

"Yeni artıq son illərdə ayrı-ayrı ölkələr arasında, türk birliyi çərçivəsində, ümumtürk dilinin, ümumtürk əlifbasının, ümumi iqtisadi zonanın yaradılması, ayrı-ayrı ölkələr arasında əməkdaşlığın başlanması və dərinləşməsi onu göstərir ki, artıq türk dövlətləri arasında konkret sahədə əməkdaşlıq fəaliyyəti özünü açıq şəkildə göstərir. Türkiyə və Macarıstanla əlaqələrdən sonra Orta Asiyada türk dövlətləri ilə əmək-

daşlığın genişlənməsi ciddi bir məsələdir.

Azərbaycanla Qazaxıstan arasında iqtisadi əməkdaşlıq, son dövrdə mədəniyyət, təhsil sahəsində əməkdaşlıq özünü xüsusi şəkildə göstərir".

O bildirib ki, eləcə də bir oyanmış şir kimi görünən və çox böyük iqtisadi gücü, əhali sayı diqqəti cəlb edən Avropayla əməkdaşlıq yolunu tutmuş Özbəkistanda çox ciddi proseslər gedir: "Avropa bu ölkəyə çox böyük maliyyə qoyur. Mədəniyyət, təhsil, media və təhsil sahəsində çox ciddi addımlar atılır. Ona görə də Azərbaycanla Özbəkistan arasındakı əlaqələr də diqqəti cəlb edir. Məsələn, hazırda iqtisadiyyat və təhsil sahəsində ciddi əməkdaşlıq planları qurulur. Məsələn, mənim müəllimi olduğum Bakı Dövlət Universiteti ilə Özbəkistanın Media və Kommunikasiya İnstitutu arasında təhsil sahəsində çox ciddi əməkdaşlıq aparılır. Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, Türk Dövlətləri Təşkilatının Qəbələdə keçirilən sammiti sadəcə bir təbliğati material deyil, ciddi siyasi mesajdır və bu realıq mütləq nəzərə alınmalıdır".

Uğur

"Qərb Gürcüstanda Rusiyanın dəstəklədiyi hökuməti devirməyə çalışacaq"

"Gürcüstanda inqilab ssenarisi tətbiq olunub. Gürcüstanda Bələdiyyə seçkilərinin nəticələrinə etiraz olaraq müxalifət mərkəzində genişmiqyaslı etiraz aksiyası keçirir. Avropa İttifaqının bu etiraza dəstək verməsi istisna deyil. Qərblə Gürcüstan hökuməti arasında siyasi böhran hökm sürür. Avropa Rusiya yönümlü adlandırdığı Gürcü Arzusu hökumətinin devrilməsində maraqlıdır".

Adalat.az xəbər verir ki, bunu politoloq Məhəmməd Əsədullazadə deyib. Onun sözlərinə görə,

bu seçkilərin nəticələrinə etiraz olaraq Qərb Gürcüstanda inqilab ssenarisini işə salıb: "Etiraz aksiyaları prezident sarayını və parlamenti hədəfə alıb. Moldovada seçkilərin nəticələri Gürcüstan müxalifətini və Qərbi kifayət qədər hökumətin üstünə getməsinə rəvac verib. Etiraz aksiyaları anti-Rusiya şüari ilə keçirilməklə, birbaşa geosiyasi rəqabətin meydançasına çevrilib. Moldovada qələbə əldə edən Qərb Gürcüstanda inqilabla Rusiyanın dəstəklədiyi hökuməti devirməyə çalışacaq. Bu etiraz aksiyalarının iştirakçıları əvvəlki etirazlardan

fərqli olaraq qəzəblidir. Görünən odur ki, Tiflis "döyüş meydanına" çevriləcək. İnqilabın baş tutması aksiya iştirakçılarının fəaliyyətinə və vahid liderin ortaya çıxması nəticəsində baş tutması mümkün ola bilər".

Vasif

Aqil ABBAS

AQIL ABBASDAN MURAD KÖHNƏQALAYA

Şair dostum Murad Köhnəqala "Qarabağ" komandasının Avropadakı uğurlarından fərhlənərək şairliyinə salıb redaksiyamıza "Aqil Abbasın "Qarabağ"ı" adlı bir yazı göndərüb. Ağdamın işğalından sonra mənim bu klubla bağlı çəkdiyim zəhməti, gördüyüm işləri yüksək qiymətləndirib.

Sağ olsun! Amma Türkiyə türkləri demiş, mənim fəaliyyətimi bir az abardıb. Əslində isə "Qarabağ" "Azərsun"un prezidenti Abdulbari Gözəl bəyin sponsorluğuna keçəndə bu klubun yaşaması üçün çoxlarının böyük zəhməti var.

Birincisi, Ağdamın keçmiş icra başçısı Həsən Səriyev klub üçün əlindən gələni əsirməmişdi. Həmişə komandanın yanında idi. Həm Bakıdakı oyunlarda, həm də səfər oyunlarında mütləq oyuna baxmağa gəlirdi. Heç vaxt əliboş gəlməzdi. Hətta Tofiq Bəhramov adına stadionda "Qarabağ"ın oyununu izləyərkən zəng gəlirdi, yəqin ki, yuxarıdan zəng eləmişdilər, siz artıq işdən çıxarılmısınız. Düzdür, rəngi bir az tutuldu, amma durub getmədi, oyunun axıradək izlədi.

Klubun ilk sponsoru Ağdam Şampan zavodunun direktoru, rəhmətlik Siyavuş Fərzəliyev idi. Bir dəfə xahiş elədik ki, klubla 20 min pul köçürsün, getdi 40 min köçürtdü.

O vaxtkı "NNN" bankın prezidenti Nazim Abdullayev komandanın ən çətin vaxtlarında imkanı daxilində sponsorluq edirdi. Ona söz vermişdilər ki, xərcini ödəcəyik. Kim söz vermişdi, onu yazmıram, amma ödəmədilər. Təxminən 500 min dollar pul xərcləmişdi, batdı getdi, heç "uf" da demədi.

Sonra "Əmrahbank"ın prezidenti Yunis İldırımzadə bir müddət komandaya sponsorluq elədi, gücü daxilində. Nə olursa bir müddətdən sonra bu iş yarımçıq qaldı.

Bu klubun var olması üçün əlindən gələni əsirməyən professor Həbib Qurbanovu da ayrıca qeyd etmək istəyirəm.

Onu da deyim ki, futbolçular çox cüzi maaş alırdılar. Bəzən heç onu da tapıb verə bilmirdik. Oyuna pəraşki yeyib çıxırdılar. Amma "Qarabağ" adına, Ağdam adına oynayırdılar, qeyrətə oynayırdılar, kişiliyə oynayırdılar. Özünü də futbolçuların hamısı Ağdamın öz yertməsi idi, bir-iki nəfəri çıxmaq şərtilə.

Amma buna baxmayaraq, Avropa oyunlarına gedə bilirdik. Düzdür, bu oyunlarda uduzurdug, udduğumuz vaxtlar da olurdu. Demək olar ki, hər Azərbaycan çempionatında ilk üçlükdə olurduq.

Bir dəfə məlum oldu ki, klub iki aydan çoxdur "Abşeron" otelində qalır. Gündə üç dəfə burda çörək yeyirlər. İndi vaxt çatıb otelin pulunu ödəməyə gücləri çatmır. Rəhmətliklər Adil Nadirov və Ramiz müəllim yanıma gəldilər. Otelin direktoru rəhmətlik Aqil Paşayevlə dostluğumu bildirdilər. Dedilər ki, bəlkə xahiş eləyəsən, heç olmasa, pulun 50 faizini tapıb verək.

Durub getdik Aqil Paşayevin yanına. Yaxşı bir çay süfrəsi açdı. Komandanın dərdini açıb dedim. Xahiş elədim ki, nə imkanı var bizə kömək eləsin. İsmayyllı rayonundan bir baş inzibatchısı vardı, çağırıb soruşdu ki, komandanın otelə nə qədər borcu var. O da hesablayıb çox yüksək bir məbləğ dedi, məbləğ yadımdan çıxıb.

Aqil Paşayev baş inzibatchıya dedi: - O borcun hamısını sil, yaz mənim ayağıma. Bu gündən belə nə qədər qalsalar yenə hesab mənləkdə.

Sonra da üzünü mənə tutub qayıtdı ki: - Adas, mənə deyirlər ki, Neftçinin prezidenti ol. Necə baxırsan?

- Olma, Aqil müəllim, sonra peşman

olacaqsan, xəstəlik tapacaqsan. Futbol təmiz başqa şeydi, zir-zibili çoxdu.

Amma təklifi geri çevirə bilmədi, "Neftçi"nin prezidenti oldu və futbolun ağır-acısını çəkdi, elə xəstələndi də.

Utandığımızdan bir neçə gün sonra oteli tərk elədik. Eşitmişdim ki, Sumqayıtda Kimyaçıların bir sanatoriyası var, getdim Fikrət Sadıqovun yanına, vəziyyətimizi izah elədim. O böyük ürəkli kişi sanatoriyanın otaqlarını təmənnəsiz verdi "Qarabağ" komandasına. Sonra da kiməsə zəng edib Metallurqların stadionu vardı, onu da alıb verdi bizə. Və "Qarabağ" ev oyunlarını həmin stadionda oynayırdı. "Qarabağ"ın fanatları vardı - 13-14 yaşdan 18 yaşınadək ağdamlı, zir-zəmilərdə, yataqxanalarda yaşayan uşaqlar. Bu uşaqlar heç vaxt komandanı tək qoymadı. Beş-altı yüz uşaq idi, mən onları çox sevirdim, onlar da mənə. Mənə "Aqil əmi" deyirdilər, stadionda görəndə ürəklənib daha böyük səs-küy salırdılar. Avtobuslardan sallaşıb Sumqayıta gəlirdilər - oyuna baxmağa, azarkeşlik etməyə.

Komanda ilə bir yerdə soyunub-geyirmə otağından çıxıb meydançaya daxil olanda hamısı bir ağızdan çıxırırdı: "Aqil əmi!"

Kövrəldirdim, göz yaşımı zorla saxlayırdım, üzümü futbolçulara tutub deyirdim:

- Sizə qurban olum, o uşaqların evi yox, eşiği yox, ataları, əmiləri, böyük qaradaşları müharibədə şəhid olub. O uşaqların sevinci bircə sizsiniz, mən ölüm, onları ağlatmayım.

"Qarabağ"ın o çətin illərdə ayaqda qalmasında klubun o zamanlı direktoru və təsisçilərindən biri Adil Nadirovun müstəsna rolu vardı. Yeri behişt olsun. 1987-ci ildə klubun "Şəfəq" adının dəyişdirilib "Qarabağ" adlandırılması onun zəhməti idi. Hərçənd ki, buna görə o vaxt Xankəndinin "Qarabağ" komandası adın dəyişdirilməsinə maneçilik törədirdi, komandaya və Adil Nadirova çox təzyiq göstərirdilər. Amma Nadirov bunu bacarmışdı.

Bu yazını ona görə qələmə aldım ki, heç də Murad Köhnəqalaya cavab üçün deyil, ağdamlılar üçün, bilsinlər ki, kimlər bu klubu dağılmağa, ölməyə qoymayıb.

Və sonda. Bir məsələyə də aydınlıq gətirmək istəyirəm. Bu günlərdə rəhmətlik Gözəl bəyin vaxtilə verdiyi bir müsahibəsinə rast gəldim. Deyir ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev onu yanına çağırıb söyləyib ki, "Qarabağ" adlı komanda yarat və ona sponsorluq et. O da belə bir komanda yaradıb və sponsorluq edib.

Amma məsələ ondadır ki, komandanı o yaratmayıb, "Qarabağ" komandası var idi.

Komandanı yaşatmaq üçün dilənməkdən yorulmuşduq. Bir yüksək vəzifəli dostumun yanına gedib klubun vəziyyətini izah elədim. Xahiş etdim ki, heyifdi, bu klubla bir sponsor tap. Təxminən bir həftədən sonra zəng edib mənə yanına çağırırdı. Dedi ki, sən mənə izah etdiyin kimi, mən də məsələni Prezidentə izah elədim. Prezident də Gözəl bəyi yanına çağırıb klubla sponsorluq etməyi tapşırdı.

Və bu gün "Qarabağ" Avropada at oynadırsa buna görə ağdamlılar və "Qarabağ"sevərlər rəhmətlik Abdulbari Gözəl bəyə və oğlu Tahir Gözəl bəyə minnətdar olmalıdırlar. Əmrah Çelikəli də heç vaxt unutmamalıdırlar.

Komandanı bu səviyyəyə qaldıran və uğurlar qazandıran isə 17 ildə komandanın baş məşqçisi Qurban Qurbanovun zəhmətiydi.

Və Murad Köhnəqalanın yazısını da çap edirəm.

Sexavət MƏMMƏD

"Bayraktar" olmayacaq, qaşqaldaq olacaq

Deyir, məğlubiyyət yetimdir. Qələbəni sahiblənən çox olar. Birinci müharibənin nəticəsi olaraq da yetim Azərbaycan əsgəri (ümumiləşdirib, əsgər yazmışam. Əsgər deyəndə zabıt, gizir, MAXE, əsgər hamısını nəzərdə tuturam) idi. Görünən odur ki, 44 günlük müharibədən sonra da yetim qalan yenə Azərbaycan əsgəridir.

Müharibə zamanı, ondan sonrakı dövrdə elə fikir formalaşmışdı ki, sanki müharibəni udan "Bayraktar" olub. Azərbaycan əsgərləri kobud yazacam, lülə qurudurmuş. İndi də deyirlər, yarmanı həyata keçirmək mümkün deyilmiş, İsraildən xüsusi sistemlər alınıb, ondan sonra vəziyyət dəyişib. Bu cümlədən çıxan nəticə nədir? 30 il müharibəyə hazırlaşan ölkə müharibəyə başlayır, ayrılır ki, çoxqatlı müdafiə var, onu keçə bilmir, tez gedib hansısa bir ölkədən sistem alır. Bu həm də o deməkdir ki, Azərbaycan ordusunun kəşfiyyatı, ölkənin kəşfiyyat qurumları yeyib yatıb, qarşı tərəfdən düzgün informasiya ala bilməyib, yaxud zabitlər o qədər savadsız olublar ki, aldıkları informasiyaları düzgün təhlil edə bilməyiblər və qərar veriblər ki, İsraildən yeni sistemlər alsınlar. Başqa sual ortaya çıxır. Sənin zabitlərin informasiyanı təhlil edə bilmir, ancaq yarmanı həyata keçirmək çətin olanda, alınacaq sistem hansı olduğu tez ağılına gəlir?

Sistem gətirmək və onu qurmaq o qədər asandır? Azərbaycan S-300-ü alandan sonra onun quraşdırılması 7 aya yaxın vaxt almışdı. Türkiyə S-400 alıb, hələ də sistemə oturma bilməyib. Hansısa bir sistem məmi deyil ki topa qoyub atasan. İddiaya bax. Azərbaycanın təlim görmüş operatorları İsraildən alınan bu sistem vasitəsi ilə REM, radar və HHM sistemlərinin yerini tipini və xarakteristikasını təsbit edib. Sual yaranır. Sənin olmayan şeyin operatorunu necə və niyə yetişdirmisən? Əslində dolayısı ilə deyirsən ki, İsraildən olan mütəxəssislər müharibədə iştirak edib? Mən qarşı tərəfin kəşfiyyatçısı olsam, bu iddiadan ancaq bu nəticəni çıxararam. Kimin bacısı oğlusunuz?

Baxıram, içlərində zabitlər də var. Müharibənin ilk günü verilən itkilərin çoxluğundan gileylənirlər. Heç bir hərbi təhsilim yoxdur. Nə bilirsən, oxumaqla, təcrübə keçməklə əldə etmişəm. Müharibələrdə qüvvələr nisbəti anlayışı var. Hücumdə nisbət necə olmalıdır? NATO standartı 3:1 deyir. Ərazi möhkəmləndirilmiş, dağlıq, meşəlikdirsə 5:1, 6:1. Sovet/Rusiya sisteminə hətta dağlıq ərazidə 8:1 də götürülür. Hücumdənsə minimum düşmənin 1 əsgərinə qarşı 3 əsgər göndərməlisən. Hücuma cəlb etdiyin qüvvələrin sayı sənə nə qədər itki verəcəyini sayını da deyir. Həttə şəhidin sayına görə əlil və digər yaralıların sayını da müəyyən edir. Bu məsələ bu günün kəşfi deyil, bir neçə min ildir ki, belədir və belə də davam edəcək. Sadə düsturdur. Başın işləmir, başı işləyən internetdəki axtarış sistemlərinə, süni intellektə suallar ver, cavabını öyrənəcəksən.

Bizim kimi özünə düşmən kəsilən, özününkünü görməzdən gələn, yadı göylərə qaldırıb, özündən olanı yerin dibinə soxan ikinci bir toplum tanımıram. Xaricilərlə görüşəndə fikir vermişəm, şəxsən mənə ilk verdikləri sual bu olur: - Siz o relyefdə 44 gün ərazidə necə qələbə qazandınız? Heç biri sual vermir ha, hansı raket atdınız, hansı dron qaldırsınız, hansı bombadan istifadə etdiniz. Hamısını maraqlandıran bir şey var, necə bacardınız? Gəlirsən, Azərbaycana İsrail sistemləri, Türkiyə dronlar. Rusiya da çıxıb kənardan desin ki, rus tankı, avtomatı, təyyarəsi, nə bilim nəyi. Onda sənə nə qalır?

Bir ölkə müharibəyə hazırlaşırsa, qarşı tərəfi dəyərləndirir, ona uyğun silahlar alır. Bu silahı İsraildən almayacaq gedib Cibutidən alacaq, Harop almayacaq, gedib Dəvə alacaq. Türkiyədən almayıb gedib Türkmənistan alacaq. Adı "Bayraktar" olmayacaq, qaşqaldaq olacaq. Bunun fərqi var? Ermənistan Hindistandan silah alır. Ermənilər və bizimkilər deyir, rus silahından imtina edirlər. Alınan silahların lisenziyasına baxırsan, hamısı Rusiyanındır.

Müharibəyə bir vücut kimi baxmaq lazımdır. Bir orqanda problem çıxırsa, bədən, vücut çökər. "Qarabağ" "Kopenhagen" üzərində qələbə qazandı. Heç deyən olur ki, Zübürin sol ayağı, Addainin sağ ayağı qalib gəldi? Boksçu ringdə sağ yumuruğu ilə vurub rəqibini nakaut edir. Medalı sağ əlinə taxırlar?

Müharibədə əlində olan bütün vasitələrdən istifadə edirsən, önəmli olan onun kimin istehsal etməsi yox, hazırda kimə məxsus olması, səni nəticəyə aparmasıdır. Almışansa, sənindir! Müharibə gedir. Qarşıdan tank gəlir. Məsafə 300-400 metr. Əlində qumbaraatanın var. Deyirsən ki, yox, bu rusundu, bunla vurmayaq, qoy İsrailin "Spike" ilə vuraq? Adama deməzlər "səni azdıranın kəndinin aşığına?".

"İranda guya məcburi hicabın ləğv edilməsi ilə bağlı yayılan xəbərlərin heç bir əsası yoxdur. 1979-cu ildə İranda islam inqilabı baş verib. O vaxtdan vilayəti fəqih sistemi qurulub, ölkə əhalisi şəriət qaydaları ilə yaşayır. Nə qədər ki, indiki rejim iş başındadır, İranda hicab qaydası ləğv edilə bilməz".

Bu sözləri Adalat.az-a açıqlamasında Güney Azərbaycan üzrə araşdırmaçı jurnalist Elman Cəfərli deyib. Onun sözlərinə görə, İran Məsləhət Şurasının üzvü Məhəmməd Rza Bahonarın açıqlaması Azərbaycanla yanaşı şərh edilir.

"İran məclisinin qəbul etdiyi "Hicab və İffət" qanununun tətbiqi dayandırılıb. Məhəmməd Rza Bahonarın açıqlaması da bununla bağlıdır. İran şəriət dövlətidir. Dövlətin rəhbəri Ayətullah Seyidəli Xamneyidir. Rejim oturduğu budağı kəsərmə? Hicab rejimin qırmızı xətlərindən biridir. Hicab ləğv edilsə, ardınca başqa qaydalar da dəyişdirilməlidir. Rejim buna getməz. İranda məcburi hicab o zaman ləğv edilər ki, yeni bir inqilab olsun, hakimiyyətə başqa qüvvələr gəlsin, vilayəti-fəqih sistemi aradan qaldırılsın. Xamneyi heyatda ol-

Ekspert: «İran rejimi oturduğu budağı kəsməz»

duğu, hakimiyyətə qaldığı müddətcə İranda şəriət qaydalarından imtina, xüsusilə də hicabdan imtina gündəmə gələ bilməz".

E.Cəfərlinin sözlərinə görə, 2022-ci ildə Mehəsa Əmininin qətlə yetirilməsi ilə vüsət almış hicab inqilabı İran cəmiyyətinə daşlaşmış fikirləri bir qədər yumşaldıb:

"İranda gənclər şəriət qaydaları ilə yaşamaq istəmir, Avropalı həmyaşıdları kimi sərbəst geyinmək istəyirlər. İnqilabın meydana gəlməsini şərtləndirən klassik deyimlə desək, İran gəncləri əvvəlki qaydalarla yaşamaq istəmir, rejim isə köhnə qaydalarla idarə edə bilmir. Lakin bu, hələ o demək deyil ki, İslam Respublikası qala-qala hicab ləğv edilə bilər. Bu, mümkün deyil. Hazırkı prezidenti Məsud Pezeşkianın

rəhbərlik etdiyi islahatçı qanad silahlı qüvvələrdəki yeni fikirlə insanların köməyi ilə "vilayəti fəqih"i ortadan qaldırsa, "İslam rejimi" ləğv edilsə, o halda geyim qaydaları dəyişə bilər. Hazırkı dövrdə sadəcə Xamneyi göstəriş verib ki, gənclərin geyiminə sərt müdaxilə olunmasın. "Əxlaq polisi" deyilən qurumun da səlahiyyətləri azaldılıb".

Ekspert hesab edir ki, rejimin geyim qaydalarına yanaşmada yumşalması başqa səbəblərlə bağlıdır:

"Trampın birinci hakimiyyəti dövründə İranda hakim rejim enişdədir. ABŞ-İsrail cüt-lüyü İran rejiminin qol-qanadı-

nı sındırıb. İranın proksi qüvvələri demək olar ki, sıradan çıxarılıb. SEPAH, Hizbullah, Hamas liderləri öldürülüb. İsrailə 12 günlük müharibədə rejimin öydüyü SEPAH-ın generalı evlərində yatdıqları yerdə dəqiq nöqtə atışı raket zərbələri ilə öldürüldülər. Rejimin qururu sındırıldı, imici yerlə bir oldu.

İsrailə müharibə hər an yenidən başlana bilər. Belə bir durumda Xamneyi rejiminə daxili sabitlik, milli birlik çox vacibdir. İran rejimi hazırda hansısa gənc qızın saçının teli göründü, yoxsa görünmədi məsələsinə müdaxilə etmək həvəsində deyil. Beynəlxalq təzyiqlər azalsə, müharibə təhlükəsi sovuşsa, molla rejimi 2000-lərdəki qüdrətini bərpa etsə, bəlkə o zaman hicab qaydaları yenidən sərtləşə bilər. İndiki halda və hələ bir müddət İran rejimi gənclərin geyim azadlığına sərt müdaxilə etməyəcək".

Əntiqə KƏRİMƏDƏ

"Rusiyanın davam etdirdiyi müharibə TDT-yə müşahidəçi statusunda qatılmasını..."

"Beynəlxalq aləmdə Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT) maraq artır. Müxtəlif dövlətləri bölgənin resursları və bu resursların nəqli imkanları cəlb edir. Mərkəzi Asiya ölkələri Azərbaycan və Türkiyə üzərindən dünya bazarlarına çıxış əldə edib. Gələcəkdə "Zəngəzur dəhlizinin" fəaliyyətə başlaması türk dövlətlərinin gücünü daha da artıracaq".

Adalat.az xəbər verir ki, bunu politoloq Elxan Şahi-

noğlu deyib. O bildirib ki, ona görə də bəzi dövlətlərin Türk Dövlətləri Təşkilatına müşahidəçi statusunda qatılması mövzusu aktuallaşıb:

"Maraq böyük olduğundan TDT + formatının yaranması zəruridir. Oxşar formatlar Avropa İttifaqı və Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatında da mövcuddur. Məsələn, üçün Avropa İttifaqının yanında təşkilata üzv olmayan ölkələr Avropa Siyasi Birliyi çərçivəsindəki sammitlərə dəvət

olunurlar. Eləcə də, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına müşahidəçi statusunda qatılan ölkələr var.

Azərbaycan Avropa Siyasi Birliyinin üzvü olmaqla yanaşı Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatında müşahidəçi statusuna malikdir. TDT təşkilatına müşahidəçi statusunda qatılmaq istəyən dövlətlər arasında Ukraynanı göstərmək olar.

Ukraynada yaşayan tatarlar türk mənşəlidir və bu ba-

xımdan Kiyevin TDT marağı anlaşılındır".

Politoloqun sözlərinə görə, əslində müxtəlif türk xalqlarının mövcud olduğu ölkələrdən biri də Rusiyadır:

"Ancaq Rusiyanın Ukraynaya qarşı davam etdirdiyi işğalçı müharibə bu ölkənin TDT-yə müşahidəçi statusunda qatılmasını mümkünsüz edir. Tacikistan türkdilli ölkə olmasada, Türk Dövlətləri Təşkilatına müşahidəçi statusunda qatılması mümkündür. Monqolustanla və Cənubi Koreyanın da təşkilata maraq göstərdiyi barədə məlumatlar var".

Vasif ƏLİHÜSEYN

"Cəmiyyət kişiye duyğularını ifadə etməyə icazə vermir, amma..."

Psixoloqun sözlərinə görə, kişilərə uşaqlıqdan "kişilər ağlamaz", "sakit ol, zəif olma" kimi mesajlar verilir:

"Nəticədə onlar itki, ayrılıq, xəyal qırılıqları kimi duyğularla sağlamlıq şəkildə davranmağı öyrənmirlər. Boşanma zamanı yaranan qəzəb, təhqir, dəyərsizlik hissi içəridə yığılıb zorakı partlayışa çevrilə bilər. Əslində bu, emosional savadsızlığın nəticəsidir. Cəmiyyət kişiye duyğularını ifadə etməyə icazə vermir, amma ondan idarəetmə və sakitlik gözləyir - bu isə ziddiyyət yaradır". Z.Əyyubova-

nın sözlərinə görə, son illərdə qadınların iqtisadi, sosial və şəxsi müstəqilliyi artdıqca bəzi kişilərdə "nəzarəti itirmə qorxusu" yaranır:

"Qadının boşanma qərarı, onun azad iradəsi kimi deyil, "itaətsizlik" və ya "xəyanət" kimi qavranılır. Belə kişilər üçün boşanma, sadəcə ailə sonu deyil, hakimiyyətin itməsi kimi qəbul edilir. Bu isə bir çox hallarda "məni tərk edə bilməz", "ya mənim olarsan, ya heç kimin" kimi xəstə düşüncələrlə müşahidə olunur. Cəmiyyətdə psixoloqa müraciət etmək hələ də zəif və ya "ruhi xəstə" damğası ilə əlaqələndirilir".

O bildirib ki, kişilər boşanma prosesində psixoloji dəstəyə müraciət etmir, halbuki bu, ən çox ehtiyac duyulan mərhələdir: "Əgər emosional tənzimləmə, itki ilə baş etmə bacarıqları məktəbdən və ya ailədən öyrədilsəydi, bu cür faciələr minimuma enərdi. Bunun qarşısını almaq üçün Kişilərə emosional savadlı-

lıq, empatiya, itki ilə baş etmə bacarıqları öyrədilməlidir. Əlaqə qarşılıqlı hörmət, sərhədlər və bərabərlik üzərində qurulmalıdır. Zorakılıq hadisələri sensasiyaya çevrilmədən, səbəbləri və həll yolları ilə işıqlandırılmalıdır. Boşanma prosesi zamanı həm qadın, həm kişi üçün dövlət səviyyəsində psixoloji dəstək proqramları yaradılmalıdır. Boşanma bir məğlubiyyət deyil, iki fərqli insanın bir yerdə gətməsinin artıq mümkün olmadığını qəbul etməkdir. Bu, yetkinlik və özünü-dərk tələb edir. Zorakılığa əl atan kişi, əslində öz duyğularını idarə edə bilməyən və psixoloji yardıma ehtiyacı olan insandır. Biz bu hadisələri yalnız hüquqi məsələ kimi deyil, psixoloji və sosial problem kimi dərk etməliyik. Cəmiyyət olaraq kişiləri dəyişmək üçün onları tənqid etməklə deyil, duyğusal tərbiyə və məsuliyyət hissini inkişaf etdirməklə başlamaq lazımdır".

Elmar

Əntiqə KƏRİMƏADƏ

YOL olan şairin məzar yolu kəsilir

Son günlər gündəmin xüsusilə, ədəbi mühitin gündəminin çox narahat bir mövzusu var. Hətta bu mövzu adamları küifr etməyə, əsəbiləşməyə də məcbur edir. Çünki söhbət Azərbaycanın ən böyük aydınların birindən gedir. O aydından ki, o Türk dünyasında, Turan aləmində İŞİQDIR, YOLDUR, KÖRPÜDÜR!!! Və bu işıq yol körpü türkü- türkə bağlayır. Bir- birinin evinə, elinə aparır. Evlərimizi oymaq, oymaqlarımızı məmləkət edir. Yol sözün həm həqiqi, həm də məcazi mənasında mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Yol insan üçün həm də əqidə deməkdir. Əqidəsi olan adamın yolu olur, yolu olan adamın iş əqidəsi. Bəzən yol açan insanın yolunu kəsənlər də olur.

Çox qəribədir, ömür boyu gənc nəsilə, ədəbiyyata, mədəniyyətə işıq yolu olan şair Şahmar Əkbərzadənin məzarına gedən yolun bağlanması, daha dəqiq desək, başqa birisinə satılması dünyanı hansı ədalətinə sığır?!

Şahmar Əkbərzadə B. Vahabzadə, X.Məmmədov, N.Rzayev, Ç. Aytmatov, O.Süleymanov kimi insanların söz, zəka, ruh, məna viyyat, məntiq və fəlsəfə kəhkəşasında bir ulduz idi. Yenə də ulduz olaraq qalır.

Təəssüf ki, söz dünyasında, Tanrı dərgahında haqqı olan yerdə ziyarətə gəlmək üçün yol verilmir. Bax söhbət də, əsəb də, küfr də burdan başlayır. Tanınmış şair, publisist Şahmar Əkbərzadənin məzarının yolunu kəsən

rək, məzar kimi başqa birisinə satan Xırdalan bələdiyyəsinin sədri Anar Abbasov yaqın ki, şairin kimliyindən xəbərsizdir.

İndi həmin bələdiyyə sədrinə sualımız budur ki, bizlər və doğmaları şairin məzarını ziyarət etmək üçün hasar aşmaq, yoxsa helikopter sifariş edək?!

Bütün bu çəkişmələrdə ən böyük haqq Allahındır, ən böyük yer də Ş.Əkbərzadənin.

Şairin oğlu Elşən Əkbərzadənin verdiyi məlumata əsasən, həmin yerdə üç ailənin rəhmətə gedən qohumu var. Bu üç ailə öz doğmasını ziyarət etmək üçün hansı yolu keçməlidir, Anar Abbasov?! Sizin keçdiyiniz yollardan keçməlidirlər, yoxsa daha alternativ yol təklif edirsiniz?!

"Yaxşı etmişəm. Torpaq Bələdiyyəyəndir, satmışam" kimi ifadələri işlətməyi özünü nəcə yaraşdırırsınız?! Onsuzda cəmiyyətdə çox işıqlı insanların yolunu kəsirlər. Heç olmasa, mərhumun məzarına gedən yol kəsilməsin!

Bizim düşüncəmizə və yaşadığımız sarsıntıya rəğmən gəldiyimiz nəticə budur ki, qanunu pozan da, haqsızlıq edən də, Ş. Əkbərzadənin haqqına girən də bələdiyyə sədri Anar Abbasovdur.

Ömrü boyu haqsızlıqla mübarizə aparmış bir aydının, bir şəxsiyyətin məzarının haqsızlığa uğraması bizi çox incidir, Anar Abbasov.

Şahmar Əkbərzadə heç kəsin yolunu kəsməmişdi axı... Kəsməmişdi...

Maraqlıdır, Anar Abbasovun doğmaları uyuduğu məkanda belə bir haqsızlıq olsaydı, o nə edərdi?! İnanıram ki, susmazdı, necə ki, şairin övladları bu haqsızlığa susmur. Və susmaq niyyətinə deyillər.

Ölkədə hər "problem"ə bir "çarə" tapılır, amma məmur öz-başınalığına hələ də çarə tapılmır. Daha doğrusu tapmaq istəməirlər.

Ən azından Anar Abbasov vətəndaş olaraq, məmur olaraq bu addımı atmamalıdır. Əgər bu addımı atıbsa, qanun qarşısında cavab verməlidir.

Bütövlükdə isə bir müsəlman olaraq, biz bələdiyyə sədrinin hərəkətlərini heç bir kitaba, dəftərə uyğun görmürük.

Söz QANUNUNDUR!

Medvedev Makronu da təhqir etdi...

Rusiyanın təhlükədzlik şurasının sədr müavini Dmitri Medvedev yenə də öz ampulasında, bu dəfə Fransa prezidenti Emmanuel Maktonu hədəfə aldı. O, "Max mesencerdə" Fransa prezidentini bacarıqsız olmaqda və xalqının taleyinə biganə qalmaqda günahlandırılıb.

Rusiya təhlükəsizlik şurasının sədr müavini, Fransanın baş naziri Sebestyan Lekornonun istefa vermesini şəhr edərkən bəyan edib ki: "Kəderli rekord, Fransa hökuməti cəmi 14 saat fəaliyyət göstərdi. Bu, ona görə baş verdi ki, Fransada prezident yoxdur. Kiyevin aşkar vekili, Almaniya və Britaniyanın yaxın dostu, Afrikada zəvzak arbit-neokolonialisti, Fransada isə, xoruz-fərə (petuşko) Makronun heç vecinə də deyil. 1814- cü ildə Parisə daxil olan rus kazaklarının atları belə prezident səlahiyyətlərini Makrondan yaxşı yerinə yetirərdilər".

"Xoruz-fərə" (petuşko) deyəsən bir az ağır oldu axı. Hələ ardınca da, "kazak atları". Nə demək olar, deyilənə görə, bunun paxmel olanda "tormozu" tutmur...

Rüstəm HACIYEV

Murad KÖHNƏQALA

Aqıl Abbasın "Qarabağ"ı

Bir müddət əvvəl hörmətli yazıçımız, deputat Aqıl Abbasın mətbuatda bir fikrinə rast gəlmişdim. O, "Qarabağ" futbol klubunun UEFA Çempionlar Liqası-nın əsas mərhələsinə vəsiqə qazanarsa, qurban kəsəcəyini demişdi. "Qarabağ"ın son qələbələri ərəfəsində əziz yazıçımızın "Ağcabədidəki qardaşıma zəng edib dedim ki, qurban kəsib paylasın" sözlərini yenidən xatırladım və onun bu komanda ilə bağlı bildiyim bəzi tarixi məqamları yazmaq qərarına gəldim.

16 sentyabr 2025-ci il tarixində "Qarabağ" futbol klubu UEFA Çempionlar Liqasının əsas mərhələsinin ilk turunda Lissabonda "Benfika"nı 3:2 hesabı ilə məğlub etdi. Düşünürəm ki, bu tarix heç vaxt futbol həvəskarlarının yadından çıxmıyacaq. Belə ki, oyunun əvvəlində 0:2 hesabı ilə geridə qalan "Qarabağ" sona doğru 3 qol vuraraq 3:2 hesabı ilə qalib gəldi.

Ötən həftə isə Çempionlar Liqasının əsas mərhələsinin II turunda Azərbaycan futbolunun fəxri olan "Qarabağ" növbəti möhtəşəm qələbəyə imza atdı. Komanda Bakının gurultulu tribunaları önündə 2:0 hesabı ilə Skandinaviya nəhəngi olan "Kopenhagen"i məğlub etdi.

"Qarabağ" bu matçın əvvəlindən sonuna qədər azarkeşlərinə inam, qətiyyət və hücum əzmi göstərdi. Oyunun ritminə drijorluq edən Qurban Qurbano-vun komandası meydanda həm də Avropa futbolunun köhnə stereotiplərini sındırdı: "Qarabağ" artıq təsadüfi qonaq deyil, qitə səhnəsinin sabit və ciddi oyunçusuna çevrilmişdi.

Qələbədən dərhal sonra Prezident İlham Əliyevin təbrik mesajı yayıldı. Prezident bu zəfərin yalnız idman uğuru deyil, həm də milli qürur olduğunu vurğuladı. Stadionu titrədən alqışlar, şəhərin küçələrində yaşanan sevinc, sosial şəbəkələrdən yüksələn qürurlar belə gedə bilmirdilər. Klub dağılmaq təhlükəsi qarşısında qalmışdı. Məhz, həmin çətin vaxtlarda sevimli yazıçımız Aqıl Abbas öz çiyinlərini bu ağır yükün altına verdi.

Avropa futbolunda heç də asan olmayan bu marafonda "Qarabağ"ın qələbələri artıq heç kimdə təəccüb doğurmur. Hiss etdiyimiz odur ki, komanda yalnız peşəkar fəndləri ilə yox, həm də ruhu ilə döyüşür. Qədim Ağdamın küçələrindən başlayan komandanın səsi bu gün Avropanın ən parlaq stadionlarından gəlir. "Qarabağ" sadəcə bir komanda deyil, o həm də bir xalqın ağrısını, dirənişini və ümidini daşıyan canlı simvoldur.

Bəs, hər oyununu həyəcanla izlədiyiniz "Qarabağ" futbol klubunun indiyə qədərki tarixini bilirsinizmi?

Bilməyənlər üçün qısaca da olsa, yaxın tariximizdən bəzi məqamları xatırlamağa çalışacağam.

"Qarabağ" futbol klubu 1951-ci ildə Ağdamda təsis olunub. Klub ilk illərdə "Məhsul", "Kooperator", "Şəfəq" kimi müxtəlif adlarla çıxış edib. Nəhayət, 1987-ci ildən etibarən daimi olaraq "Qarabağ" adı ilə tanınıb.

1993-cü ildə Ağdam şəhəri Ermənistan tərəfindən işğal olunduqdan sonra klub Bakıya köçmək məcburiyyətində qaldı. O illər "Qarabağ" komandası üçün həm idman, həm də

maliyyə baxımından ən ağır dövr idi.

Demək, o qaranlıq, ümitsiz illərdə Ağdam camaatı ilə birgə "Qarabağ" komandası da doğma yurddan didərgin düşmüşdü. Maddi problemlərlə, psixoloji çöküşlə üz-üzə qalan futbolçular toparlanıb məşqlərə belə gedə bilmirdilər. Klub dağılmaq təhlükəsi qarşısında qalmışdı. Məhz, həmin çətin vaxtlarda sevimli yazıçımız Aqıl Abbas öz çiyinlərini bu ağır yükün altına verdi.

Aqıl təkəcə qələmi ilə deyil, eləcə də bütün maddi imkanları ilə bu komandaya dəstək oldu. Yazıçı klubun Bakıda fəaliyyətini davam etdirməsi üçün bütün yaxın çevrəsini, şəxsi imkanlarını səfərbər edərək uzun illər komanda heyətini məvaciblə təmin etdi. O, klub üzvlərinin geyim və formalarını, lazımı avadanlıq və gündəlik xərclərinin qarşılanmasını da öz üzərinə götürdü. Avropa matçlarına qoşulan "Qarabağ"ın səfərlərinə də Aqıl qardaşımız sponsorluq etdi. O, futbolçuların səhhətindən tutmuş, şəxsi problemlərinə qədər hər bir incə detallı nəzarətdə saxlayır, problemlərini həll etməyə çalışırdı. Yadımdadır, bu xeyriyyəçiliyi haqda mətbuata danışmağı çox da sevməyən Aqıl müəllim bir dəfə söz düşəndə belə demişdi:

"Qarabağ" sadəcə, futbol komandası deyil, o həm də bizim Qarabağımızdır, ona görə bu adı qorumaq, ona sevgi göstərmək mənim borcumdur!"

Beləliklə, 1993-cü ildən 2001-ci ilə qədər sevimli yazıçımızın dəstəyi ilə ayaqda qalan "Qarabağ"

futbol klubu elə o illərdən başlayaraq, Azərbaycan futbolunun dirəniş simvoluna çevrildi və bir çox parlaq uğurlar qazandı.

Klub 1993-cü ildə Azərbaycan Kubokunun qalibi, 1994-cü ildə Azərbaycan Premyer Liqasında ilk dəfə ölkə çempionu oldu. 1995 və 1996-cı illərdə isə Azərbaycan Kubokunun finalçı-sına çevrildi.

1996-cı ildə "Qarabağ" ilk dəfə olaraq Avropa arenasına - UEFA Kuboklar Kubokuna vəsiqə qazandı.

Bu, müstəqil Azərbaycanın futbol tarixində də mühüm hadisə idi, çünki ölkənin cəmi bir neçə klubu Avropa yarışlarında iştirak etmək imkanı əldə etmişdi. 1997-ci ildə isə klub Azərbaycan çempionatında gümüş medalın sahibi oldu. 1998-ci ildə "Qarabağ" UEFA-nın o vaxtkı yay turniri olan İntertoto Kubokunda çıxış etdi. Komanda hər bir oyunu ilə öz azarkeşlərinə şirin həyacan yaşatdı.

"Qarabağ" futbol klubu sonralar, yəni 2001-ci ildən "Azərsun Holding"ın himayəsində keçdi və şirkətin maliyyə dəstəyi ilə öz fəaliyyətini davam etdirməyə başladı.

Bu gün hər bir azərbaycanlı "Qarabağ"ın varlığı ilə fəxr edir. Ancaq "Qarabağ"ın dirçəlişində Aqıl Abbas imzasının olduğunu çox az adam bilir.

Bəli, o ağır illərdə Aqıl Abbas "Qarabağ"ın təkəcə maliyyə dəstəkçisi deyil, həm də idmançıların ümid yeri olmuşdu. Ona görə düşünürəm ki, "Qarabağ"ın hər bir uğurunun təməlinə də həm də Aqıl Abbasın ağır illərdə yandırıdığı o ümid çirağı dayanır.

İqtisadçı: "İqtisadiyyatda gəlir gətirən sahələr kifayət qədər olanda..."

passiv istiqamətlərə yönəlmişdi üçün iqtisadi dövriyyə effektiv dərəcədə yüksəlmir. Nəticədə həm bazarda yetəri qədər dəyər yaranmır, həm də maliyyə sistemi dayanıqlı gəlir mənbələrindən məhrum olur". İqtisadçının sözlərinə görə, məhz bu səbəblərə görə də dəfələrlə bildirmişdim ki, Azərbaycanda özəl pensiya fondları yaradılacağı təqdirdə onların uğurlu fəaliyyət göstərməsi çətin olacaq:

də dayanır. Yeni kapital real sektora yönəlmir, maliyyə dövriyyəsi zəifləyir və nəticədə həm bazarda dəyər yaranmır, həm də investisiya fəaliyyəti mənfəət gətirmir. Çünki, iqtisadiyyatda gəlir gətirən sahələr kifayət qədər olanda investisiya şirkətləri də artan xərcləri asanlıqla kompensasiya edə bilər. Amma kapital istehsal və innovasiyaya deyil, daha çox

"İndi isə daha sərbəst və peşəkar investisiya şirkətlərinin belə mənfəətinin 67 % azalması bu fikirləri artıq eh-

timal yox, fakt səviyyəsinə qaldırır. Yeni bazarda vəziyyət elədir ki, investisiyadan gəlir qazanmaq çətinləşir, kapital isə iqtisadiyyata deyil, dəyər yaratmayan sahələrə yönəlir. Əlqərəz, istər investisiya şirkətlərinin mənfəət dinamikası, istər mənzil bazarındakı bahalaşma, istər əməkhaqqı artım tempi, pensiya məbləğləri, DSMF-nin gəlir-xərc balansı, məşğulluq göstəriciləri və regionların inkişaf tempi kimi bütün bu məsələlərin həllində uğurlu nəticələr əldə etmək üçün kapitalın real sektorda dövriyyəsini gücləndirmək, iqtisadiyyatda dəyər yaradan sahələri genişləndirmək və resurslardan səmərəli istifadəni təmin etmək qaçılmaz zərurətdir".

Vasif ƏLİHÜSEYN

Faiq QISMƏTOĞLU
faiqqismetoglu@box.az

Həminin çox istədiyi adam: Şəmistan Nəzirli!

... Çox vaxt onu mənə, mənə də ona oxşadırdılar. Soruşurdular ki, qardaşsınız, əmioğlusunuz, dayıoğlusunuz? Amma bizim onunla heç bir qohumluq əlaqəmiz yoxuydu. Sadəcə olaraq üz cizgilərimiz bizi bir-birimizə bənzədirdi. Əslinə baxanda Şəmistan Nəzirli ilə biz ruhən çox yaxın idik; düşün-cəmiz, dünyaya baxışımız və həyat tərzimiz bizi bir-birimizə yaxınlaşdırırdı. Yəni biz elə ruhən qohumuyduq. Və düşün-cə və oxşarlıq bizi hər an yaxınlaşdırırdı. Ötən əsrin 70-ci illərində mən ADU-nun jurnalistika fakültəsini bitirəndə bir il AzTV-də müqavilə ilə müxbir işlədim. Elə o vaxtlar da yazıçı-jurnalist Şəmistan Nəzirli ilə aramızda isti münasibətlər yarandı.

O, televiziyanın "Gənclik" baş redaksiyasında redaktor işləyirdi və hərbi-vətənpərvərlik verilişlərini aparırdı. Həm ssenarini yazır, həm də aparıcılıq edirdi. Onu da deyim ki,

hazırladığı bütün verilişlər çox gözəl idi. Yəni Şəmistan Nəzirli elə o vaxtlardan televiziya tamaşaçıların yaddaşında iz qoymuş və onların ürəklərin fəth etmişdi. Bir sözlə, özü kimi verilişləri də səmimi idi. Əlbəttə, vətənpərvərlik mövzusunda televiziya verilişləri hazırlamaq elə də sadə və asan deyildi. Ən azından uzun axtarışlar aparmaq, arxivlərdən lazımı sənədləri üzə çıxarmaq lazım idi. Bunun üçün dediyim

kimi, zəhmət çəkmək, tədqiqat, araşdırmalar, axtarışlar tələb olunurdu.

Üstəlik də, səbrli olmalıydın. Bax, Şəmistan qardaşımız belə çətinliklərə sinə gərərək Azərbaycan hərbi tarixində böyük xidmətləri olmuşdu və Rus-Yapon müharibəsində böyük şücaət göstərmiş generallarımızı xalqımıza yenidən tanıtdırırdı və sevdirdi. Generallarımız Əliağa Şıxlinski, Mehmandarov barəsində arxivlərdən yeni tarixi faktlar üzə çıxardı və sübut etdi ki, ruslar müharibədə Azərbaycanlı generalların hesabına qələbə qazanıblar. Və tədqiqatçı-jurnalist Şəmistan Nəzirli o generallarımızın həyat və ömür yolu barədə unikal kitablar ərsəyə gətirdi. Onun Azərbaycan hərbi tarixi ilə bağlı çoxlu sayda kitabları işıq üzü görüb və oxucular tərəfindən sevgi ilə qarşılanıb.

Çünki Şəmistan müəllimin həm də gözəl və şirin bədii dili də vardı. O, özü nə qədər səmimi idisə, yazıları da bir o qədər səmimi, şirin və yaddaqalan idi. Yaşı səksənə keçsə də, elə yenə gənclik həvəsi ilə yazıb-yaradırdı və heç vaxt nə xəstəlik, nə də kədər onu ruhdan salmırdı. "Kədər" sözünü ona görə işlədirəm ki, bir dəfə "Azərbaycan" Nəşriyyatının qarşısında görüşəndə "soruşdum ki, nə təhərsən?" Cavab verdi ki, həyat yoldaşı rəhmətə gedən adam nə təhər olar, mən də elə! Gözünün içinə baxdım, dərinlikdə bir kədər gördüm və dostumun halına mən də kövrəldim, amma onu da gördüm ki, dərdə ayılmaz. Bax bu mənə sevindirdi! Sonra da sözünə davam edib dedi ki, dörd otaqlı evdə tək qalmışam, ancaq yazıb-yaratmaq məni darıxmaya qoymur.

Elə dünyasını dəyişəndə görüşdə Allahın dərgahına qovuşub. ADA Universitetinin Qazax filialında görüş zamanı özünü pis hiss edib və dünyasını dəyişib. Onunla mənim dostluğumun 50 illik tarixi var. Və bu 50 ildə ondan - Şəmistan Nəzirliyəndən həmişə sədaqət, hörmət və səmimiyyət gördüm. Və onu da gördüm ki, Şəmistan qardaşımız bu dünyanın adamı deyil, göy üzünün adamıdır. Göy üzünün adamı, Cənnətin mübərəki!!!

Yeni avtobuslar xəttə buraxıldı...

Biz dəfələrlə Yeni Günəşliden metronun "Həzi Aslanov" stansiyasına hərəkət edən 104 nömrəli marşrutdakı köhnə avtobuslarla bağlı tənqidi yazılar qələmə almışdıq. Və qeydə etmişdik ki, bu avtobuslar fiziki və mənəvi cəhətdən köhnəlib, istismar müddətini başa çatdırıb.

Üstəlik də, səmisişlər bu avtobusların köhnəliyindən çox narazılıq edirdilər. Nə yaxşı ki, iradlarımız nəzərə alındı və bir həftədən çoxdur ki, həmin marşrutun sahibi müasir və yeni avtobuslar gətirərək onları xəttə buraxıb. Bu isə səmisişlərin ürəyinə olub və camaatı sevindirib. Heç şübhəsiz ki, payız və qış mövsümündə müasir, rahat avtobuslarda mənzil başına səmisişlər daha rahat və təhlükəsiz çatacaqlar. Amma Günəşliyə işləyən iki marşrut- 50 və 36 nömrəli avtobuslar hələ də köhnədir. 104 nömrəli marşrutun "sağ əli" adını çəkdiyimiz marşrutların başına! Hər halda, bu köhnə marşrutların sahibləri də hərəkətə gəlib, yeni avtobuslar alaraq xəttə buraxırlar. İnşallah, gözləyək, görəək nə olur!

EMİL FAİQOĞLU

Metroda səmisişinin vəziyyəti pisləşdi...

Biz tez-tez metroda və avtobuslarda bəzi səmisişlərin səhhətinin pisləşməsi ilə üzləşirik. Sentyabrın 3-ü saat 11:30-da metronun "Dərnəgül" stansiyasından "Həzi Aslanov" hərəkət edən qatarda bir səmisişinin vəziyyəti pisləşdi. "Elmlər akademiyası"na yaxınlaşanda onun vəziyyəti bir qədər də ağırlaşdı. Ona hamı kömək etmək istəyirdi. Kimi su verirdi, kimi dərman, kimi də onu yelləyirdi.

Və ən çox ona kömək göstərən Çevik Polis Alayının əməkdaşı idi. Təsədüfən o da qatarda idi, polis əməkdaşı xəstə insana hər cür yardım edirdi. Hətta polis əməkdaşı onun yaxşı nəfəs alması üçün ona su verir, desmalla tərini silir, sərinlik yaratmaq üçün bütün vasitələrdən istifadə edirdi. Deyirdi ki, əmi bir qədər döz "28 may" çatacaq, hər şey yaxşı olacaq! Qatarda həmin stansiya çatanda Çevik Polis Alayının əməkdaşı onu qucağına alıb ehməlcə stansiyadakı oturmağın üstünə qoydu.

Və orada xidmət aparan polis əməkdaşına dedi ki, əminin səhhəti pisləşib, təcili həkim çağırın! Orada xidmət aparan metropoliten polisi və eləcə də metronun işçisi xəstəyə öz qayğısını göstərdi. 70-dən çox yaşı olan kişi isə özünə gələ bilmirdi. Həkimlər gəldilər, ona yardım etdilər və xəstənin səhhəti yaxşılaşdı.

Bizi ən çox sevindirən Çevik Polis Alayının əməkdaşının və metropoliten polisinin xəstəyə olan diqqəti və sevgisi idi. Polisin nəcib hərəkətinə görə, ərrafadakı səmisişlər hər iki polisi minnətdarlıqların bildirdilər. Bax, həmişə belədir; bizim çətin günümüzdə hamıdan tez polis bizə kömək edir. Allah belə xeyirxah polisləri qorusun! Və nə yaxşı ki, Azərbaycan Polisi var!!!

Quzu ətinin kiloqramı 22 manatdır, amma lülə kabab üç manat

Heç kim sirr deyil ki, bütün ət və ət məhsullarının qiyməti bahalaşmış. Mal ətinin qiyməti 17 manat, quzu ətinin qiyməti isə 22 manata çatıb. Əgər quzu ətinin qiyməti bu qədər bahadırsa, bəs onda necə olur ki, ondan bişirilən lülə kababın bir şişi 3 manata satılır? Bax, elə əsas məsələ də budur. Ya bişirilən quzu əti deyil, erkək qoyun ətidir, ya da mənşəyi bilinməyən nə isə bir şeydir.

O şeyin adı eşşək əti də ola bilər, lap at əti də! Məgər belə şeylər az görünüb? Əsas məsələ odur ki, işbazlar qaz vurub, qazan doldururlar. Eyni zamanda əhali də bu kabablar bəh-bəhlə alıb yeyir, heç onların dünya vəclərinə də deyil. Görün odur ki, ucuz ətin sorbası olmaz və olsa da, dadıduzu olmaz! Və o kababı bişirənlər də heç kim deyib-dolaşmır, "gözün üstə, qaşın var", - demir! İnsanlar isə hələ də, onlar hörmətlə yanaşır və düşünür ki, onlar doğrudan da quzu kababı yeyirlər!!!

Qızılın da qiyməti bahalaşmış...

Bu gün dünyada hər şeyin qiyməti bahalaşmaqda davam edir. Təbii ki, bu ölkəmizdə qızıl satışına da öz təsirini göstərir. Belə ki, bir çox ölkələrdə istehsal olunmuş və ölkəmizə idxal olunan qızıl məmulatlarının qiyməti xeyli qalxıb. Xüsusilə də, İtaliya istehsalı olan qızılarda qiymət artımı daha çoxdur. Əyyarı yüksək olan qızıl aydındır ki, qiyməti də bahadır. "Laçın" Ticarət Mərkəzində qızıl satışı ilə məşğul olan satıcılar deyirlər ki, bütün növ qızılarda qiymət artımı var. Və bu qiymət artımı qızılın əyyarına görə, yüksəlidir.

Orta hesabla hər qram qızıl 30-40 manat, bəzilərində

isə 50 manat bahalaşma var! Heç şübhəsiz ki, dünyada gədən bahalaşma ölkəmizin qızıl bazarına da öz təsirini göstərib və bahalaşma davam edir.

Üstəlik də qızıl alanlarında sayında azalmalar var. Hələ belə getsə, bundan sonra da, qızıl və qızıl məmulatları bir qədər də bahalaşacaq!!!

Bizim aparıcıların çoxu özünə apara bilmir...

Bu sözləri bizim fikrimiz deyil. Və bu sözlər xalqın yazıçısı Seyran Səxavətə məxsusdur. Televiziyalara diqqət yetirəndə biz istedadlı yazıçı Seyran Səxavətin nə qədər gözəl bir fikrinin şahidi oluruq.

Mən özünə aparıcı bilməyən aparıcıların adlarına da çəkməliyəm. Sadəcə onların adını çəkib nə sizin, nə də öz qanımı qaralamaq istəmirəm.

Və belə aparıcılar AzTV, İctimai TV və Real TV istisna olunmaqla bütün özəl kanallar da var. Xüsusilə də müğənnilərin apardığı verilişlər. O, aparıcılarının cümləsinin nə mübtədası, nə də xəbəri var. Heç onlar Azərbaycan dilində normal danışa bilmirlər, o ki, qala aparıcılıq eləyələr. Yaxşı başa düşürük, özəl kanallardır və yaxşı da sponsorluq edirlər. Amma bu o demək deyil ki, aparıcı ağılına gələnə yox, ağzına gələni danışmalıdır.

Özü danışa bilməyən dövlət elədiyi savadlı adamı da danışmağa qoymur. Sual verməmiş, imkan ver, dövlət etdiyin insan fikrinə tamaşaçıya çatdırın. Yoxsa özü sual verir, özü də cavablandırır. Bəs onda layihə rəhbəri, redaktor, baş redaktor, rejissor hara baxır??? Və bir də nə qədər şou proqramlar olar qardaş? Eyni saatlarda özəl kanallarda 4-5 şou verilişlər gəlir və orda da hər gün efrədə olan səviyyəsiz müğənnilər ağızları gələni danışır. Çünki aparıcı ilə dövlət olunan eyni səviyyədedir.

Nolar, həftədə bir-iki də vətənpərvər, maarifləndirici verilişlər hazırlayın. Və o verilişləri də xalqın sevdidiyi aparıcılara həvalə edin! Təbii ki, həmin söhbətlərə camaatın gözü axtardığı, ədalətli və səmimi danışan ziyalıları dövlət edin. Görün, o verilişlərə xalq necə böyük sevgi ilə baxır? Düşük və səsi olmayan müğənnilər televiziyalarda görməkdən camaatın gözlərinə "mazol" olub axı!!! Elə canı belə savadsız və səviyyəsiz müğənnilərdən nə vaxt xilas olacaq???

Hər stomatoloqa diş çəkdirmək olar?

İndi yerində duran deyir ki, mən həkiməm! Və insanlar da bəzən onlara inanır, xidmətindən istifadə edir, sonra da çıxılmaz vəziyyətə düşür; ya ölür, ya da ömürlük şikəst olur.

Ona görə də, həkimə getməmişdən əvvəl həmin həkimin diplomu olmasını, savadını və eləcə də, cəmiyyətdə tanınıb-tanınmasına diqqət yetirmək lazımdır. Bununla yanaşı, həkimin sertifikatının olması da önəmlidir. Əgər bunları dəqiqləşdirsəniz, onda başınıza yüz oyun gəlməz! Bu yaxınlarda cavan oğlan sosial şəbəkədə bir həkimlə tanış olur. Oğlan deyir ki, mən ağıl dişimi çıxartdırmaq istəyirəm.

Hansı ki, bu əməliyyat çox mürəkkəb işdir. Onu üz-çənə cərrahisi əməliyyatı eləməlidir. Sosial şəbəkədə olan həkim isə deyir ki, narahat olma, elə bu, bizim işimizdir. Oğlan gedir həkimin yanına, həkim də onun dişini çəkərkən səhv yol verir və xəstəni qan axması tutur! Xəstə ölümcül vəziyyətə düşür. Və başqa üz-çənə cərrahisi onu ölümdən xilas edir.

Sonradan aydın olur ki, cavan oğlanın birinci dəfə dişini çəkən həkimin heç diplomu yoxmuş. Bax belə "həkim"lər də var! Ona görə, həkimə gedərkən diqqətli olmalı, "mən həkiməm"-deyən hər adama inanmamalıyıq! Və hər diş çəkən yaxşı stomatoloq deyil!!!

EMİL FAİQOĞLU

İmza günü...

Oktyabrın 6- da " Bakı Ekspo Mərkəzi" ində millət vəkili, istedadlı yazıçı -publisist İmamverdi İsmayılovun İmza günü keçirilib.

Təbii ki, bu günü onun böyük ədəbi hadisə yaratmış və kitab şəklində çap edilmiş " Bayquş və Qarovulçu" hekayəsi ilə bağlı idi. Bu kitabda hekayə ilə yanaşı, ayrı- ayrı tanınmış alimlərin , ziyalıların , yazıçı və jurnalistlərin əsər barəsində düşüncələri , fikir və baxışları toplanıb. Bununla yanaşı, İmamverdi İsmayılovun Real TV - yə verdiyi çox səmimi və orijinal müsahibəsi də kitaba daxil edilib. Bir sözlə, başəri dəyərlərə xidmət edən bu hekayə insanların içində ümid işığı yandırır və başəriyyəti insanlığı ölməyə qoymamağa səsləyir. İmza günündə millət vəkili, ziyalılar, yazıçılar və ictimaiyyətin nüma-

yəndələri iştirak edirdilər. İmza günün aparıcısı akademik Nizami Cəfərovu qeyd etdi ki, " Bayquş və Qarovulçu " müasir dövrümüzün ən

beyli, BDU- nun professoru Cahangir Məmmədli, millət vəkili Ziyafət Əsgərov, Zəhid Oruc, yazıçı Seyran Səxavət, Yazıçılar Birliyinin ka-

böyük şəxsiyyət və səmimi ziyalı olduğunu təsdiq edir. Yazıçı Elçin Hüseynzadə dedi ki, " Bayquş və Qarovulçu" hekayəsi türk dilinə tərcümə olunub, çox gözəl. Yaxşı olar ki, bu hekayə ingilis, alman , fransız, ispan və rus dillərində tərcümə edilsin! Bax onda Avropa oxucuları da görə-cək ki, Azərbaycan ədəbiyyatında da böyük yazıçılar var.

İmza günün sonunda millət vəkili, istedadlı yazıçı -publisist İmamverdi İsmayılov çox səmimi çıxış etdi. O dedi ki, bura gələn millət vəkili, dostlara, qələm yoldaşlarına, bir sözlə, bütün iştirakçılara minnətdarlığımı bildirirəm. Axırda müəllifin imzası ilə yeni çap edilmiş " Bayquş və Qarovulçu" kitabı tədbir iştirakçılara paylandı!!!

EMİL FAİQOĞLU

böyük ədəbi hadisədir. Və millət vəkili İmamverdi İsmayılov bu hekayəni qələmə almaqla tam fərqli bir əsər yaradıb. İmza günündə çıxış edən Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti, akademik İsa Həbib-

tibi Elçin Hüseynbəyli və başqaları İmamverdi İsmayılovun bədii yaradıcılığına yüksək dəyər verdilər.

Onlar qeyd etdilər ki, bu hekayə ədəbi hadisə yaratmaqla yanaşı, bir daha İmamverdi müəllimin necə

"Ukraynanın raket sahəsində Rusiya ilə rəqabət aparacağını demək çox tezdir"

"Ukrayna silahlı qüvvələrinin üç min kilometr atəş məsafəsinə malik "Flamingo" qanadlı raketlərindən istifadə etməsi, Rusiya ərazisinin dərinliyində yerləşən hərbi obyektlərə, enerji infrastrukturuna, rabitə qovşaqlarına, o cümlədən komando və komando idarəetmə məntəqələrinə dəqiq zərbələr endirməyə imkan verəcək".

Bunu Adalat.az-a açıqlamasında hərbi ekspert Ədalət Verdiyev deyib.

O bildirib ki, müharibənin ilk günlərindən belə bir imkanlara malik silahların verilməməsi Ukrayna cəbhəsində Rusiyanın kifayət qədər əl-qol açması ilə nəticələndi:

"Bu raketlərin bir ton döyüş başlığı daşması istənilən obyektin o cümlədən Krim körpüsünü bir neçə zərbə ilə dağıtmaq imkanı verəcək ki, bu da Rusiyanın Ukraynaya danışıqlar prosesində maraqlı görünməsi ilə nəticələnməyə bilər. "Flamingo" raketləri "Tomaqavk" raket-

lərindən daha uzaq məsafədə hədəfləri nişan ala bilər. Digər tərəfdən isə onlar yerli Ukrayna istehsalı olduğu üçün dəyərləri də "Tomaqavk"-dan bir neçə dəfə ucuzdur. ABŞ-nin "Tomaqavk" raketləri 450 kiloqram, Rusiyanın "İsgəndər" raketləri 650 kiloqram, Ukraynanın yeni istehsal etdiyi "Flamingo" isə bir tona qədər döyüş başlığı daşıya bilər. Dəqiqlik məsələsindən istehsalçının dediyinə etibar etsək, bu əvvəldə adlarını çəkdiyi iki raketdən daha üstün səviyyədədir.

Lakin bunlardan əmin olmaq üçün raket zərbələrinin görüntülərinə baxmalıyıq və ondan sonra konkret nəşə deyə bilərik. Amma istənilən halda Ukraynanın təbii raket sahəsində Rusiya ilə rəqabət aparacağını demək hələlik çox tezdir. Rusiyanın hər ay təxminən 100-ə qədər qanadlı, balistik və aviasiya raketlərindən Ukrayna ərazilərinə atəş açdığını görürük. Ukrayna isə hələlik ayda 50-60 ədəd təxminən raket istehsal edə biləcək. Odur ki, istehsalın Rusiyadan buraxılan raketlərlə prioritet təşkil etməsi üçün ən azından istehsal gücünü dörd dəfə artırmaq lazımdır. Bunun üçün isə NATO və Avropa ölkələri Ukraynaya kifayət qədər böyük yardım-lar etməlidirlər".

Uğur

Eşşəklər arpa yeyir, atlar həstərlə saman

Bir gün Teymur ova getməyə hazırlaşır. O, sarayda olan münəccimi yanına çağıraraq hava proqnozu haqqında soruşur. Münəccim hökmdarı əmin edir ki, yaxın günlərdə yağış yağmayacaq. Arxayın olan Teymur arvadını da götürüb ova çıxır. Yolda öz eşəyi ilə gedən Molla Nəsrəddinə rast gəlirlər. Teymuru görəndə Molla Nəsrəddin deyir:

"Böyük hökmdar, siz hökmən saraya qayıtmalısınız! Bir azdan güclü yağış yağacaq".

Teymur cavab verir:

"Mənim sarayımda yüksək savadlı və təcrübəli peşəkar meteoroloqum var. Ona çox yüksək maaş verirəm. O mənə tam fərqli bir proqnoz verdi. Mən ona inanıram".

Beləliklə, Teymur yoluna davam edir. Amma bir azdan sonra leysan yağır. Teymur və yoldaşı əməlli-başlı islanırlar.

Qəzəblənmiş Teymur saraya qayıdan kimi meteoroloqu işdən qovur. Sonra o, Molla Nəsrəddini yanına çağır-

rıb, etibarlı və yüksək maaşlı olaraq saray meteoroloqu işləməyi təklif edir.

Molla Nəsrəddin isə deyir:

"Böyük hökmdar, mən proqnozlaşma haqqında heç bir şey bilmirəm. Mən məlumatı eşəyimdən alıram. Əgər görsəm ki, eşəyimin qulaqları sallanıb, deməli yağış olacaq".

Onda Teymur eşəyi götürür!

Və beləliklə də, o vaxtdan yüksək postlarda işləmək üçün eşəklərin təyin edilməsi praktikası başlayır.

ƏLİ İBRAHİMOV

"İki uşağını atasız böyüdüb..."

Naxçıvanda 17 nömrəli tam orta faciə baş verib.

Dərs zamanı orta məktəbin Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi Nailə Kamil qızı Budaqovanın qəfil halı pisləşib və o vəfat edib. İlk ehtimala görə müəllimin beyninə qan sızıb.

Adalat.az xəbər verir ki, vəfat edən N.Budaqovanın tələbə yoldaşı Vətən müharibəsi şəhidi mayor Vüsal Vəliyevin qardaşı Elyar İslamoğlu onunla bağlı yeni məlumatlar açıqlayıb.

O bildirib ki, artıq dördüncü tələbə yoldaşı vəfat edib. Nailə Budaqova çox mehriban, səmimi, gülərlə və təşkilatçı olub. Tələbə yoldaşlarının ad günlərini, hansısa xüsusi günlərdəki tədbirləri o təşkil edib. 4-cü kursda oxuyanda həyat yoldaşı da çox gənc yaşında vəfat edib və iki övladını tək başına böyüdüb.

Vasif ƏLİHÜSEYN

Murad KÖHNƏQALA

İkibəşli qartal - ikibəşli söhbət

"Siz dediniz ki, bizim ikibəşli qartal iki tərəfə, Şərqə və Qərbə baxır. Amma hələ Cənub da var".

Bu fikri Rusiya Prezidenti Vladimir Putin təxminən, bir ay öncə Vladivostokda keçirilən Şərq İqtisadi Forumunda deyib.

Bəs ikibəşli qartal Rusiyaya necə "uçub" gəlib? Məsələ onda-dır ki, əsrlərdir Rusiya dövlətinin milli atributuna çevrilmiş ikibəşli qartal simvolunun slavyan mədəniyyəti, mifologiyası ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Bu rəmzi Rusiyaya türklər daşıyıb.

Tarix təkcə döyüşlərdən və sülh müqavilələrindən ibarət deyil. O, həm də rəmzlərin, nişanların, gizli mənalardan ibarətdir.

Bəzən bir bayraq, bir tamğa, yaxud elə söz açdığımız ikibəşli qartal simvolu minlərlə sözün mənasını bir baxışda izah edir.

İkibəşli qartal rəmzinə bu gün bir neçə dövlətin gerbində görmək mümkündür: Rusiya, Serbiya, Avstriya, Albaniya...

Amma çox adam bilmir ki, bu qədim mifoloji simvol bir vaxtlar iki imperiyanın - Bizans və Səlcuq Türklərinin güc nişanı olmuşdu.

Qartalın qədim izi

Tarixən, ikibəşli qartal nişanı tam olaraq, nə Bizansa, nə də Avropaya aiddir. Onun izlərinə eramızdan minillər öncə Şumer və Het mənbələrində rast gəlinir. Qartal simvolu Səma və güc tanrısının təzahürü idi. O, həm ilahi qoruyucu, həm də hökmranlığın simvolu kimi təsvir olunurdu.

Bizans imperatorları ikibəşli qartal rəmzinə XI əsrdə öz gerblərinə həkk etdilər. Qartalın iki başı onların həm Şərqə, həm də Qərbə hökmranlıq iddiasını ifadə edirdi. Lakin o zaman heç kimsin ağlına gəlməzdi ki, bu simvol nə vaxtsa türk hökmdarlarının rəmzinə çevriləcək.

Türk tamğasından imperiya rəmzinə

Oğuz tayfaları, o cümlədən Qınıq boyu, yəni gələcək Səlcuqlar öz nişanlarını "tamğa" adlandırırdılar. Hər türk tayfasının öz tamğası vardı. Bu, həm nəsil tanıma vasitəsi, həm də mülkiyyət nişanı sayılırdı. Tamğa bir növ möhür demək idi.

Türk tayfaları güclənib daha çox ərazilər fəth edir, dövlətin sərhədlərini genişləndirirdilər. Bir tamğalar çoxluğu artıq bir imperiyanı təmsil edə bilməzdi. Odur ki, Rum torpaqlarına, yəni Anadolunun mərkəzinə qədər gələn Səlcuqlar yeni simvol axtarmalı oldular. Bu yeni simvol isə güc və hökmranlıq ifadə edən bir rəmz olmalı idi.

Nəhayət, Bizans fəth edən Səlcuqlar onların bayrağında əks olunan ikibəşli qartal simgəsini öz bayraqlarına daşıdılar. Beləliklə, bizanslılar da səlcuq imperiyasının təbəhliyini daha rahat qəbul etdilər.

Qartalın dirçəlişi

Beləcə, XIII əsrin əvvəllərində, I Əlaəddin Keyqubadın dövründə ikibəşli qartal Səlcuq memarlığında da görünməyə başladı. Konya qalasının daş bəzəklərində, Diyarbakır qalasının divarlarında indiyə qədər ikibəşli qartal təsvirləri qalmaqdadır. Artıq oğulları dövründə ikibəşli qartal təsviri sikkələrin üzərində də vurulurdu.

Qartal təkcə bir quş simvolu deyildi. O, Bizans-Səlcuq dövlətinin sanki ümumi varislik manifestinə çevrilmişdi. Səlcuqlar yerli xalqların tarixinə, mədəniyyətinə, dini inanclarına toxunmadıqları üçün bəzi Qərb mənbələrində Səlcuq dövlətini Bizansın (Şərqi Roma) varisi də adlandırırlar. Səlcuqlar Anadoluda Roma-türk mədəniyyətinin sintezini yaratdılar. Hətta səlcuqların idarəetmə sistemi o dərəcədə alıcınab idi ki, ayrı-ayrı bölgələrdə romalı məmurlar və keşişlər də rəhbərlik edirdilər. Bu səbəbdən romalı türklərə qaynaq qarışmağa başladılar.

Roma mədəniyyətini qoruyan türklər

Beləcə, ikibəşli qartal həm yeni türk hakimiyyətinin rəmzi, həm də xalqlar arasında siyasi körpüyə çevrildi. Qartalın iki başı həm də Şərqlə Qərbin arasında, islam və xristian sivilizasiyasını özündə birləşdirən bir imperiyanın nişanı kimi yüksəlirdi.

Vaxt gələcək bu iki qütbə ədalətli bərqəvar etmək üçün türklər öz ikibəşli qartalına yenidən sahib çıxacaqlar.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU
madatoglua@mail.ru

YAŞANAN VƏ YAŞADILAN ANLAR

“Bayquş və qarovulçu” bunu bizə bəxş etdi

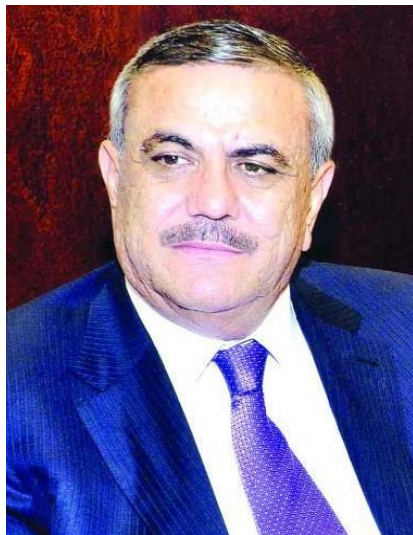
Şəhərin mərkəzindən bir xeyli məsafədə keçirilən tədbirə getmək və özünü orada rahat hiss etmək elə də asan gəlmirdi mənə. Çünki bu məsafəni gedib-gəlmək və orada müəyyən zaman keçirmək digər işlərdən aralanmaq, vaxt sərf etmək tələb edirdi. Düzünü deyim ki, mən hələ lap gənc yaşlarımdan vaxt alan, heç bir xüsusi önəm bəxş etməyən, yaşatmayan tədbirlərdən həmişə uzaq gəzməyə və yaxud da üstü göstərən aradan çıxmağa üstünlük vermişəm. Ona görə də götür-qoy etmək, gedib-gəlməmək barədə qərar vermək mənim üçün biraz çətin oldu. Və sonda dostlardan birinin bu tədbirə gedib-gəlməyəcəyimi soruşması məndə qarşılıqlı sual yaratdı. Və o da çox arxayın bir şəkildə gəlməyəcəyini bildirdi. Bu da oldu mənim üçün bir təkan. Artıq qərar verdim:

- Tədbirə gedəcəm!

Oktyabrın 6-da metronun Elmlər Akademiyası stansiyası yaxınlığından məhz bu tədbir üçün təşkil olunmuş avtobusa əyləşib yola düşdüm. Yol mənə çox qısa gəldi. Çünki yol yoldaşım xeyli vaxtdır ki, görmək istədiyim, həmsöhbət olmaq istədiyim dəyərli ziyalı, yazıçı-publisist, həm də filoloq-alim Abid Tahirli oldu. (Söhbət zamanı öyrəndim ki, Abid müəllimlə İmamverdi İsmayilov tələbə yoldaşlarıdır - Ə. M.) Yanaşı oturmaşduq. Yol boyu öncə ədəbiyyatımızın Elçinindən - unudulmaz Elçin Əfəndiyevdən danışdıq... İlyas Əfəndiyevin ruhu qarşısında bir anlıq susduq. Və sonra təbii ki, biz bu gün qarşılaşdığımız tədbirdən, kitab sərgisindən söz saldıq. Abid müəllim bildirdi ki, o, öncəki gün də tədbirdə iştirak edib. Maral təşkil olunub, oxuculara da, müəlliflərə də demək olar ki, birbaşa təmas üçün gözəl bir şərait yaradılıb. Təbii ki, eşitdiyim bu fikirlər XI Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisi barədə artıq məndə müəyyən təəssürat yaratdı. Elə bu təəssüratla da sərginin keçirildiyi Bakı Ekspo Mərkəzinə daxil oldum... Deyilmiş kimi də var idi. Səliqə-səhman və kifayət qədər oxucu. Özünü və sözünü tanıdığım, eləcə də sözünü öncədən oxuduğum imza sahibləri ilə qarşılaşdım, həmsöhbət oldum. İstər dəyərli şairimiz, dostum Rüstəm Behrudi, istər İlham Qəhrəman, istər Kəramət Böyükçöl, istər Güler Eldarqızı, istər Şərif Ağayar, istər Sədaqət Kərimova, istər Nəzakət Məmmədli... və digərləri ilə etdiyim söhbətlər, aldığım təəssürat və bir də ki, yeni kitablar unuda bilməyəcəyim anların cizgiləri oldu. Və...

Bəli, əslində mən bura “Bayquş və qarovulçu” kitabının təqdimatına gəlmişdim. Öncədən deyim ki, həmin kitab mənim üçün yadımda qalan, yaddaşıma köçən bir hekayəni özündə ehtiva edirdi. Və mən də o hekayəni mətbuatda oxuyan-

dan sonra bir neçə gün həmin auranı çıxarmağa bilməmişdim. Və nəhayət, hekayənin mənə yaşatdıqlarını, hekayədən öyrəndiklərimi və onun həyatdakı müəyyən təsdiqedicili nianlarını günün birində yazıya çevirmişdim. Mənə görə yazı pis alınmamışdı. Bax həmin o yaşıntılar kitab sərgisi ilə bağlı sosial şəbəkədə yayımlanan bilgilərdən

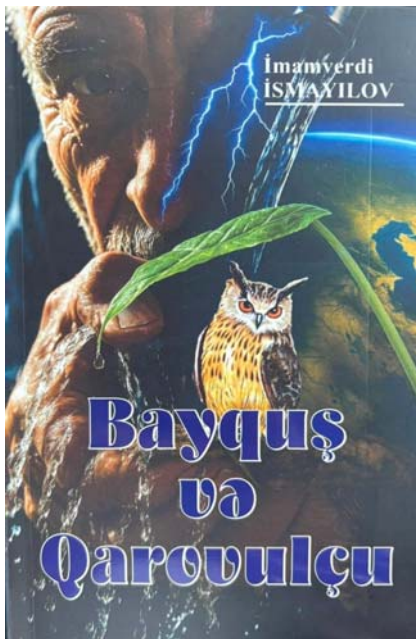
əldə etdiyim informasiyanın real mənzərəsini təkrar yaşamağa məni çəkib gətirdi. Yeni sosial şəbəkədə oktyabrın 6-da həmin kitabın təqdimatı olacağını biləndə istədim ki barəsində yazdığım hekayənin digər oxuculara necə təsir etdiyini, onlarda hansı fikirlər yaratdığını dinləyim...

Kitab təqdimatını Azərbaycan ədəbiyyatının çox önəmli simalarından biri olan, həm şəxsiyyət, həm də alim kimi çox böyük sayı duyduğum akademik Nizami Cəfərov idarə edirdi. Buradaca bir məqamı xüsusi qeyd etməliyəm ki, Nizami müəllim idarə etdiyi tədbirlərdə səmimiyyəti ilə, tədbirin səbəbi ilə sanki bir ortaqlıq yaradır. Adama elə gəlir ki, o, təkcə tədbiri idarə etmir, həm də öz tədbirində iştirak edir. Bax bu da hörmətli akademikimizin həm tədbirin özünə, həm də onun iştirakçılarına böyük sayqısının göstəricisidir. Mən yazıçı-publisist, millət vəkili İmamverdi İsmayilovun “Bayquş və qarovulçu” kitabının təqdimatında həm auditoriyanı, həm də onu idarə edən bədii sözə münasibətin üst qatında gördüm. Əgər bu auditoriyada iştirak edənlərin təkcə adlarını bir-bir xatırlatsam, oxucu yəqin ki, mənim nə demək istədiyimi birmənalı qəbul edər. Diqqət yetirin, “Bayquş və qarovulçu” barəsində fikir bildirənlər, yəni millət vəkili Ziyafət Əsgərov, professor Cahangir Məmmədli, akademik İsa Həbibbəyli, millət vəkili Zahid Oruc, böyük yazıçımız Seyran Səxavət, AYB-nin katibi, yazıçı Elçin Hüseynbəyli...

Təkcə bir məqamı vurğulayım ki, öz tələbəsi barəsində ürək dolu, həm də sevgi ilə danışan professor Cahangir Məmmədli xüsusi vurğuladı ki, müəllim üçün tələbəsinin uğurları ən ali mükafatdır.

Özü də bu mükafat bədii yaradıcılıq sahəsində ola, o, biraz da artıq önəm kəsb edir. Çünki söhbət yaratmaqdan gedir. Sevinirəm ki, yaradıcılığını izlədiyim tələbəm bu gün bizim hamımızın maraqla oxuduğumuz hekayənin müəllifidir.

Tədbirin yaratdığı ovqat dinlədiyim çıxışların məzmun və mahiyyətini bir istiqamətə yönəltdi. İstər hörmətli Ziyafət müəllimin, istər dəyərli akademikimiz İsa Həbibbəylinin və digərlərinin çıxışlarında hekayənin Azərbaycan realiti ilə, yeni işğaldan azad olunmuş torpaqlarımızın yaşadığı faciə ilə əlaqəsi o qədər sadə, həm də məntiqli şəkildə paralelləşdirilirdi ki, deyilənlərlə razılaşmaq mümkün olurdur. Burada mənim üçün yadda qalan detallardan biri də müəllifin, yeni yazıçı - publisist İmamverdi İsmayilovun görüşünə gələnlərin coğrafiyası idi. Belə ki, onun oxucuları arasında orta məktəb, uşaqlıq dostları ilə yanaşı, tələbə yoldaşları, həmkarları, hətta seçiciləri də var idi. Reqlamentə görə təqribən bir saat dairəsində nəzərdə tutulmuş bu tədbir xeyli çəkdi. Əgər yanılıramsa 3 saatdan artıq davam edən bu təqdimat-

da oxucular da danışdı, müəllif də. Oxucular da məmnun qaldı, müəllif də.

Burada bir yaşıntımı da vurğulamaq istəyirəm. Belə ki, hörmətli Nizami müəllim kitabla bağlı danışarkən vurğuladı ki, kitabın içərisinə hekayə ilə bağlı bir neçə müəllifin yazısı da daxil edilib. Mən akademikimizin dilindən adıma eşidəndə çox mütəəssir oldum. Sonra kitaba baxdım. Bu mötəbər mündəricatda imzama görmək sevincini təkrar yaşadım.

O ki qaldı bu tədbirə... Mən hələ də birmənalı olaraq bu fikirdəyəm ki, yazıçı-publisist İmamverdi İsmayilov oxucularına, biz oxuculara da ona həyatın ən gözəl anlarını yaşadıq və yaşatdıq. Zənnimcə, müəllif üçün bundan dəyərli və bundan xoş heç nə ola bilməz.

“Üç oldular, Bay...”

Çexiyada keçirilən parlament seçkilərinin nəticələrinə görə, biznesmen Andrey Babişin rəhbərlik etdiyi “Narazı vətəndaşlar aksiyası” partiyası liderlik edir.

Bülletenlərin hesablanmasıdan sonra, məlum olub ki, NVA partiyası seçicilərin 35, hazırkı hakim partiya isə seçicilərin 23 faizinin səslerini qazanıblar. Beləliklə müxalifət partiyası, aşağı palatada olan 200 yerdən 80-ni qazanıb.

Andrey Babiş parlament seçkilərində partiyasının qələbəindən sonra, bəyan edib ki, müharibə başa çatmayana qədər, Ukraynanın Avropa İttifaqına üzv məsələsi müzakirə olunma bilməz və Kiyevə hərbi dəstək Çexiyanın büdcəsi hesabına deyil, yeni şərtlərlə həyata keçirilməlidir.

Bu bəyənətdən sonra, Babiş də, Macarıstanın baş naziri Viktor Orban və Slovakiya hökumətinin rəhbəri Robert Fiso kimi, Avropa İttifaqına baş ağrısı ola bilər.

Andrey Babiş daha əvvəl də, 2017-2021-ci illərdə Çexiya hökumətinə rəhbərlik edib. O vaxtlar, onun ritorikası daha çox solçuluğa tərəf olsa da, hazırda qalib partiyanın lideri, ABŞ prezidenti kimi, daha çox sağçı mövqe nümayiş etdirir. Özünü avroskeptik və Tramp tərəfdarı adlandıran Babiş, Ağ Evin rəhbəri kimi, seçkilər zamanı seçicilərinə, üzərində “Güclü Çexiya” yazılmış kepkalar paylayıb.

Amerikanın The New York Times qəzeti Andrey Babiş “Çexiyanın Tramp” adlandırılıb və bildirib ki, narazılar partiyasının lideri Ukraynaya hərbi dəstəyi zəiflədəcək və bunu Avropa İttifaqına da məsləhət görəcəkdir.

Almaniyanın Bild nəşri, Babişin proqramını analiz edərək qərara gəlib ki, o, Rusiya-Ukrayna müharibəsinin davam etdirilməyindən narazıdır və ona görə də, Ukraynaya maddi yardım göstərilməsini azaldacaq.

Beləliklə, daha əvvəllərdə yazdığımız kimi, Avropa səmərələrində “naməlum (əslində məlum) dronların” uçuşu, bəzi Avropa dövlətlərinin canına “üşütmə” salıb. Avropa İttifaqına üzv ölkələrin yeni antirusiya sanksiyalarının qəbul edilməsinə mane olan, Macarıstanın baş naziri Viktor Orban və Slovakiyanın baş naziri Robert Fiso da bir dövlət rəhbərinin də qoşulacağı gözlənilir.

Məşhur filmimizdə deyildiyi kimi, “Üç oldular, bay”...

“Putin Merkelin kansler dövründə Ukraynanı ram etmək qərarı vermişdi”

“Almaniyanın kansleri Anqella Merkel son müsahibəsində deyib ki, Rusiya ilə Ukrayna arasında hərbi münaqişənin başlanmasının əsas səbəblərindən biri guya koronavirus olub. Merkelin fikrincə, koronavirus Avropa İttifaqı liderləri ilə Rusiya prezidenti arasında təkbətək məsləhətləşmələri və görüşləri qeyri-mümkün etdiyindən böhran daha da dərinləşib. Əlbəttə, koronavirus səbəbindən ölkələr qapanmaya gətildilər və liderlər arasında görüşlərin sayı azaldı. Ancaq koronavirus başlayan da hələ müharibə başlamamışdı və Putinin Ukraynaya hücum qərarı verilən tarixdə xəstəlik sönməyə doğru gedirdi”.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu politoloq Elxan Şahinoğlu deyib.

O bildirib ki, Putin koronavirus illərində qapalı şəraitdə fəaliyyətə üstünlük verirdi:

“Ancaq bu o demək deyil ki, koronavirus olmasaydı və Kreml sahibi avropalı həmkarlarıyla tez-tez görüşsəydi, Rusiya Prezidenti Ukraynaya hücum əmrini verməyəcəkdi. Putini heç bir görüş dayandırmayacaqdı. Məgər 2014-cü ildə koronavirus var idi? Putin həmin il Kırımı ilhaq etdi. Avropa liderləri, o cümlədən Merkel həmin il tez-tez görüşdüləri Rusiya Prezidentini durdura bildilərmə? Ona görə koronavirus bəhanədir. Serbiya prezidenti Aleksandr Vuçiqin “Merkel vəzifəsində qalsaydı, Ukraynada münaqişənin qarşısını alardı” fikri ilə də razılaşmaq çətindir. Putin Merkelə tez-tez görüşürdü və Kreml sahibi elə Merkelin kansler dövründə Ukraynanı ram etmək qərarı vermişdi. Bu bir növü ABŞ Prezidenti Donald Trampın az qala hər həftə təkrarladığı “Bayden deyil, mən Prezident olsaydım, Rusiya-Ukrayna müharibəsi olmazdı” fikrinə bənzəyir. Tramp indi Prezidentdir də, müharibəni dayandıra bilirmi? Tramp Putini Alyaskaya çağırırdı, görüşdülər, Ağ Ev sahibi ümid edirdi ki, ən azı atəşkəs elan olunacaq, əksinə Kreml sahibi müharibəni genişləndirməyə qərar verdi”.

Vasif ƏLİHÜSEYN

Bizi bütövləşdirən SEVGİ

Hərdən öz-özümə düşünürəm. Görəsən insanın, lap elə mənim özümün var olmağım, həyatda hansısa bir yeri tutmağım başqalarına nə verir. Onlara hansı təsir göstərir və yaxud onları sıxıb incitmir ki?

İlk baxışda bu çox pessimist, hətta adamın içini ağrıdan, əhvalını pozan suallardı. Amma hər bir sualın mütləq məna cava- bı olmalıdı və təbii ki, var. Ona görə də heç vax sualdan qaçmıram, bilmədiyimi öyrənməyə çalışıram, bildiyimi cavablan- dırıram. Bax, bu qaydada dilimə, içimə gə- lən sualların da cavabını tapmağa çalışı- ram. Təbii ki, mən o sualları daşa, divara, ağaca, göyə, yerə vermərəm, ünvanlamı- ram. Həmin suallar gördüyüm, tanıdığım, sevdiyim, yeni yanımda və ürəyimdə olan adamlara ünvanlanır. Amma etiraf edirəm ki, hərdən sualı ünvanladığım adamlar da susurlar, ya da etinasızlıq göstərirlər və yaxud özlərini eşitməməzliyə vururlar. Bir sözlə, sual elə içimdə, dilimdə sual olaraq da qalır. Mən də bir az tərs, ısrarlı ada- mam. İstəyimə çatmaq üçün inad göstəri- rəm. Ona görə də hərdən ağına, bozuna baxmadan və yaxud da bu sualın cavabı- nın acı olacağını düşünmədən gedirəm o adamların üstünə, döyürəm qapılarını, zəng vururam telefonlarına. Məqsədim də sualıma cavab almaqdı. Ən çox da səni rahatlatırdım. Səni o sualların cavabla- rını mənə deməyə inandırmaq, razı sal- maq istəyimdən əl çəkmirəm. Sən isə...

Bəli, sən də susursan. Üz cizgilərindən, baxışlarından bilirəm ki, o suallar və onun cavabları sənin mənə demək istəmədiklə- rindi. Amma nə olsun ki, onsuz da bir gün özün də bilmədən, özün də hiss etmədən hansısa bir məqama, hansısa bir hadisə- yə, olaya, reallığa münasibət bildirəndə o cavablar da gəlib keçəcək mövzunun için- dən. Bax, mən onda yerimi də, yaşam haqqımı da bir Allah bəndəsi olaraq sənin dəyərində görəcem, sənin sözündə tapa- cam. İnan buna. Mən ümitsiz adam deyiləm, heç inamsız da, inancsız da deyiləm. Bax, ona görə də həmin o suallara gedən yolda, yeni bu baş sındırdığım anda içim- dən gəlib keçən bir istəyi misrələmişəm. Və yazmışam ki:

**Hər çöhrədə nur, işıq var,
Görə bilsən, görə bilsən.
Hər işığa bir aşıq var -
Görə bilsən, görə bilsən.**

**Əkiz taydı daş və divar,
Həmnaxışdı, su və cuvar.
Kırpları bir-bir suvar -
Görə bilsən, görə bilsən.**

**Pərvanəsi o dərdin, mən,
Pöhrənəndi o, dərdim mən!
Bu dərdimi o dərdimdən -
Görə bilsən, görə bilsən.**

**Qoyma sınaq, yaralanam,
Bil ki, sənin yar adanam!
Eşq dünyası yaradaram -
Bir az ümid verə bilsən!**

Hə, gördünmü, yaşamaq üçün, öz ye- rində olduğunu, dayandığını bilmək üçün mütləq ümid lazımdı. O ümid də Allahdan və səndən gəlib keçir. Yaradan O, çatdı- ran isə Sənsən. Burada bir asilik, burada bir dinə, Tanrıya qarşı çıxmaq yoxdu. Ona görə ki, mən sevginin Haqdan gəldiyinə, Allah payı olduğuna gün işığı kimi inanı- ram. Və deməli, birmənalı olaraq, bütün varlığıma hopan budur ki, duyğular, hiss- lər, sevgi ilə cilalananda həyat tamam başqa cür olur.

Söhbət burda tək-cə intim aləmdən get- mir, kiminləsə qol-qola gəzməkdən, diz- dizə oturmaqdan bəhs olunmur. Söhbət burda iki ürəyin bir sinədə, iki bəndənin bir canda özü- nü tapmasından, özünü ta- mamlamasından gedir. Bu cütlük əslində bir böyük TƏKLİKDİR!!! Onları da tək edən sevgidi. Alınan nəfəs, döyünən ürək, görən göz, düşünən ağıl... Bunlar elə bir vasitədir, elə bir qeyri- adi məcundur ki, cütlüyü sevgi vasitəsi ilə bütövləşdi- rir. Onların həyatı da, yaşa- mı da, demək olar ki, hər anları dünyanın harasında olmağından asılı olmayaraq həmişə güvəndə, həmişə bir bütövlüyün daxilində özünü təqdim edir.

Görən də, anlayan da onları bir-birin- dən uzaqda təsvir edə bilmir. Bir az sadə dildə desəm, sanki yarı bölünmüş al- ma...sanki insanın özü və kölgəsi...sanki güzgüyə baxan adam. Bax, bu cür qoşa- laşma, bütövləşmə hakim olur sevgidə hər kəsə - Sevnə!

Mən pafoslu görünən, amma əslində içimdəki sualın (özüm üçün müəyyənleş- dirdiyim sualın - Ə.M.) cavabı olan bu fikir- lərin arxasında sona qədər duracağıma əminəm. Ona görə ki, (təkrara görə üzr is- təyirəm - Ə.M.) sevgim haqdan gəlib və o da mənə bir əminlik gətirib. O əminlik də mənim ürək çırpıntılarımı sənə ünvanla- yıb, sənin cavabını gözləyə-gözləyə mən də sözün işığında özüm-özümdən soruş- muşam ki, bu hər kəsin bildiyi, amma hər kəsin yaşamadığı sevgidən güclü hansısa doğma bir hiss varmı?

Zatən mən düşünürəm ki, insanın iki ən böyük duyğusu, yeni gizlədə bilmədiyi ali hissi var, onun biri sevgidi, ikincisi nifrət. Sevginin pik nöqtəsi sənə sevgidən bilməməkdir. Nifrətin pik nöqtəsi intihar və yaxud qətlidir...

Görürsənmi, bir varlıq olaraq sevgi və nifrət bizi haralara aparır. Elə ona görə də hərdən özüm-özümə danışırıram və sonra da danışdıqlarımı sənə söyləyirəm, sən- dən cavab gözləyirəm. Və o cavab gələndə kimi isə dözməyib, səbirsizlik edib bu misraları kağıza köçürürəm:

**Niyə incidirsən məni bu qədər,
Hansı günahımın cəzasıdır bu?!**

**Namazım SEVGİDİ! - həmin o gündən
Bəs onda de nəyin qəzasıdır bu?!**

**Ürəyin ürəklə kəsmət kəsməsi,
Sayılır mənimçün ruhun vəsməsi.
Baxış pıçılısı, dodaq əsməsi,
Sevginin ən incə əzasıdır bu?!**

**Fikirdi yoğuran, diləkdi yapan,
Atını dörd nala fələkdə çapan.
Tanrı dərgahında özünü tapan,
Bilir ki, məhəbbət fəzasıdır bu!**

İnsan ömrünün demək olar ki, ən böyük payını, hissəsini yerdə, torpağın üzərində

keçirir, yaşayır. Müəyyən qrup var ki, on- ların işi, fəaliyyəti daha çox fəza ilə, hün- dürlük ilə, yeni yerdən yüksəklikdə realla- şır. Gah işıq dirəyinin üstündə, gah neft buruğunun qülləsində, gah təyyarədə, bir sözlə, torpaqdan hansısa bir məsafədə ke- çən bu ömür sonda yenə torpağa söykən- məli olur. Obrazlı desəm, yer həmin adamlara bir trampilin kimi təkan verir, on- ların start nöqtəsi olur, ordan başlayır uçuş da, qülləyə qalxmaq da. Lap uşaqlıq illəri- mizdə olduğumuz kimi, hansısa bir uca yerdən üzü aşağı tullanmaq da... Bütün bunları xatırlamaqda məqsədim göy üzün- dən gələn Allah payı olan sevginin torpaq- la bağlı hərdən orta məktəb illərində şa- gird dostlarımla etdiyim bir mübahisə ya- dıma düşür.

Hər kəsə məlumdur ki, yer öz oxu ətra- fında fırlanır. Mən də onda şeirə, poeziya- ya elə vurulmuşdum ki, hər şeyi obrazlı görürdüm. Hər şeydə bir bağlılıq axtarı- dım və inadla sübut etməyə çalışırdım ki, yer göyə vurulub, onun aşığıdır. Ona görə də aşağıdan yuxarıya baxmaqla yanaşı, həm də ona can atır. Şairənə desəm, yer göyü, göy də yeri sevir. Vurulublar bir-biri- lərinə.

Siz, yeni oxucularım, mənim bu "şairə- nə fəlsəfə"mə necə qiymət verməyinizdən asılı olmayaraq, ısrarlı şəkildə mən öz mövqeyimdə qalıram. Ona görə ki, bu ca- hana sığmayan insan başqa bir cahanı ona görə rahatlıqla arayır ki, o, həmin ca- hanın var olduğuna əminidir. Bu, ilk anlam- da "bu dünya - o dünya" deyimini, fikrini

yada salsa da, mənim üçün elə bu dünya da, o dünya da Allahın var olduğu hər ye- rin içindədi, özündədi. Yeni yer göyün, göy yerin sevgisinin, bütövlüyünün içində yaşayır və bu da həm o ısrarla yaddaşlara yazılan bu dünya, o dünya deyilənə mənə görə bir-birinin içində olan göylə yerin özündə görünür və bu, iç-içə olmaq, bir-bi- rində tamamlanmaq, yazımın əvvəlində dediyim kimi, iki ürəyin bir sinədə birləş- məsinin obrazlı görüntüsüdür.

Siz əmin ola bilərsiniz ki, hər şeyə qa- dir olan sevgi aşıqla məşuqu, sevnə se- vilənə necə qovuşdura bilirsə, bir-birinə can atanları da, bir-birinin içərisində var olanları da bu cür bütövləşdirir. Və bir də istənilən bucaq altında, istənilən nöqtədən baxanda ürəyin, aqlın, nəyi görmək istə- yirsə, necə görmək istəyirsə, daha çox o cür görür, o cür hiss edirsən. Yeni mən səni yer üzündə heç kimin görmədiyi, hiss etmədiyi, yalnız Allahın görüb dəyərləndir- diyi bir mələk simasında görürəm. Nəfəsi- ni də, saç düzümünü də, hətta barmaqları- nın yazı yazarkən və yaxud hansısa bir işi görərkən etdiyi "rəqsi" də mən məhz özü- mün görmək istədiyim kimi görürəm. Bü- tün bunlar ömrü birtəhər yola vermək deyil və yaxud ömrü birtəhər öz istəyimə uy- ğunlaşdırmaq cəhdidi. Bütün bunlar mə- nim üçün gerçəklikdi - sənin özün kimi! Bax, o gerçəkliyi də mən yerin, göyün, sə- nin və mənim xəyallarımızın, varlığımızın içində yaşayıb, həm də yaşadığımı sözsə çevirməyin şirin əzabını o andan yaşa- maqdayam:

**Kırplıklarım görüşmədi, arıtdım,
Bir gecəni, bir şəhərin içində.
Can atsam da qovuşdura bilmədim,
Bir həsrəti bir şəhərin içində!**

**Baş qatsam da hər ölçüdə, biçidə,
Boş səhradı əllərimin içi də!
Vüsal, həsrət, bir də umud -üçü də -
Çabalayı, bir qəhərin içində!**

**Batan günəş, axan ulduz və bir də,
Güc qalmayıb dişim sıxan səbirdə.
Bilə-bilə yaşadığım cəbir də -
Bal daddırır, bal zəhərin içində!**

**Çöhrəndəki təbəssümdən çən ağır,
Nə dilədim tərsi ilə tən, yağır!
Söz önündə açığ-aşkar mən yağır
Gül sayıram "bir təhərin" içində!**

Bu yazını başlayandan sonuna qədər mən bütövlükdən və sevgidən, əslində isə bütövlüyü yaradan sevgidən danışı- dım. Daha doğrusu, danışdıqlarımı bil- gisayarın yaddaşına köçürtdüm. Amma bununla yanaşı, mən sözsə çevirdikləri- mi o çevrilmə anının özündə də bir ger- çəklik kimi yaşayırdım və yaşadım da. Çünki səninlə üz-üzə idim, səninlə danı- şırdım, səninlə bölüşürdüm, Sənə sən- dən yazırdım.

ƏBÜLFƏT MƏDƏTOĞLU

"Hadrutun azad olunması hücum coğrafiyamızı genişləndirdi"

Xəbər verdiyimiz kimi, Xocavənd ra- yonunun Hadrut qəsəbəsinin işğaldan azad olunmasından beş il ötür. 2020-ci il sentyabrın 27-dən başlayaraq Azər- baycan Ordusunun həyata keçirdiyi əks-hücum əməliyyatları nəticəsində Hadrut qəsəbəsi oktyabrın 9-da işğal- dan azad edilib. Hadrutun azad edilmə- si müharibənin taleyində kilid rolunu daşıyan əməliyyatlardan biri olub. Çün- ki Azərbaycan Ordusu məhz Hadrutun azad olunmasından sonra Şuşaya doğ- ru istiqamət alıb.

Adalet.az-a danışan hərbi ekspert Əda- lət Verdiyev bildirdi ki, Ermənistan tərəfi Hadrutun ikinci eşalon olaraq müdafiəsinə çox böyük önəm verirdi:

"Çünki Hadrut artıq kifayət qədər yük- sək hündürlüyə malik dağlarla əhatə olu- nurdu. Digər tərəfdən Hadrutun Azərba- ycanın nəzarətində keçməsi bizim hücum hücum coğrafiyamızın genişlənməsinə sə- bəb olurdu. Digər tərəfdən isə Hadrut həm Xocavənd, həm Füzuli, həm də Cəbrayıl gedən təminat və təchizat yolları üzərində yerləşirdi. Hadrutun ətrafında olan 18-ci

diviziyanın bütün bölmələri məhz bu əra- zidən idarə olunurdu. Xatırladıram ki, Hadrutun özündə Ermənistan ordusunun 18-ci diviziyasının qərargahı da yerləşirdi. Başqa sözlə desək Hadrutun azad olun- ması həm hücum coğrafiyamızı genişlən- dirirdi, həm də bizim Xocalıya və Şuşaya gedən yolumuzun açılmasına gətirib çıxarı- rırdı. Bir sözlə, Şuşanın azad olunması məhz Hadrutun azad olunmasından sonra mümkün idi".

Vasif ƏLİHÜSEYN

Ağaməhmud SƏMƏDOV

2025-ci ilin avqust ayında Şərq-Qərb nəşriyyatında "Bakıdan Şamaxıya səyahət" adlı elmi-populyar tərzdə qələmə alınmış çox maraqlı kitab çap olunmuşdur. Kitabın müəllifi Xəzər-Qaradəniz bölgəsinin stratigrafiyası və geoloji quruluşunun öyrənilməsində əlahiddə xidmətləri olmuş neftçi-geoloq Söhrab Arif oğlu Şıxlinskiydir.

Kitaba ilk nəzər yetirdikdə adından hiss olunur ki, bu sıradan bir əsər deyil! "Bakıdan Şamaxıya səyahət" - necə də gözəl və romantik ad seçilmişdir. Hələ kitabı vərəqləmədən bu adın özündə sanki sehri bir hikmət olduğunu duyursan.

Kitab Bakı-Şamaxı şossə yolu çevrəsinin maraqlı və cəlbedici təsviri ilə bərabər, təbiət və geologiya elminin gözəlliklərini sadə dildə oxucuya çatdıran dəyərli bir vəsaitdir.

Elmi-populyar tərzdə təqdim olunmuş kitabda dünya şöhrətli paytaxtımız gözəl Bakıdan qədim Şirvanşahlar dövlətinin paytaxtı olmuş Şamaxı şəhərinə səyahətdən bəhs edilir. Bu səyahət həm elmi, həm tarixi-mədəni və həm də Qobustanın təbiəti və landşaftına aid məlumatlar baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Şərq-Qərb ticarət yollarının qədimdə Şamaxıdan keçdiyini də nəzərə alsaq, sözü gedən səyahət marşrutunun tarix sevin oxucu kütləsi üçün nə qədər maraqlı olacağına əminliklə qeyd etmək olar.

Təbii ki, bəzi oxucuları-mız düşünə bilərlər: "Bakıdan Şamaxıya səyahət? Burada maraqlı nə ola bilər ki? Bakıdan Şamaxıya olan 118 km-lik məsafəni indiki nəqliyyat vasitələri ilə bir-iki saatə qət etmək olar. Bu yolda səyahət zamanı nə görə bilərik? Başlı qarlı dağlar yox, maraqlı təbii meşə massivləri yox, cəlbedici hidroqrafik şəbəkə (çaylar, göllər və s.) yox. Yol boyu bomboz çöllər, çılpaq dağlar və təpələr, aradək son 20 ildə bu arid iqlim zonasında Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin əkdüyü və böyük zəhmət bahasına yetişdirdiyi meşə əkinlərindən başqa görməli heç bir şey nəzərə çarpmır."

Əslində isə bu əsərdə geologiya elmi ilə bu və digər dərəcədə əlaqəli olan mütəxəssislər üçün böyük maraq kəsb edəcək məlumatlar təqdim edilmişdir və bunlar hamısı müəllifin çoxillik faktiki tədqiqatlarının nəticəsidir. Eyni zamanda qədim Qobustan diyarının tarixi ilə maraqlanan və eləcə də, adi yolçularımız kitabdan qiymətli məlumatlar əldə edə bilərlər.

"BAKIDAN ŞAMAXIYA SƏYAHƏT" KİTABI HAQDA DÜŞÜNCƏLƏR

Qədim neft diyarı kimi məşhur olan vətənimizin sözügedən ərazisində - Böyük Qafqazın cənub-şərqində - Abşeron və Şamaxı-Qobustan neftli-qazlı vilayətləri yerləşir. Bu səbəbdən sözügedən məkan geoloji baxımdan ölkəmizin ən mükəmməl öyrənilmiş sahələrindəndir. Azərbaycanın və keçmiş SSRİ-nin ən məşhur neftçi alimləri burada geoloji tədqiqatlar aparmışlar. Müasir geoloji ədəbiyyatda geniş istifadə olunan stratigrafiya

fik vahidlər - yerli lay dəstələri - ilk dəfə burada təsbit edilmişdir. Böyük Qafqazın Azərbaycan segmentinin ilk stratigrafik sxemi də məhz bu bölgədə aparılan geoloji araşdırmalar nəticəsində ərsəyə gəlmişdir.

Haqqında söhbət apardığımız kitab da bu böyük missiyanın davamına - çöküntülərin geoloji-stratigrafik quruluşunun dəqiqləşdirilməsinə həsr olunmuşdur. Əsərdə Qərbi Abşeron və Şamaxı-Qobustan bölgələrinin Mezozoy çöküntüləri, onların litoloji-faunistik xüsusiyyətləri qısa və informativ şəkildə təqdim olunmuşdur. Müəllif, klassik alimlərin əsərlərinə isnad edərək 45 ildən artıq bir müddətdə davam edən sahə tədqiqatlarının nəticələrini müasir metodların tətbiqi ilə ümumiləşdirmiş və dəyərli tədqiqat məhsulu sərgiləmişdir.

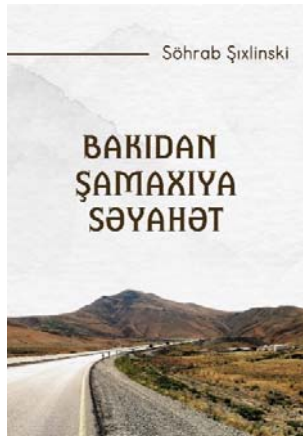
Kitabı daha da cəlbedici edən onun tərtibi zamanı elmi-populyar üslubun uğurla seçilməsidir. Geoloji terminlər oxucu üçün anlaşıqlı şəkildə izah edilmiş, faktlar bədii təsvirlərlə zənginləşdirilmişdir. Eyni zamanda, mətnin elmi dəyəri qorunub saxlanılmışdır. Oxucunun diqqətini cəlb edən şəxsi müşahidələr, müəllifin təcrübələrindən götürülən nümunələr, toponimlərin izahı və klassik tədqiqatçılar haqqında qeydlər əsərə əlavə dəyər qatır.

Kitabda geoloji kəşillərin stratigrafik xüsusiyyətlərinin daha yaxşı mənimsənilməsi üçün dəqiq coğrafi kordinatlarla təmin edilmiş 8 dayanacaq nöqtəsi seçilmişdir. Əsas diqqət Bakı-Şamaxı şossəsi boyunca məskunlaşmış klassik geoloji kəşillərə və onların təfəssilatlı litoloji-stratigrafik təhliləyə yönəlməlidir. Eyni zamanda, çevrədə müşahidə olunan yüksəkliklərin müşahidə ko-

ordinatları və onların geoloji yaşları müfəssəl təsvir olunmuşdur.

Xüsusilə qeyd etmək istədim ki, kitabda təqdim olunan geoloji-səyahət xəritəsi Qərbi Abşeron və Şamaxı-Qobustan bölgəsinin Azərbaycan türkcəsində və dəqiq mikropaleontoloji tədqiqatlar əsasında işlənmiş ilk xəritəsi olmaq etibarilə mühüm yenilikdir.

Əsərdə həmçinin klassik geoloqların - İ.M. Qubkin, N.İ. Andrusov, Ə.Ə. Əlizadə,

H.Ə. Əhmədov və digərlərinin tədqiqatlarına geniş istinad olunmuş, onların nəticələri müasir baxışlarla təsdiqlənmişdir. Bu yanaşma həm geoloji məktəbin inkişaf tarixini izləməyə, həm də sahənin aktual problemlərini anlamağa imkan verir. Burada haşiyə çıxaraq müəllif barədə qısa bir məlumat verməyimiz zənnimcə yerinə düşər.

S.A.Şıxlinskiy, 1955-ci ildə Bakı şəhərində anadan olmuşdur. 1977-ci ildə Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutunun Geoloji-kəşfiyyat fakültəsini bitirmişdir. Geologiya-mineralogiya elmləri namizədidir.

O, neftli-qazlı bölgələrin stratigrafik əsasının tərtib edilməsi, mikropaleontologiya, çöl geologiyası və xəritələmə, hövzə analizi və modeləşdirmə, karbohidrogenlərin emələ gəlməsi və miqrasiyası, neft və qaz yataqlarının qeyri-ənənəvi üsullarla axtarışı və kəşfiyyatı üzrə mütəxəssisdir. 118 elmi məqalənin müəllifi və 5 monoqrafiyanın həmmüəllifidir.

S.A.Şıxlinskiy, Azərbaycan EA Geologiya İnstitutunda qrup rəhbəri (1977-1986), SOCAR-ın "Neftqazəlmətdəqiqatlayihə" İnstitutunun Neft və qaz yataqlarının litologiyası, stratigrafiyası və rezervuar mühəndisliyi laboratoriyasının rəhbəri (1986-2011), "Nobel Upstream" (London) şirkətində geologiya və geofizika işləri üzrə vitse-prezident (2012-2019), "SOCAR AQS" şirkətində geoloji məsələlər üzrə baş məsləhətçi (2020-2022) vəzifələrində çalışmışdır. 2023-cü ildən "GEOLAB" Beynəlxalq Elmi-İstehsalat Şirkətinin baş direktorudur.

1994-2006-cı illərdə Ulu öndər Heydər Əliyevin məmarı olduğu "Əsrin müqaviləsi" çərçivəsində Azərbaycan

canın Xəzər dənizi akvatoriyasında xarici neft şirkətlərinin (BP, EXXON, Amoco, Unocal, Agip, Ramco, JAO, Commonwealth, CNODC və LUKOIL) iştirakı ilə qazılan 21 kontrakt-kəşfiyyat quyusunun geoloji-stratigrafik layihələrinin rəhbəri olmuşdur.

Onun elmi-praktik fəaliyyəti hələ gənclik illərindən başlayaraq Meksika, Braziliya, İtaliya, Suriya, Türkiyə, Fransa, Amerika, Türkmənistan, Şimali Qafqaz, Krım və digər xarici ölkələrdə həyata keçirilən geoloji layihələrlə bağlı olmuşdur.

2006-cı ildə Türkiyənin TPAO şirkətindən dövlət almış S.A.Şıxlinskiy Doğu Anadolu və Qaradənizdə karbohidrogenlərin axtarışı və kəşfiyyatına yönəlmiş dövlət əhəmiyyətli dörd layihəyə rəhbərlik etmişdir. 2010-2013 Sinop-1 (Andrusov qalxımı), Yassıhöyük-1 və Sürməne-1 kəşfiyyat quyularının kəşilləşlərinin "online" rejimdə təqib edilməsi onun gərgin əməyi və təcrübəsi sayəsində ərsəyə gəlmişdir. Qeyd etmək vacibdir ki, S.A.Şıxlinskiy 70 ildən artıq dünyanın geoloji və geofiziki ictimaiyyətinin diqqət mərkəzində olan və geoloji quruluşu haqqda müxtəlif fərziyyələr irəli sürülən məşhur Andrusov qalxımının stratigrafik quruluşunu birmənalı olaraq dəqiqləşdirmiş ilk alimdir.

Son olaraq aşağıdakıları qeyd etmək istədim.

Kitab həm mütəxəssislər, həm də geologiya və coğrafiya ixtisaslı tələbələr üçün praktik əhəmiyyət daşıyır. Buradakı geoloji kəşillərin təsvirləri, xəritə və terminoloji izahlar tədris prosesində faydalı mənbə ola bilər. Bundan başqa, Bakı-Şamaxı yolu boyunca müşahidə olunan geoloji obyektlərin elmi-populyar üslubda təsviri, əsərin geoturizm bələdçiliyi istiqamətində qiymətli bir material kimi istifadə olunmasına imkan yaradır.

Nəşr elmi məzmunun zənginliyi, məlumatların sistemləşdirilməsi, geoloji xəritələrin hazırlanması və müəllifin şəxsi müşahidələrinin təqdimatı baxımından yüksək qiymətləndirilməlidir. Əsər həm Azərbaycan neft geologiyasının tarixini və müasir vəziyyətini əks etdirir, həm də yetişməkdə olan gənc geoloqlar üçün metodoloji əhəmiyyət daşıyır.

Söhrab Şıxlinskiy
"Bakıdan Şamaxıya səyahət" əsəri Azərbaycan geoloji ədəbiyyatında həm elmi, həm də maarifləndirici xarakter daşıyan mühüm nəşrlərdən biri kimi dəyərləndirilməlidir. Əsərin dərc olunması ölkə geoloqları üçün faydalı istinad mənbəyi olmaqla yanaşı, geniş oxucu kütləsinin də təbiət elmlərinə marağının artırılmasına xidmət edəcəkdir.

Azərbaycanda tibbi kimya elm sahəsinə həsr olunmuş ilk monoqrafiya

Azərbaycan Tibb Universitetinin Elmi Araşdırmalar Mərkəzinin və Elm və Təhsil Nazirliyinin Y.H.Məmmədəliyev adına Neft Kimya Prosesləri İnstitutunun əməkdaşları Xudayar Həsənov, Orxan İsayev, Əsmət Əzizova, Nərminə Abdullayeva və Şimid Qasımovun birgə apardıqları elmi tədqiqat işlərinin nəticələri rus dilində tərtib edilmiş "Биокоординационные соединения платины (II) и палладия (II) в медицинской химии"

("Platin (II) və palladium (II) biokoordinasiya birləşmələri tibbi kimyada") adlı monoqrafiyada öz əksini tapmışdır.

Yeni çap olunan monoqrafiya Azərbaycanda tibbi kimya elm sahəsinə həsr olunmuş ilk monoqrafiyadır. Monoqrafiya metal tərkibli bioloji fəal maddələrin alınması, fiziki-kimyəvi və tibbi tədqiqatına həsr olunmuşdur. Aparılan ilkin tibbi tədqiqatların nəticələri göstərir ki, alınan maddələr geniş tədqiqat işləri aparıldıqdan sonra gələcəkdə yaman şişlər və iltihab əleyhinə, radioprotector və antioksidant kimi istifadə oluna bilər.

Monoqrafiyanın elmi redaktoru AMEA-nın akademikləri Əjdər Məcidov, rəyçilər AMEA-nın müxbir üzvü Məhəmməd Babanlı, Azərbaycan Tibb Universitetinin əczaçılıq toksikologiyası və kimya kafedrasının müdiri, professor Eldar Qarayev və biokimya kafedrasının dosenti Arzu Dadaşovadır.

Azərbaycan elminin inkişafında və beynəlxalq elm aləminə tanınmasında böyük rolu olacaq monoqrafiyanın hazırlanmasında əməyi keçən müəlliflərə təşəkkür edir, gələcək fəaliyyətlərində uğurlar arzulayırıq.

ƏBÜLFƏT

"Ermənistanın Gəncə terroru ilə Xocalı faciəsi arasında elə böyük fərq yoxdur"

Xəbər verdiyimiz kimi, Ermənistan silahlı qüvvələrinin Gəncəyə üçüncü raket hücumundan beş il ötür.

Adalet.az-a danışan hərbi ekspert Ədalət Verdiyev bildirdi ki, 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı döyüş əməliyyatları zonasında ciddi ərazi, texnika, şəxsi heyət, vasitə və avadanlıq itkilərinə məruz qalan Ermənistan, Azərbaycan Ordusuna qarşı müqavimət göstərmək əvəzinə, mülki əhalimizin yaşadığı və döyüşlərin getdiyi ərazidən kifayət qədər uzaqda yerləşən yaşayış məntəqələrini ballistik raketlərdən atəşə tutdu:

"Vətən müharibəsi zamanı tək Gəncə şəhəri beş dəfə raket zərbələrinə məruz qaldı. Bu raket zərbələrindən üçüncüsü də oktyabrın 8-də və ilk dəfə olaraq gecə saatlarında həyata keçirildi. Başqa sözlə desək faşist Ermənistan rəhbərliyi Azərbaycanın ikinci böyük şəhəri olan Gəncədə yatan mülki əhalini gecə saatlarında ballistik raketlərlə atəşə tutdu. Ermənistan Azərbaycan ərazilərini atəşə tutmaq üçün SCUD "Skad - B" və "Smerç" reaktiv yayılım atəşi sistemlərindən istifadə edirdi. Bölgəyə atılan operativ taktiki raketlər böyük dağıntı gücünə malik idi və onlar birbaşa Ermənistan rəhbərliyinin göstərişi ilə dinc əhaliyə qarşı istifadə olunurdu". Ə.Verdiyev bildirib ki, atılan raketlər 300 kilometrə yaxın atəş məsafəsinə malik idi: "Onların uçuş trayektoriyasında baxdıqda Ermənistanın Basakeçer rayonundan buraxıldığı bu gün Azərbaycanda davam edən məhkəmə prosesləri çərçivəsində artıq sübut olunub. Ermənistanın gecə yuxuda yatan uşaqları atəşə tutması ilə Xocalıda törədilən soyqırım arasında elə bir böyük fərq yoxdur. Gəncə bombardımanlarına Ermənistanın uzun müddət Azərbaycana qarşı davam etdirdiyi soyqırım və etnik təmizləmə cinayətlərinin bir davamı kimi baxılmalıdır. Ermənistan tərəfindən Azərbaycan vətəndaşlarının qətlə yetirilməsində günahı olan bütün şəxslər mütləq cəzalandırılmalıdır. Gəncədə qətlə yetirilən 26 mülki vətəndaşımızın və yaralanan 175 nəfərin qanı yerdə qala bilməz. Ermənistan törətdiyi cinayətlərə görə, mütləq və mütləq cavab verməlidir".

Vasif ƏLİHÜSEYN

Dünyada 300 milyondan çox insanın evi yoxdur

Yer kürəsində təxminən hər səkkizinci insan qeyri-rəsmi yaşayış məntəqələrində yaşayır, 300 milyondan çox insanın isə ümumiyyətlə evi yoxdur.

Adalet.az BMT-nin saytına istinadla xəbər verir ki, bu barədə oktyabrın 6-da qeyd olunan Ümumdünya Habitat Günü münasibətilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatında xatırladılıb.

Bu gün hər il oktyabr ayının ilk bazar ertəsi qeyd olunur. Məqsədi hər bir insanın layiq olduğu mənzil hüququna malik olmasını və şəhərlərin, eləcə də digər yaşayış məntəqələrinin inkişafının əhəmiyyətini dünyaya xatırlatmaqdır. Mənzillə bağlı problemlər təkcə inkişaf etməkdə olan ölkələrə aid deyil. Məsələn, ABŞ kimi varlı dövlətlərdə də bir çox gənc layiqli yaşayış yeri əldə etmək imkanından məhrumdur. Bu il Habitat Günü "Böhranın aradan qaldırılması üzrə şəhər həlləri" mövzusu altında keçirilir. BMT bu il məcburi köçkünlük problemlərinə miqyaslı həll yolları tapmağa diqqət çəkir.

BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreş bu gün münasibətilə yayımladığı müraciətdə bildirib: "Silahlı münaqişələr, siyasi qeyri-sabitlik və iqlim böhranı 123 milyon insanı öz evlərini tərk etməyə məcbur edib və onların əksəriyyəti artıq çətinliklərlə üzləşən şəhərlərdə və qəsəbələrdə sığınacaq axtarır".

O vurğulayıb ki, məhz şəhərlər bu problemlərə səmərəli həll təklif edə bilərlər: "Şəhər sadəcə kəpikdən inşa edilmiş binalar deyil".

Quterreş hər kəsin özünü təhlükəsiz və rahat hiss etdiyi daha dayanıqlı şəhərlərin yaradılması ilə bağlı çağırış da edib.

Ümumdünya Habitat Günü çərçivəsində BMT-nin Məskunlaşma Proqramının (UN-Habitat) Nayrobi şəhərində yerləşən mənzil-qərargahında bir sıra tədbirlər keçiriləcək. Bu tədbirlər səmərəli şəhər həllərinin təşviqinə, şəhər və ərazi planlaşdırmasının əhəmiyyətinə, inklüziv şəhər idarəçiliyinə, eləcə də məcburi köçkünlər üçün şəraitin yaxşılaşdırılmasında yerli hakimiyyət orqanlarının roluna həsr olunacaq.

Bundan əlavə, bu gün və sabah Cenevrədəki Millətlər Sarayında "Gələcəyi formalaşdıran şəhərlər" mövzusu altında BMT Merlər Forumunun beşinci görüşü keçiriləcək. Dünyanın müxtəlif ölkələrindən gəlmiş merlər təcrübə mübadiləsi aparacaq və şəhərlərin, eləcə də yerli idarəetmə orqanlarının dayanıqlı gələcəyin formalaşmasında oynadığı əsas rolunu vurğulayan birgə tövsiyələr hazırlayacaqlar.

Sübhən

"Hər iki ailə başçısı işləyirsə belə yenə də orta həyat səviyyəsini təmin edə bilmir"

"Azərbaycanda əhalinin borc yükü sürətlə artır. İnsanlar qazandıqları gəlirin böyük bir hissəsini borca ödəməli olurlar. İnsanlar yaşayış səviyyəsini qoruyub saxlamaq üçün daha çox istehlak kreditləri götürür. Mərkəzi Bankın açıqladığı "2025-ci ilin I yarımili üzrə Maliyyə Sabitliyi" adlı hesabatında deyilir ki, əhalinin səracamında qalan gəlirlərinə nisbəti ötən ilin sonu ilə müqayisədə 0,5 faiz bəndi artaraq 18,5% olub".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu iqtisadçı-ekspert Razi Abasbəyli deyib. Onun sözlərinə görə, bu o deməkdir ki, əhalinin sosial, sığorta, vergi ödənişləri etdikdən sonra vətəndaşın əlində qalan puldur:

"Həmin geri qalan pulun da 18.5 faizi kredit borclarına sərf edilir. Əhalinin borcları sürətlə davam edir. Əgər 2020-ci ildə əhalinin borc yükü 11.5 faiz idisə, bu rəqəm 2025-ci ildə 18.5 faizə qədər yüksəlib. Mövcud məlumata görə, Azərbaycanda kommunal xidmətlərə (su, işıq, qaz və digər yanacaq növləri) ailələrin aylıq istehlak xərclərinin təxminən 8,1%-i sərf olunur. İndi isə gəlir minimum əmək haqqı ilə faktiki xərcləri hesablayaq: - Kredit borcları üçün 400 manatın 18.5 faizi = 74 manat - Kommunal xərclər üçün 400 manatın 8.1 faizi = 32 manat 80 qəpik - Səhiyyə xərcləri üçün 400 manatın 16.5 faizi = 67 manat - Təhsil xərcləri üçün 400 manatın 6.6 faizi = 26 manat 40 qəpik. Beləliklə əgər orta statistik bir azərbaycanlı ailəsində yaşayan və bir nəfər işləməsi ilə xərclərin statistikasi belədir. Nəticədə 400 manatın (74+32.8+67+26) 199 manat 80 qəpiyi kredit, komunal, təhsil və səhiyyə xərclərinə sərf edilir. Statistika görə, bir ailə ay ərzində qida məhsullarına ortalama 668,7 manat xərcləyir və bu, ümumi xərclərin 42,9 % ni təşkil edir".

O, bildirib ki, əgər bu göstəricini bir nəfərə düşən xərclərə tətbiiq etmək istəsək, ailənin nə qədər üzvdən ibarət olması vacibdir:

"Məsələn, əgər ailədə 4 nəfər varsa: 668 manatın bir nəfərə düşən ərzaq xərci təxminən 167 manat olar. 199.80 + 167 = 366.80 qəpik 1 uşaqly ailədə bir nəfərin işləyərək minimum əmək haqqı alması halında mənzərə belədir. Əlbəttə ki, bu rəsmi statistika əsasında çıxardığımız nəticədir. Azərbaycanda uşaq pulu verilmir. Gənc ailələr üçün heç bir sosial dəstək paketi mövcud deyil. Əgər biz hətta bir ailədə hər iki ailə başçısının işləyərək (400+400) ayda 800 manat əmək haqqı aldığını da nəzərə alsaq, yenə mənzərə ürəkəçən olmayacaq. Çünki yuxarıda qeyd etdiyimiz 366 manat 80 qəpiyi şəxsi mənzili olan ailə üçün nəzərdə tutulmuş. Geyim xərclərini bu hesablamamıza daxil etməmişik. İnternet, mobil rabitə, istirahət, şənlik, toy, yas iştirakçılığına görə xərclər də buna daxil etməmişik. Əgər ailədə hər iki ailə başçısı işləyirsə belə yenə də orta həyat səviyyəsini təmin edə bilmir. Yeri gəlmişkən Azərbaycanda işləyənlərin 46 faizi minum əmək haqqı alır. Söhbət iş tapıb işləyə birlərdən gedir və ən ciddi problem iş tapmaqdır".

Vasif ƏLİHÜSEYN

VAQİF YUSİFLİ
Filologiya elmləri doktoru

MƏHƏBBƏT ÜLVİYYƏTİ

Sabir Cümşüdü bir şair və es-sələr müəllifi kimi keçən əsrin səksəninci illərindən tanıyıram. Əlbəttə, onun tamam başqa ibir sahənin adamı olduğu, lakin ədəbiyyata hədsiz meylini bilir-dim. Təbii ki, ürəyində şeir odu varsa və bu od heç zaman səni rahat buraxmırsa, bir tonqala çevrilirsə, yazmalısən, o odu sönməyə qoymamalısən. Və əlbəttə, İSTEDAD. Sabir Cümşüd istedadlı insandır - həm elm aləmində (iqtisad elmləri doktoru-dur - 450-dən artıq məqalənin, 10 monoqrafiyanın müəllifidir) həm də şeir aləmində. Mən onun bədii yaradıcılığı barədə ayrı-ayrı gör-kəmli söz adamlarının fikirləri ilə sizi tanış etmək istəyirəm.

Görkəmli tənqidçi-ədəbiyyat-şünas Yaşar Qarayev "Səmililik meyanı" adlı məqaləsində yazmışdı: "Sabir Cümşüdün yaradıcılığın-dakı üslub özünəməxsusluğu, hə-yəcan və emosiya zənginliyi, ideal-lığı və daxili aləmin mədəni zən-ginliyi ürək alovu ilə, bədii pafosla şeirliyi oxcuda estetik zövqün tərbiyə olunmasına təsiri inkare-dilməzdir".

Filosof-tənqidçi Asif Əfəndiyev isə yazırdı: "Sabir Cümşüdün es-sələrində məhəbbətin böyüklüyü, aliliyi, ülviliyi haqqında romantika dili ilə, əsil inamla, ürək alovu ilə, bədii pafosla danışılır, onun ro-mantikası, şeirliyi aşkara çıxarı-lır, oxuculara sevgi hissinin mü-qəddəsliyinə, paklığına hörmət və heyret hissi aşılanır".

Akademik Nizami Cəfərov da Sabir Cümşüdün bədii yaradıcılığı-na yüksək qiymət vermiş, bu ya-xınlarda "Ədəbiyyat qəzeti"ndə təhlili bir yazı ilə çıxış etmişdi.

Mən digər söz adamlarından da misallar gətirə bilərəm. Onun bu yaxınlarda nəşr olunan "Məhəbbət ülviliyyəti" şeirlər-essələr kitabı çap-dan çıxıb və bu kitabda onun bədii təkəkkür tərzini, şeirlərindəki özü-nəməxsus ifadə tərzini, təkcə nədən yazması ilə deyil, necə yazması ilə qısaca da olsa, sizi tanış etmək ist-əyirəm.

Sabir Cümşüd bütün mövzular-da qələm çalır, ilk növbədə, Azər-baycanı, Vətən torpağını, onun gö-zəl təbiətini-dağlarını, çaylarını, şə-hər və kəndlərini hərərlə vəsf edir.

*Baş əyirəm torpağına, daşına mən,
Qəlbim bir an səndən ayrı gəzə bilməz.
Sən keçirsən, sən axırsan ürəyimdən,
Ürək sənə qala bilməz, dözə bilməz.
Arzularım qanad açıb bu torpaqda,
Ürəyimün duyğuları quş olubdur.
Çox çiçəklər atır saçıb bu torpaqda,
Duymanın qəlbi burda daş olubdur.
Sənəndəki od-alovun əbədidir,
Vurulmuşam hər gülünə, yarpağına.
Hər qarışın qəhrəmanlıq məbədidir,
Ona görə baş əyirəm torpağına.*

Bu şeir Vətənə məhəbbətin ifa-dəsidir. Amma onun Vətənin ayrı-ayrı guşələrinə, keçmişinə və indisi-nə, qəhrəman oğullarına, Qara-bağa həsr etdiyi şeirlərə diqqət ye-tirək. "Kür çayı" ("Yurdumun nur yatağı"), "Dəlidağ ətəyində", "Bəzz qalası" (Babəkə heykəlimiz Qüdrətli Bəzz qalamız), "Əlinca" (Əyil-məz vicdan oldu Dağ başında Əlin-

cə"), "İçərişəhər" ("Hasarlar ara-sında bir mirvuari, bir inci")və s.

Sabir Cümşüd yurdumuzun Cə-nub bölgəsində doğulub. İnsan ən çox doğulduğu torpağın aşığıdır, çünki uşaqlığı və gəncliyi o torpaq-larda ona unudulmaz anlar bəxş edib. Elə bu səbəbdən Sabir Cüm-şüdün şeirlərində Lənkərana, Asta-raya, Lerikə - bu bölgənin təbiəti-nə, insanlarına, yetirdiyi böyük şəxsiyyətlərə həsr etdiyi şeirlər ye-ni kitabında kəmiyyətə birincidir. O çalışır ki, bu mövzuda yazdığı şeirlərdə təzə söz desin, özü də obrazlı söz desin. "Lənkəran" şeirindən bu misralara diqqət edin:

*Maviliyi, yaşılılıq,
Mavi, yaşıl bəniziylə,
məşəsiylə, deniziylə
Saxlayan yer.
Adamları güllər üzlü,
buludları ağlayan yer.
Qaynar, isti çeşməsiylə
azarları dağlayan yer .*

Burada "buludları ağlayan yer" misrası Lənkəranın ilin fəsillərində yağışlı günlərinə işarədir. "Astarə-Lerik arası" şeiri də onun yadda qalan şeirlərindən biridir və bu şeirdəki Astara həm də Cənubi Azərbaycandakı astaraya işarədir:

*Nə qədər əsil, soy yanan,
Yarımçıq vüsəl, toy yanan,
Qardaş qardaşa boylanən
Bölmümüş xalqın yarası
Astara-Lerik arası.*

Sabir Cümşüd mənim fikrimcə, əsil təbiət adamıdır. Əlbəttə, hamı təbiəti sevir, ondan zövq alır, am-ma təbiəti, onun gözəlliklərini şair gözüylə şeirə gətirmək şairlərin hüneridir.

Sıralayıram o şeirləri: "Lənkə-randa yağış", "Qış nağılı", "Cığır-la-ra", "Dəmir ağaclarına", "Məşələrə yağış yağar", "Vileş çayı", "Girdi-man çayı", "Yağış", "Çinar", "Gecə nəğməsi", "Yaylaqlar", "Bahar tər-ravəti", "Yaşıl bağın nəğməsi", "Talış meşəsi" və s. Bu şeirlərin hər birində konkret təbiət cizgiləri taparsınız. İndiyə qədər cığır-lar haqqında az şeir yazılmayıb, Sabir cümşüdün şeirində isə cığır-ların poetik cizgilərini görürsünüz:

*Həm dərələrə enir,
Zirvəyə qalxır onlar.
Arzu buludları tək
Yollara axır onlar.
Həm ümid, həm şəkk kimi,
hər biri dilək kimi.
İzləri çiçək kimi
Köksünə taxır onlar.*

Təbiət və insan. Bu əzəli-əbədi vəhdəti unutmaq olmaz. Azər-baycan poeziyasının bütün "təbiət əra-zisində" İnsan görünür, İnsan da həmişə təbiətlə bağlı olub."İnsan və günəş" şeirində S.Cümşüd bu vəhdəti mənalandırır. Təbiət də canlıdır və onun da insan kimi se-vinci, kədəri, dərdi var. O da insan kimi həssas və kövrəkdir. "Ağaclar ağlayır" şeirini bu mənada şairin təbiətə həssas münasibətinin ifa-dəsi hesab etmək olar.

*Ağaclar ağlayır quşlar köçəndə,
Başlanır bağların ən ağır günü.*

*Heyif ki, adamlar gəlib keçəndə
Əşidə bilməyir hönkürtüsünü.*

Sabir Cümşüd yaşadığı dünya-nın, cəmiyyətin, mühitin, doğuldu-ğu kəndin də bir fərdidir. O, dün-yanı riyasız görür və təbii ki, onun şeirlərində bu bağlılıqlar əks olu-nur.

Yuxudamı, xəyaldamı ya reallıq-damı, deyir ki: " Mən çox yaşamı-şam, ancaq ilk dəfə Dünyada tə-zadsız həyat görürəm". Onun şə-himdlərə, qarabağ müharibəsinə, Şuşaya həsr etdiyi şeirlərdə vətən-pərvərlikdən doğan hisslərlə qarşı-laşırıq.

Yeni kitabının adı "Məhəbbət ülviliyyəti"dirsə, şairin bədii-fəlsəfi essələrində də nəzər yetirməyimiz vacibdir. Bilirik ki, Sabir Cümşüd Asif Ata ocağında fəallardan biri olub. O ocaqda həyatı, tarixi, Vətə-ni, sənəti Asif Ata deyimlərindən, onun ocaqçılara bəxş etdiyi müd-riklik incələmələrindən çox fayda-lanıb.

"Gənclik romantikası", "Kamillik zirvəsi", "Məhəbbət çalarları" "İn-saniləşən dünya", "Məhəbbət vəc-di", "Əsillər və naqisələr", "Sənət və məhəbbət", "Məhəbbət yolculuğu", Bizimdir dünya" bədii-fəlsəfi esse-lərində S.Cümşüd onu düşündürən problemlərdən söz açır. Məlumdur ki, esse janrında şeirlə nəsr bir-bi-rilə qovuşur və hisslər, həyəcanlar, duyğular sanki şahə qalxır, amma burada fəlsəfi fikirlər öz qısa, yığ-cam ifadəsini tapmalıdır. Bu esse-lərin adından da göründüyü kimi daha çox məhəbbətin izahınarast gəlirik. Baxın: "Məhəbbətdən yara-nan insan məhəbbət əhli olur. Sevi-rvə sevilir. Hər kəsin könlündə an-caq və ancaq bir nəfərə yer var. Könlü qapısını bir yox, bir neçəsi-nə açanlar məhəbbət əhli yox, hey-vani hissələrin qulu olanlardır. İnsan görkəmində olsalar da, heyvandır-lar. Məhəbbət əhlinə, aşıqlərə, se-vən və sevilənlərə ilham qanadı verilir". Başqa bir misal: "Məhəb-bət anlayışını ancaq iki aşıqın, se-vən və sevilənin məhəbbətilə məh-dudlaşdırmaq olmaz. Böyük mə-həbbət, ali məhəbbət, dahi məhəb-bət iki aşıqın, iki sevgilinin məhəb-bətinə sığır. Məhəbbət ələmi tam və mürəkkəb bir dünyadır".

Mən Sabir Cümşüdün o kitabda toplanan çox şeirlərindən söhbət açə bilmədim. Əgər mənə sual ver-sələr ki, haqqında söz açdığın şai-rin hansı şeirlərini bəyənirsən, o za-man deyərəm ki: "Torpaq", "Kənd uşaqları", "Çoban tütəyi", "Yolum kəndə düşübdür", "Babam gəzən yerlər", "Təbiət gəlindir", bir də ön-cə adını çəkdiyim "Ağaclar ağla-yır" şeirlərini

Sözümü də "Babam gəzən yer-lər" şeirindən bu misralarla bitir-mək istəyirəm:

*Duman köynəyini cırıb küləklər,
O gedən yolları dolu döyübdür.
Qamçitək cırılan qızıl şimşəklər
Babamın getdiyi yolu döyübdür.
Babam bu çaylardan içibdir deyə,
Bu çaylar yorulub yatmayır hələ.
Bu sısqa bulaqdan içibdir deyə,
Bu bulaq qaynayır, batmayır hələ.
Bu yerdə gördüyüm gül-çiçəkləri
Mən də babam kimi qorunmalıyam.*

Elmadar MƏMMƏDOV

Mən bu zamana sığmazam

Zirvəyə doğru: İlyas - İlahi qüvvə, köməyə gələn

(əvvəli ötən saylarımızda)

- Qanunun tətbiqi işini siyasətə qarışdırmayın! 1937-ci ildə bunun acı nəticələrini xalqımız görüb!

Elə buradaca yüksək tezlikli telefon rabitəsilə istintaqın rəhbəri SSRİ Daxili İşlər naziri ilə əlaqəyə girdi. Bundan cəmi bir neçə dəqiqə sonra SSRİ Baş prokurorunun müavini İlyas İsmayilova zəng çaldı. Bu danışıqda İ.İsmayilov insrar etdi ki, Azərbaycan da pambıq işləri üzrə istintaq aparmağa respublikanın özündə kifayət qədər imkan var. O, öz fikrini əsaslandıraraq deyirdi ki, uzunmüddətli ezamiyyə xərcləri ilə Moskvadan gələn müstəntiqlər camaatla ünsiyyətə tərcüməçilər vasitəsi ilə girişirlər. Biz isə xalqla onun öz doğma dilində danışırıq.

Beləliklə, Moskva müstəntiqlərinin bu sahədəki fəaliyyəti "Şəmxor işi" ilə bitdi. Bundan sonra İlyas İsmayilov pambıqçılıq sahəsində hesabatların şişirdilməsində bilavasitə istifadə edilən çoxsaylı briqadirlərin, manqa başçıların məsuliyyətə alınmaması haqqında rəsmi məsələ qaldırdı və buna nail oldu.

Mən şəxsən şahidiyəm ki, SSRİ Baş Prokurorluğu respublikamızda da pambıq "pripiskalarını" yoxlamaq üçün 70, yaxud 90 müstəntiq (sayını tam xatırlamıram) ayırmış və bu barədə Azərbaycan məktub göndərmişdi. Həmin vaxt mən Cəlilabadda prokuror işləyirdim. Bizim də bir işçimiz - müstəntiq "pambıq işini" araşdıran istintaq qrupuna daxil edilmişdi. Müstəntiqi geri qaytarmaq üçün İlyas İsmayilovun yanına getmişdim. Qısa söhbətdən sonra, o, səfin qapısını açıb içərisindən SSRİ Baş Prokurorluğundan gələn həmin məktubu mənə uzatdı və oxumağımı istədi. Oxudum, məktubda "pambıq işini" yoxlamaq üçün Moskvadan gələcək müstəntiqlərin qarşılınması, yerlə təmin olunması xahiş edilirdi. Oxuyub qurtarandan sonra İlyas müəllim mənə ikinci məktubu uzatdı. Özünün SSRİ Baş Prokurorunun müaviniyə yazdığı cavab məktubu idi. Məktubda qeyd olunurdu ki, "Diqqətinizə görə sağ olun. Amma biz öz daxili imkanlarımız hesabına bu işlərin öhdəsindən gələcəyik".

İlyas müəllimin cəsarətinin, vətənpərvərliyinin nəticəsidir ki, Respublika prokurorluğunda aparılan işlərin çoxusu məntiqi sonluğa yetmişdi.

O, SSRİ Baş prokuroruna ünvanladığı 30 aprel 1990-cı il tarixli məktubunda yazırdı: "...Məhkəməyə göndərilmiş işlər üzrə bu cinayətlərə sövq edilmiş çoxsaylı sırayı işçilər - kolxozçular, briqadirlər, aqronomlar və mühasibat işçilərinin məsuliyyətə alınması müvafiq bilinməmiş və onların haqqında cinayət işlərinə xitam verilməmişdir". ...Bundan sonra da 101 təsərrüfat üzrə istintaq aparılmalıdır. Lakin bu təsərrüfatlar üzrə vəzifəli şəxslərin işdən azad olunduqlarını, sırayı işçilərin işə bu cinayətlərə başqaları tərəfindən cəlb edildiklərini nəzərə alaraq bütün bu işlərə xitam verilməsi haqqında qərar qəbul etməmişəm".

Qeyd: Təəssüf hissi ilə bildirirəm ki, xitam olunan cinayət işlərinin istintaqını aparan, müstəqillik dövründə vəzifəyə böyüyən bəzi müstəntiq-

lər və onların rəisləri "dişlərinə bir şey dəymədiyinə görə" İlyas müəllimin bu cəfəkeşliyindən narazı qalmışdılar. İlyas müəllimin millət sevgisi bizləri də ruhlandırır, nə gizlədim, bəzən prokuror funksiyasını aşan hərəkətlər etməyə sövq edirdi.

Haşiyyə: Moskva Azərbaycanda tək pambıqçılıq sahəsində deyil, digər sahələrə də hücum planı hazırlamışdı. Keçən əsrin 80-ci illərində Cəlilabad rayonu üzümçülük sahəsində böyük nailiyyətlər əldə etmişdi. Hər il 250 min ton üzüm istehsal olunurdu. Ulu Öndər Heydər Əliyevin Cəlilabadın kənd əməkçilərinə və RPK-nin 1-ci katibi İbrahim Qurbanova xüsusi münasibətinin nəticəsi idi ki, Respublika rəhbəri olanda hər il Cəlilabada gəlirdi.

8 iyul 1986-cı ildə saat 11:00 radələrində milis rəisi Sədr Mirzəyev məlumat verdi ki, 4 nəfər SSRİ DİN-nin əməkdaşı, 20 nəfər respublikanın müxtəlif rayonlarından SƏDM əməkdaşı və 20 mütəxəssislə, 8 mağazada eyni vaxtda yoxlamaya başlayıblar. Üç günlük yoxlama nəticəsində cəmi bir mağazada qiymətdə aldatma faktı aşkar etmişdilər. Adətən rayona yoxlama gələrkən raykoma və prokurora məlumat verirdilər. Bu dəfə isə "qonaqlar" yoxlamaya başladıqdan sonra, milis şöbəsinə gəlib, qeydiyyatdan keçmişdilər.

11 iyulda İ.Qurbanov mənə zəng etdi. "Qonaqların" onun yanında olduğunu, mənim də söhbətdə iştirakımın zəruriliyini bildirdi. Mən katibin kabinetinə girib "qonaqla" baş işarəsi ilə salamlaşdım. Yoxlamanın rəhbəri Rešetnyak Nikolay Stepanoviç əynində cins şalvar və qısa qollu köynək, ağzında siqaret, ayağı ayağının üstündə, çox ədalət formada oturmuşdu. Katib təqdim edəndə heç mənə tərəf baxmadı. Rešetnyakdan soruşdum:

- Prokurorluğa niyə gəlməmişiniz? Sabah axtarış lazım olsa, kimdən icazə alacaqsınız?

Onun cavabı sərt oldu:

- Mən sizə hesabat verməliyəm?! Sanksiya lazım olsa, sənədləri göndərəcəyəm, razılıq verəcəksiniz. Bəlkə də Sizdən sanksiya almağa ehtiyac olmayacaq!

Mən də eyni sərtliliklə:

- Bir həftə bundan əvvəl 4 mağaza yoxlayıb, 4 cinayət işi başlamışam. Siz bir dəstə adamla 8 mağazada yoxlama aparıb cəmi 1 cinayət faktı aşkar etmişiniz. Məndə məlumat var ki, Sizin yoxladığınız mağazalarda çatışmazlıq faktları olub, lakin ört-basdır edilib. Həmin mağazalarda təzədən yoxlama aparacağam və yaqın ki, bir neçə cinayət faktı aşkar edə biləcəyəm, - dedim və kabinetini tərk etdim.

N.Rešetnyak çox pərt olmuşdu. On dəqiqə sonra o, milis reisi S.Mirzəyevlə otağıma gəldi və mənə üzr istədi. Sonra biz "qonaqlar"ı götürüb yeməyə getdik. Həmin gündən "qonaqlar" bəzisi çörək yemirdilər.

Nə gizlədim, axşam süfrəsində onların sabahkı planlarını milis reisi və ASB-nin reisi Vəkil Zeynalov bilir və müvafiq "qabaqlayıcı tədbirlər" görürdülər.

Altı sovxozda heyvandarlıq və quşçuluq fermalarında aparılan yoxlamalar heç bir nəticə vermədi. İki şərab zavodunda da yoxlama aparmaq istəyirdilər. Prokurorluqda CM-nin 88-1 maddəsi ilə istintaq olunan cinayət işinə əsasən, arayış verdim ki, həmin şərab zavodları üzrə sənədlər cinayət işinə əlavə olunmuşdur və istintaq davam edir. Beləliklə, 22 günlük yoxlama nəticəsində cəmi bir

rovka kəndi ərazisində yerləşən Moskva sovxozunun heyvandarlıq fermasına baş çəkdim.

Sovxoz direktoru Həmzə Nəsirov və müavini məni müşayiət edirdilər. Heyvanlar çox ariq idi. Sovxoz direktoru ilə aramızda təxminən belə dialoq baş verdi.

- Gündə nə qədər süd istehsal edirsiniz?

- Hər gün 1500 litr.

- Neçə baş sağmal inəyiniz var?

- 110 baş.

- Qarnı belinə yapışan bu inəklər gündə 14-15 litr süd verənə oxşamır axı?!

- Pripiska edirəm.

- Gündə neçə litr süd pripiska edirsiniz?

- Hər gün orta hesabla 1000 litr süd alıram.

- Pulu haradan tapırsınız?

- Yemi satıb, pulunu zavoda verib, əvəzində süd yazdırıram.

- Qorxmursunuz ki, haqqınızda cinayət işi başlayıb, Sizi həbs edə-rəm?

- Onsuz da bizi tutacaqlar. Nə fərqi var? Tutulacağamsa, sənin kimi cavan oğlanın əli ilə tutulum.

Həmin zamanlar "Moskva" sovxozu da daxil olmaqla, rayonun bir neçə üzümçülük təsərrüfatının vəzifəli şəxsləri barədə 1983-cü ildən DİN-nin istintaq qrupu tərəfindən cinayət işinin istintaqı aparılırdı.

- Pripiskasız süd planı vermək olmaz? - soruşdum.

- Niyə olmur. Malın südü ağzındadır. Yemi satmayıb vaxtlı-vaxtında mala yedizdirsən, qulluq göstərsən, istədiyin südü ala bilərsən, - dedi.

- Pripiska olmasa, keçən ilki gündəlik səviyyəyə hansı müddətə çata bilərsiniz?

- Üç aya. İyul ayının əvvəlindən keçən ilki səviyyəyə çatıb, ilin axırına halallıqla keçən ilkindən də artıq süd planı verərəm.

- Bu gündən pripiska etmirsiniz!

- Baş üstə! Ancaq bir xahişim var sizdən, hər ayın 4-ü və 17-sində rayonda keçirilən heyvandarlıq müşavirəsində imkan verməyin məni tənqid və təhqir etsinlər.

- Arxayın olun, Sizi heç kim təhqir etməyəcək. Amma sözünüzü tutmalısınız!

- Razılaşdıq!

İndi, gəlin, heyvandarlıq sahəsində pripiskanın gedişini izləyək. Kolxoz və ya sovxoz rəhbərliyi əvvəlcə qorxa-qorxa yem satıb süd almağa başlayır. Yuxarıdan gələn hər bir telefon zəngi onu narahat edir. Yemin satılması ilə əlaqədar görən olanda ağzını yumur. Pul onun üçün qalxan rolunu oynayır. Bir müddət belə davam edir. Günlərin birində əlahəzrət tamah - mən də varam - deyir. Əsl mərkəz bundan sonra başlayır. Pripiskada iştirak edən xırda işçilər də pay umur. Daha sonra pripiskaya vadar edənlər, biz də varıq, - deyirlər. Nəhayət, ən dəhşətli - insanın öz taleyinə biganəliyi - başlayır. "Hamı necə, mən də elə", "Elnən gələn bəla toy-bayramdır" deyimi ilə özünə təskinlik verir. Artıq geriye yol yoxdur. Ya müəyyən edilmiş qaydalarla işləməlisən, ya da məhbus olmalısən.

(ardi var)

Dünya 6 dəqiqə qaranlığa qər q olacaq

Bu əsrin ən uzun Gü-nəş tutulmasının çox bö-yük elmi əhəmiyyəti var. Bu unikal hadisə astro-nomik turizmin inkişafına da təkan verib. 21-ci əs-rin ən uzun tam Gü-nəş tutulması 2027-ci il av-qustun 2-də baş verəcək.

Adalet.az xəbər verir ki, həmin gün Ayın köl-gəsi İspaniyanın cənubundan, Şimali Afrikadan və Yaxın Şərqdən keç-çək və astronomlara bu-ludsuz səmada 6 dəqiqə 23 saniyə ərzində unikal hadisəni müşahidə et-mək imkanı verəcək.

Bildirilir ki, tam tutul-ma bizə günəş tacını - ul-duzumuzun xarici, zəif və həddindən artıq isti atmosferini öyrənməyə imkan verir.

Ayın diski Gü-nəşi mü-kəmməl şəkildə gizlətdik-də, bu quruluş Yerdən görünməyə başlayır.

Bu, alimlərə təc əmə-lə gətirən mürəkkəb maqnit sahələrini öyrən-mək, plazma axınlarını araşdırmaq və koronal kütlə atılmalarını - kos-mik havaya və Yerdəki texnologiyaların fəaliyyəti-nə birbaşa təsir edən ha-disələri aşkar etmək üçün unikal imkan ver-çək.

Bu tutulmanın müs-təsna təbiəti təkə onun rekord qıran müddətində deyil, həm də müstəsna əlverişli müşahidə şərai-tindədir.

Günəşin səmada yük-sək mövqeyi və proqnoz-laşdırılan mükəmməl ya-xın hava şəraiti sayəsində, xüsusən avqust ayın-da buludluluq ehtimalı-nın demək olar ki, sıfır ol-duğu Liviya və Misirdə astronomlar görünmə-miş keyfiyyətli məlumat əldə etməyi gözləyirlər.

Aparıcı elmi təşkilat-lar, o cümlədən NASA, artıq yerüstü rəsədxana-ların yerləşdirilməsi, kosmik cihazların kalibr-lənməsi və yeni günəş aktivliyinin proqnozlaş-dırılması modellərinin si-naqdan keçirilməsi daxil olmaqla, genişmiqyaslı tədqiqat kampaniyaları planlaşdırır. Ümumi faza-nın uzadılmış müddəti yüksək dəqiqlikli müşa-hidələrə imkan verəcək, əks halda qeyri-müm-kündür.

Elmi dəyərindən əla-və, yaxınlaşan tutulma artıq astronomik turizmin inkişafına təkan verən qlobal mədəni hadisəyə çevrilib.

Möhtəşəm həvəskar-lar qədim misirliləri hey-rətə gətirən əzəmətli astro-nomik hadisənin şahidi olmaq üçün Misirin Luksor şəhərində artıq otellər sifariş edirlər.

Məlum olduğu kimi, qədim misirlilər, bacarıq-lı astronomlar səmanı müşahidə edib və çox güman ki, bu cür hadisə-ləri sənədləşdirərək ilahi əlamətlər kimi şərh edib-lər.

ƏDALƏT •

10 oktyabr 2025-ci il

Sözü at, yiyəsi götürsün

Bu, bir el məsəlidir və mən bu yazıda bir çox müşahidələrimə əsaslanmışam.

Televiziya və radiolar, sosial şəbəkələr, keçirilən tədbirlər və s. geniş kütlə ilə daim təmasda olmağın mühüm əlaqə vasitələridir. Odur ki, bu tribunadan istifadə edənlərin peşəkarlığı, nizam-intizamı, bilik və savadı, dünyagörüşü, səriştəsi, təcrübəsi, milli-mənəvi yetkinliyi - bu şərtləri daha da artırmaq olar - çox vacibdir. Bütün bunlarla yanaşı nitq və efir mədəniyyəti, ədəbi dil normalarına, üslub qaydalarına müntəzəm əməl olunması bu sahədəki neqativlərdən xilas olmağın çıxış yollarındandır.

Bütün bu sadaladıqlarımı əsas tutaraq bu yazıda mən adi bir tamaşaçı və dinləyici olaraq narazılıq və narahatlıq doğuran bəzi məqamlara toxunmaq istəyirəm.

Canlı ifa qorxusu

Bəzi zəruri halları, istisnaları çıxmaqla fonoqram ifalarından heç xoşum gəlmir və mən bu cür ifaları sənət hesab eləmirəm. Əgər ifaçı fonoqram arxasında gizlənirsə və bunu verdişə çevirirsə vay onun halına. El arasında buna "xaltura" deyirlər. Hətta yarızarafat-yarıcciddi belə deyənlər də olur: "Fonoqramla nəvəm də oxuyar. Hünəri varsa canlı oxusun".

Bir var, hansısa bir verilişdə format və məzmunla, həm də vəziyyətdə uyğun olaraq ifaçının lent yazısına və fonoqrama qulaq asarsa, bir də var ifaçı necə deyərler, "bəh-bəh" nən efirə dəvət olunur və aparıcı da "böyük sevinclə" onun "sənətkarlığını" nəfəs dərmədən, dil boğaza qoymadan o ki var tərifləyir, "buyur-buyur"la onu oxumağa dəvət edir. Aparıcının can-dillə təqdim etdiyi bu "sənətkar" da özündən razı halda görüntü xatirinə əlinə mikrafon alıb "mahnını verin gəlsin" deyir və "göndərilən" (!?) mahnının ritminə, ahənginə uyğun olaraq başlayır ağzını açıb-yummağa. Vəssalam... Fonoqramla "ifa" olunan mahnı beləcə sona yətir.

Aparıcı əl çala-çala yenə başlayır "ifaçını" möhkəmcə tərifləməyə. Aparıcının təbrincə desək, bu oldu "gözəl ifaçı", "gözəl səs sahibi", hətta "parlayan ulduz". Aparıcının döne-döne dediyi "sağ ol"lar əslində ifaçıya yox, ifaçının "yükünü" daşıyan fonoqrama düşür.

Elə bu yerdə deməliyəm ki, sağ olsun xanəndə Zabit Nəbizadəni, televiziya verilişlərinin birində belə bir təklif elədi, dedi: "Yaxşı olar belə şərt qoyulsun ki, efirə gələn hər bir ifaçı fonoqramsız, canlı oxusun"...

Gözəl təklif idi. Bu sözü təkcə Zabit müəllimdən yox, digər bir neçə istedadlı xanəndələrdən, müğənnilərdən də eşitmişəm. Hətta aparıcılardan da bu sözü deyən olub: "Elə ifaçılar var ki, onları efirə dəvət edirik, amma tələbimiz canlı ifa olduğuna görə gəlmirlər, daha doğrusu, gəlməyə ürək eləmirlər".

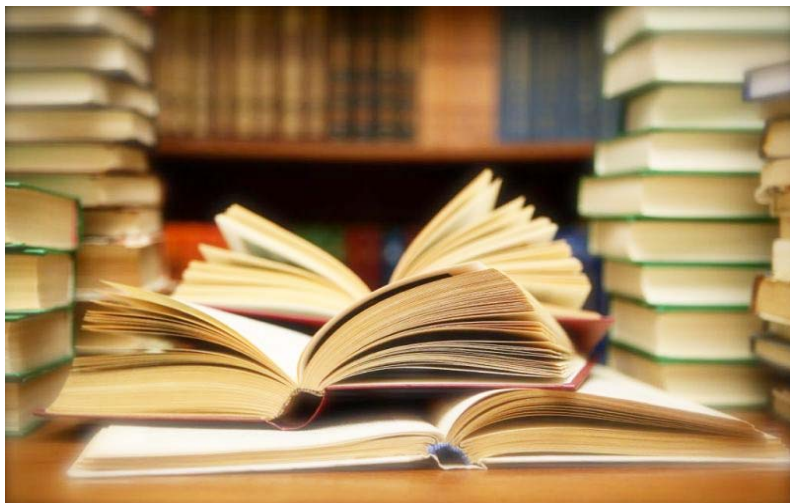
Aparıcının gileylənməsi məni sevindirdi, öz-özümə dedim: "Çox şükür ki, gəlmirlər.Təki, belə olsun, canlı oxuya bilməyənlər, yalnız fonoqramın ətəyindən yapışanlar efirə gəlməsələr yaxşı olar. Heç olmazsa, yorucu, bezdirici, döyənək ifalardan qulağımız bir az dincələr, efirlər də rahat nəfəs alar..."

Ümumiyyətlə, sənət meydanı səsinə, istedadına, peşəkarlığına güvənənlərin yeridir. Burada başqaları "at oynada" bilməzlər.

"Əlləri görmürəm... əllər...əllər!.."

Bu sözləri tamaşaçılara, dinləyicilərə yalvarıb onlardan alqış istəyən bəzi ifaçıların dilindən eşidirik. Bu yerdə ustad aşiq Şakir haqqında vaxtilə xanəndə İslam Rzayevdən aldığı bir müsahibə yadıma düşdü. Həmin müsahibənin lent yazısını bu gün də öziz bir xatirə kimi saxlayıram.

İslam Rzayev deyirdi: "Mən aşiq Şakir sənətinin vurğunu olmuşam. Onun səsinə, ifalarını həmişə xoşlamışam. Bir gün eşitdim ki, Filarmoniyada aşiq Şakirin iştirakı ilə konsert var. Sevinə-sevinə getdim. Zal tamam dolmuşdu. Bir dənə də boş yer yox idi. Yuxarı tərəfdə bir yer tapıb oturdum. Ayaq üstə duranlar zalın di-

varları boyunca yan-yana düzüldü dəyanmışdılar. Şakir də Şakir idi də. Boy-buxun, yaraşıq, nurlu cöhrə... səs də ki, Allah vergisi. Qulaq asdıqca doymurdun. Bir-birindən gözəl ifalar adamı valeh edirdi. Şakiri həm ayaq üstə alqışlayır, həm də səhnədən getməyə qoymurdular. Sayırdım, onu dalbadal düz 7 dəfə səhnəyə qayıtdılar. Tamaşaçıların əl çəkmədiyini gören konsertin aparıcısı səhnəyə çıxıb tamaşaçılara yalvardı ki, "Siz Allah, daha bəsdir, insafınız olsun, adamı bu qədər yormaq olmaz axı, xahiş edirəm əl çalmağı saxlayın..."

İslam Rzayevin aşiq Şakir haqqında olan bu söhbətini yada saldıqca düşünürdüm: Bax, əsl sənət, əsl sənətkar, əsl tamaşaçı sevgisi, tamaşaçı alqışı belə olar. Yoxsa ki, bəziləri kimi "Əlləri görmürəm" deyib tamaşaçıdan alqış umasan?!

Yaxşı sənət nümunələri, yaxşı ifalar, peşəkarlıqla ərsəyə getirilən mahnılar heç vaxt diqqətdən yayınmır. Belə olanda alqışlar özü ifaçını tapır.

Televiziya verilişlərinin birində aparıcı Rəşid Behbudovdan soruşdu ki, "Siz hər hansı bir mahnının üzərində neçə gün işləyirsiniz?"

O, aparıcının bu sualına acı-acı gülümseyib dedi: "Gün nədir, sən aylardan danış. Mən bir mahnının üzərində azı 5 - 6 ay işləyirəm. Onu tam mənimsəməsəm, oxumaram..."

Yaxşı sənətkar, yaxşı ifaçı olmaq istəyən kəslər dahi müğənninin bu və digər tövsiyələrini qulaqda sırğa etməlidirlər.

Xəbərlərin təqdimatında üslub səhvləri

Təəssüflər olsun ki, bu səhvlər artıq ənənə halına çevrilib. Belə ki, xəbər çatdırılarkən səhv olaraq əvvəlcə xəbərin mətni, sonra isə xəbər müəllifinin, yaxud xəbərin istinad edildiyi mənbənin adı deyilir. Amma əksinə olmalıdır. Yəni xəbəri verən müəllifin və ya mənbənin adı əvvəldə deyilmə-

li və bundan sonra xəbərin mətni çatdırılmalıdır. Əks halda dinləyicidə çaşqınlıq yaranır. Dinləyici diqqətini həmin anlarda müvafiq hədəf üzərində cəmləşdirə bilmir, fikri əsas mətləbdən yayınır.

Dediklərimi şərti cümlələr əsasında çatdırsam daha aydın olar. Məsələn, təxminən belə bir xəbər verilir: "Yarışlarda komandamız yüksək nəticələr əldə etdi". Aparıcı həmin cümləni çatdırandan sonra onun ardınca deyir: "Bu sözləri komandanın kapitanı azarkeşlərlə görüş zamanı dedi".

Əslində həmin xəbər üslub tələblərinə uyğun olaraq belə deyilməli idi: "Komandanın kapitanı azarkeşlərlə görüş zamanı dedi: Yarışlarda ko-

mandamız yüksək nəticələr əldə etdi".

Daha bir şərti cümlə: Aparıcı yeni bir xəbəri də üslub xətalari ilə çatdıraraq deyir: "Obyektin tikintisini bu il başa çatdıracağıq. Bu sözləri idarənin rəisi inşaatçıların yığıncağında dedi."

Əslində həmin xəbər belə ifadə olunmalı idi: "İdarənin rəisi inşaatçıların yığıncağında dedi: Obyektin tikintisini bu il başa çatdıracağıq".

Təəssüf ki, bir çox rəsmi xəbərlər də səhv olaraq bu şəkildə verilir. Yuxarıda təqdim etdiyim şərti cümlə nümunələrində üslub səhvi göz qabağındadır. Nə vaxtsa və kimlər tərəfindən ilk dəfə edilmiş bu üslub xətaləri sonradan "inkışaf" edərək xoşagəlməz bir ənənəyə çevrilib.

Efirdə və yaxud hansısa tədbirlərdə görürük ki, bəziləri danışanda cümlədə sözlərin yerini fərqi nə varmadan, laqeydcəsinə dəyişdirir. Buna görə də fikir dolaşıqlığı yaranır, cümlənin mənası itir. Məsələn, şərti olaraq belə bir cümlə deyək: "İdarənin bugünkü tədbirinə xeyli adam toplaşmışdı." Təəssüf ki, həmin xəbəri çatdıran şəxs qeyd edilən cümləni belə ifadə edərək deyir: "Bugünkü idarənin tədbirinə xeyli adam toplaşmışdı." Göründüyü kimi "idarənin" sözü ilə "bugünkü" sözün yerlərinin dəyişdirilməsi fikir dolaşıqlığına səbəb olub. Təəssüf ki, danışmaq zamanı şərti olaraq məsələn, "cəmiyyətdə bəzi adamlar" əvəzinə "bəzi cəmiyyətdə adamlar", "Şərqi bir çox ölkələri" əvəzinə "bir çox Şərqi ölkələri", "şəhərimizin o zamankı həyatı" əvəzinə "o zamankı şəhərimizin həyatı", "sərginin bugünkü qonaqları" əvəzinə "bugünkü sərginin qonaqları" və sair bu kimi dolaşmaq cümlə quranları da, hətta bəzi seriallarda danışmaq zamanı "vsyo", "uje", "davay", "obşim", "papa", "mama" və s.deyən personajları da, bəzi verilişlərdə addım-baş şəstlə "okey" deyən aparıcıları da görürük.

Üslub və nitq mədəniyyəti baxımından təəssüf doğuran belə misalları sayı çoxdur.

Köndələn suallar

Nitq və efir mədəniyyəti, üslub və ədəbi dil normalarına, nümunəvi davranış tərzinə, ədəb-ərkanlı geyim şərtlərinə əməl edilməsi çox vacib olmaqla peşəkarlığa xüsusi diqqət yetirilməlidir.

Bu cəhətdən aparıcılıq da yüksək məsuliyyət, xüsusi peşəkarlıq, bilik və savad, nəticə bacarığı və s. tələb edən işdir.

Aparıcı həm apardığı verilişin, həm də bütövlükdə çalışdığı tele-radio kanalının simasıdır. Hər bir verilişə ilk növbədə onun aparıcısı ilə qiymət verilir. Yeni aparıcı kimdir, efirdə necə davranır, səliqə-sahmanı, geyim-kecimi, nitqi, danışığı, düşüncəsi, dünya görüşü, biliyi, savadı, bir sözlə, peşəkarlığı necədir? Aparıcı üçün bunlar mühüm şərtir. Odur ki, bu işi öhdəsinə götürüb tamaşaçı qarşısına çıxan aparıcı hər şeyi yüz ölçüb bir biçməlidir.

Aparıcı məsələsində yaxşı nümunələr çoxdur. Biz bunu izlədiyimiz verilişlərdə görürük və belələrinə maraqla baxır və maraqla dinləyirik. Amma bununla yanaşı təəssüf ki, belə kinayəli sözləri də eşidirik, deyirlər: "Aparıcı var ki, heç özünü apara bilmir, nəinki verilişi..."

Bir neçə sənətinin dilindən bunu da eşitmişik: "Elə aparıcı var ki, dəvət etsə də onun verilişinə getmirik. Çünki qalmaqla yaradır, adamları üz-üzə qoyur, lazım olmayan sirli məqamları qabartmağa çalışır və sair".

Verilişə çağırıldığı qonaqlardan çox özü danışan, tez-tez müsahibinin sözünü kəsən, yerli-yersiz mövzudan kənara çıxan, köndələn sualları ilə qıcıq yaradan aparıcını da görmüşük...

...Televiziya kanallarından birində ata-ana öz uşağı ilə birlikdə bir verilişə dəvət olunmuşdular. İlk anlardan özlərinə məxsus atmacaları ilə sözbə başlayan aparıcı bu dəfə uşağa üz tutub ondan soruşdu: "Bu gün şəhər evinizdə nə yemisin?"

Aparıcının bu qəfil və gözlənilməz sualından diksinən kimi olan uşaq nə deyəcəyini bilməyib duruxdu və utana-utana başını aşağı dikib bir müddət sükut içərisində qaldı. Aparıcı uşağın düşdüyü bu çətin halıdan həzz alırmış kimi gözlərini ona zilləyib yenə soruşdu: "Hə, de görüm nə yemisin?"

Aparıcı "əmi"nin qır-saqqız olub əl çəkmədiyini gören uşağın sıxılaxla başını aşağı dikib lal-dinməz dayanmaqdan savayı çarəsi qalmadı...

Uşağın düşdüyü vəziyyəti "qəhqəh" çəkməklə yola verən aparıcı bu dəfə də uşağa daha bir yersiz sual verib soruşdu: "De görüm, atanı çox istəyirsən, yoxsa ananı?"

Uşaq üçün bu sual o birindən də ağır idi: necə yəni "atanı, yoxsa ananı"? Bunları fərqləndirmək almanı? Bu fikri xəyalından keçirən uşaq çox çətin sual qarşısında qalıb udquna-udquna yenə başını aşağı salıb susdu. Və bir qədər sükutdan sonra yazıq-yazıq başını qaldırıb pərt halda gah atasının, gah da anasının üzünə baxıb lal-dinməz dayandı. Hansını desin, kimin adını çəksin?... Axi, hər ikisini istəyirdi...

Aparıcı isə inadından dönmürdü, necə deyərler, uşağın iki ayağını bir başmağa dirəmişdi. Uşağın pərtliyinə məhəl qoymadan hey soruşurdu: "Hə, de görüm, hansını çox istəyirsən, atanı, yoxsa ananı?"

"Bakcell" in meqa lotereyasının qalibi bəlli oldu!

İnnovasiya lideri Bakcell-in süni intellekt əsaslı lotereyası davam edir.

Lotereyanın ilk qalibi "iPhone 17" qazanan Rafael İmamverdiyev oldu. Abunəçilər lotereyada hər gün "iPhone 17", hər həftə "Zeekr 001" və son-da "Porsche Cayenne" avtomobili qazanmaq şansı əldə edirlər.

Adalet.az xəbər verir ki, istifadəçilər lotereyada Bakcellin "Şans" paketlərini əldə edərək qalib olma şanslarını artırabilirlər.

"Şans" paketi istifadəçinin qalib olma şansını 8 dəfəyədək artırır.

Əlavə olaraq, hər bir "Şans" paketi ilə iştirakçılar bonus şəbəkədəxili danışmaq dəqiqələri qazanırlar.

Məsələn, 1 AZN-lik "Şans" paketinə daxil olan 3 şans və 10 şəbəkədəxili danışmaq dəqiqəsinə *808#3# YES; 5 AZN-lik "Şans" paketinə daxil olan 25 şans və 100 şəbəkədəxili danışmaq dəqiqəsinə *808# 25#YES; 20 AZN-lik "Şans" paketinə isə daxil 150 şans və 400 şəbəkədəxili danışmaq dəqiqəsinə *808#150#YES nömrəsini yığaraq əldə etmək mümkündür.

"Şans" paketləri barədə ətraflı məlumat ilə linkə keçid edərək tanış olmaq olar.

8 oktyabr tarixində lotereyanın ilk "Zeekr 001" avtomobilinin qalibi məlum olacaq.

Lotereya haqqında ətraflı məlumatı Bakcell-in rəsmi lotereya sahifəsindən əldə etmək mümkündür:

lotereya.bakcell.com

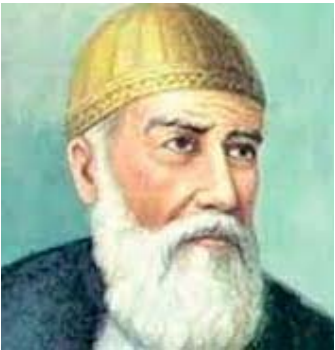
"Bakcell" haqqında

"Bakcell" Azərbaycanın ilk və ən böyük özəl telekommunikasiya şirkətidir.

Hazırda şirkət üç milyondan çox müştərini yüksəkkeyfiyyətli və sürətli telekommunikasiya xidmətləri ilə təmin edir.

Ölkə iqtisadiyyatının qeyri-neft sektorunun ən böyük investorlarından biri olan "Bakcell" süni intellekt əsaslı innovativ həllərlə Azərbaycanın dayanıqlı inkişafına töhfə verir.

"Bakcell" müxtəlif ölkələrdə telekommunikasiya, enerji, yüksək texnologiyalar və tikinti sahələrində fəaliyyət göstərən "NEQSOL Holding" beynəlxalq şirkətlər qrupunun tərkibinə daxildir.

BƏYƏT

№ 57 (917)

Musa Ələkbərli

SİZİN KÜÇƏNİZ

Burda baxışlarım əriyib gün tək,
İşıqlar yananda yanib hər axşam.
Binalar şəfəqdən açıb gül-çiçək,
Gözümlə öpmüşəm, sıgallamışam.

Bəzən də durmuşam fikri dolaşıq,
Səndən çox gileyim, çox küsüm olub.
Sizin pəncərədən süzülən işıq
Üzümde-gözümde təbəssüm olub.

Dindirib məhəbbət diliylə məni,
Nəğməyə çevrilib hər ləpir, hər iz.
Şirin arzuların seliylə məni
Ümmana axıdıb sizin küçəniz.

Deyin, sarmaşığı kənara əysin,
Yenə pəncərəyə qonub ağ əllər.
Qoy kimin xətrinə dəyirsə, dəysin
Sizin küçəlidir bütün gözəllər.

Xəyalım küçə tək uzanar, gedər,
Sevda bir yolu keçəsi olar.
Küçəniz uzanar ekvator qədər,
Dünyanın məhəbbət küçəsi olar.

Sevən ürəyimi alıb ovcuna,
Ömrümə-günümə sıxıb küçəniz.
Bəlkə də həsrətim yetəcək sona,
Muştuluğa qaçan bir uşaq kimi,
Gedib kəndimizə çıxıb küçəniz.

SALAM, YETMİŞ YAŞIM...

Salam yetmiş yaşım, ay üzü nurlum,
Ömrümə-günümə xoş gəldin, salam.
Ay sevda həvəslim, şeir qürurlum
Yadıma saldın ki, mən ağsaqqalam.

Düzü qocalıqdan bir az haliyam,
Yuxusuz gecəm var - fikir tarımı.
Daha mən düşünüb daşınmalıyam,
Ölçüb-biçməliyəm addımlarımı.

Gəl məni ağılla, kamalla dinlə,
Ağılsız fikrimin yolunu kəsir.
Bəlkə yetmiş dəfə artıb səninlə
Sevilmək istəyim, sevmək həvəsim.

Hardandı de səndə bu od, bu atəş,
Bəs niyə gözəllər indi yan durur?
Son bahar qüruba yollanan günəş
Yandırır, bir az da artıq yandırır.

Hələ yetərinçə aşib-daşmamış
Xəzan yeli kimi üstümdə əsdir.
Çilgən gəncliyimlə vidalaşmamış
Tələsik qapımın ağzını kəsdin.

Tərifə qərq edim, öyüm nəyini?
Sən mənə nə şöhrət, nə şan gətirdin.
Bir kənd uşağının saf ürəyini
Ahıl çağlarına nişan gətirdin.

Sorma nə qazandım, demə nəyim var?..
Yazdığım şeirlər bardı, bəhərdi.
Enişdə, yoxuşda bürəməyim var,
Səndən o tərəfdə yol nə təhərdi?!

Dəryalar, ümmanlar çıxıb qarşıma,
Qorxum yox, xilaskar Nuhla gəlibsən.
Sağlam can nə gəzir, ondan danışma,
Sağlam ovqat, sağlam ruhla gəlibsən.

Başında bir dünya fikir yığını,
Qarabağ deyəndə dolur gözlərin.
Vətən istəyini, torpaq yanğını
Ruhu yaşadacaq Mübarizlərin.

Ömür ilahidən gələn baratdı,
Çox şeyə çatmışan, düşünsək dərin.
Yetdiyin arzular dağını yaratdı,
Sinəndə dağ olsun yetmədiklərin?!

Salam yetmiş yaşım, ay üzü nurlum,
Ömrümə-günümə xoş gəldin, salam!
Ay sevda həvəslim, şeir qürurlum
Yadıma saldın ki, mən ağsaqqalam.

ŞAIR, İNAMLI OL

Şair inamlı ol, həyatdır inam,
Ömrün tufanında dizin əsməsin.
Sinəndə ocağa çevrilsin ilham,
Ayaz dondurmasın, şaxta kəsməsin.

Sevgiyə, istəyə təşnə ürəyin
Hələ söhbətlidir, hələ sazlıdır.
Yaratmaq həvəsin, yazmaq istəyin
Tanrı möhlətiylə imtiyazlıdır.

İlahi eşq ilə təpərlidirsə
İnanma o qəlbi ağırılar yenə.
Dörd yanın sevgiyə çəpərlidirsə,
Əcəl belə erkən yol tapmaz sənə!

Uçur komasını kədərin, yasın,
Yanmazsan ürəklə atılsan oda.
Çalış həyat eşqin zədə almasın,
"Sağalmaz xəstəlik" yoxdu dünyada!

BU ÖMRÜ

Fərqinə varmadım ötən illərin,
Dəli köhlən kimi çapdım bu ömrü.
Qorxunc bir uçqunun qarşısınıdayam -
Ağrıda-acıda tapdım bu ömrü.

Sevilmək istəyim necə zor oldu,
Eşqin atəşindən sinəm qor oldu.
Hədəfdən yayınan gözüm tor oldu,
Gah sağa, gah sola sapdım bu ömrü.

Ürək hökm edəndə ilham gəlmədi,
Mən deyən zirvəyə o yüksəlmədi.
Həyatdan qazancım beş-on kəlmədi,
Beş-altı kitaba apdım bu ömrü.

Mən piyada oldum, ehtiyac atlı,
Boy verən arzumu o qırdı-çatdı.
Başımın altında ilan da yatdı,
Əjdaha ağzından qapdım bu ömrü.

Xəzan yarpağıtək yellənməkdədi,
Düşsə künc-bucaqda küllənməkdədi.
Gördüm gözlərindən göllənməkdədi,
Ümmanlar qoynuna atdım bu ömrü!

VARMİŞ

Gözümdən od yağsa, daha inanma,
Könlümün nə dərdi, nə yası varmış.
Ürəyim dönübmüş ilan dilinə,
Hərənin bir özgə dünyası varmış.

Görsən sədam gəldi, kimsə alışıdı,
Deyərsən adicə dostdu, tanışdı.
Haqqımda çoxları haqsız danışdı,
Bəlkə də onların əsası varmış.

Ürəyim yerində dinib susandı,
Yersiz şübhələrdən bezdi, usandı.

Bu sevgi, bu söhbət nahaq uzandı
Hər sözün, mətləbin qisası varmış.

Baxdım arxasınca bu fürsətin də,
Yoxmuş taleyimin əli çətində.
Üzü dönməliymiş məhəbbətin də
Mənimlə köhnədən qisası varmış.

Pərvanə könlümün kövrək qanadı,
Od gəzdi daşlara dəydi, qanadı.
Nəğməyə dönəcək o qızın adı
Bir vaxt biləcək ki, Musası varmış.

GƏLƏCƏK

Həmişə belədir, ulu dünyanın,
Ağrısı-acısı mərdə gələcək.
Bu söz illər boyu çıxıb sınaqdan,
Xeyir gələn yere şər də gələcək.

Qarşıma min çəpər, min hədd qoymasa,
Canımı verərdim minnət qoymasa.
Kim bu gözəlliyə qiymət qoymasa,
Gözünə görümsüz pərdə gələcək.

Ala gözlərinə yer-göy küsənilir,
Özündən xəbərsiz məndən küsənilir.
Səadət bəlkə də ömrünə sənindir,
Məni səslədiyin yerdə gələcək.

Təmiz ürəyim var, bir eşqin əli,
Bir az ağılamalı, bir az gülməli.
Qəfil bir sevincdən olacaq dəli,
Qapına əzaba, dərdə gələcək.

İstəyin odur ki, dinməyəm, susam,
Bu sevda çatmasın elə-ulusa.
Elə arxayınsan, elə bil Musa,
Sən olan dünyaya bir də gələcək.

GƏLİB

Bəxt oyanıb, tale sənə baxanda,
Baxışına duman gəlib, çən gəlib.
Qızılgüllər gül açsa da yaxanda,
Tikanlara calaq oldun sən gəlib.

Ay sevgisiz yuva quran, ev tikən,
İndi ağır günahından pisikən.
Ürəyinə yeridikcə o tikən,
Saçlarına birər-birər dən gəlib.

Bu iltimas xeyirdimi, şərdimi
Aradınmı kişilərin mərdini.
Bir halda ki, böləcəkdim dərdini,
Niyə sənə tuş olmurdu mən gəlib.

Maralsansa, elə baxma ovcuna,
Bu nəri sən tezəcə gətir ovsuna.
O ki, alıb ürəyini ovcuna,
Öz eşqiylə qarşı gəlib, tən gəlib.

Ürəyində ümman olar o damla,
Boğularsan öz evinlə, odanla.
Ömrün keçər sevmədiyin admla,
Görərsən ki, dünya sənə dan gəlib,

Cana doyub bu haraydan, qıyyadan,
Axır biz də ayılmışıq rüyadan.
Ver əlini, çıxıb gedək dünyadan,
İllər boyu gözlədiyim an gəlib.

Dərdi boldu, bu mənimdi, bu sənindir,
Dodağında yeri yanan busənindir.
Yollarına boylanmaqdan Musanın,
Ay insafsız, gözlərinə qan gəlib.

SƏNİ SEVƏNLƏR

İnam da, qorxu da döyür fikrimi,
Üzümə şəfqətlə baxıb gedirsən.
Qəlbimdən süzülən bir duyğu kimi,
Gözümdən hər yana axıb gedirsən.

Gedirsən, ürəyim üstündə qalır,
Adını səsləsəm, alışar səsim.
Səni istəyənlər artır, çoxalır,
Mən hansı birinin yolunu kəsir

Görən arasında varmı utuncaq,
Sənli hisslərimi bölüşür onlar.
Çoxu bir-birini tanımır ancaq,
Mənim ürəyimdə görüşür onlar.

Gedirsən, arxanca neçə göz baxır.
Gör neçə arzuda, neçə addayam.
Sevənlər çay kimi kükrəyir, axır,
Gərək bu çayları keçəm, adlayam.

Qarşıma ümidlə çıxıram hər gün,
Bircə söz dilimdən asılı qalır.
Susuram, bəlkə də susduğum üçün,
Səni istəyənlər artır, çoxalır.

Onsuz da od oğlu odsuz yanandır,
Fərqi nə varsa da yaxşının, pisin,
Neçə eloğlumu oduna yandır,
Təkcə birisinin eşqinə isin.

Səni sevənlərin əsl mərdini,
Göstər, qardaş kimi sıxım köksümə.
Razıyam mən onun bütün dərdini,
Bütün əzabını yığım köksümə.

Şam yanar, pərvanə axışar, gələr,
Birinci yanmasam, bil ki, yanmaram.
Səni məndən artıq sevvə bilsələr,
Heç kimi özümə rəqib sanmaram.

GƏLMİSƏN

Üstündən nə qədər küləklər əsdi,
Şan-şöhrət həvəsi yolunu kəsdi.
Elə bu görüş də ömrümə bəsdı,
Dolan gözlərində bulud gəlmisən.

Yeri görünəndə yarın, yoldaşın,
Fikirlər içində çatılıb qaşın.
Qara tikanları hər addımbaşı,
Yolundan-izindən yolub gəlmisən.

Dözsəm də nə qədər qar-qışlarına,
İndi dözəmmirəm qarğıışlarına.
Qoy düşüm şıdırğı yağışlarına,
Bilirəm, yanıma dolub gəlmisən.

Gərək yarpaq-yarpaq yanıq, tökülüm,
Təzə pöhrələrə boy versin külüm.
Sənə yaz nəfəsi dəyməyib gülüm,
Özün-öz şaxında solub gəlmisən.

Duyğular köhnədir, arzular boyat,
Bu yatan eşqimi harayla, oyat.
Heyf ki, könlünü aldadıb həyat,
Heyf ki, peşiman olub gəlmisən.

OLA

Qaşıyla, gözüylə bənəyə bilər,
Gözəl öz eşqiylə bənərsiz ola.
Onun vüsalına çatmaqdan ötrü,
Çəkdiyin ağırılar qədərsiz ola.

Yaz gülü umasan ömrün qışından,
Ürək cavan qala aldanişından.
Elə güc alasan dost-tanişından,
Aldığın zərbələr xətersiz ola.

Bu söz çox incədir, bu söz çox dərin,
Xəbərci çalmaya zəngini şərin.
İntim dünyasından iki nəfərin,
Üçüncü həmişə xəbərsiz ola.

Bu yerdə şairi hal əhli anlar,
Qəlbindən axmaya bu qara qanlar.
Deşməyə köksünü iti tikanlar,
Bülbülün gül eşqi çəpərsiz ola.

Əcəb gözəllikdi, əcəb nəzakət,
Qəzəb-ədəb-ərkan, əsəb-nəzakət.
Vay onda gözləyə ədəb, nəzakət,
Aşıqın Musa tək təpərsiz ola.

Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

№ 38 (2461) 10 oktyabr 2025-ci il

Bu gün dünyada ən böyük təhlükədən biri, bəlkə də birincisi ekologiya korlanması, havanın çirklənməsi, suya zərərli maddələrin axıdılması və torpağın məhv edilməsidir. Təbii ki, bunları Allah-Təala bizə qismət edib. Və bu gün yer üzündə 8 milyardan çox insan yaşayır. Əgər bu insanlar Allahın verdiyi bu gözəl sərvətləri qorumasalar, təbii ki, elə ilk növbədə özlərini məhv edəcəklər.

Bu mövzu ilə bağlı gələcək yazılarımızda ətraflı söhbət

təsəvvür edir ki, təbiəti qorumaq, onu mühafizə etmək təkcə Təbii Sərvətlər və Ekologiya Nazirliyinin vəzifəsidir. Qalan qurumlar əlini-əlinin üstünə qoyub rahatca təbiəti və ekologiyayı çirkləndirməlidir. Bu düşüncə ilə ekologiyaya yanaşan hər hansı qurum elə ilk növbədə özünü çıxılmaz vəziyyətə qoyur. Ona görə də ekologiya-nın və ətraf mühitin mühafizəsi hər bir qurumdan, hər bir nazirlikdən yüksək məsuliyyət və vətəndaşlıq hissi tələb edir.

qurum ekologiya-nın mühafizəsi məqsədilə ayrı-ayrı istehsalat sahələrində hüquqi, fiziki və vəzifəli şəxslərlə marifləndirici tədbirlər aparır. Bu tədbirlərin dəyəri bilirik ki, çox vaxt müsbət nəticəsi olur. Çünki tədbirlər zamanı mövcud nöqsanlar qeyd edilir, mütəxəssislər tərəfindən tövsiyyə verilir və məsləhətlər görülür. Həyata keçirilən qabaqçılıq tədbirlər nəticəsində qeyd etdiyimiz nöqsanlar, yeni atmosfərə normadan artıq zərərli qazların atılmasının qarşısı alınır.

EKOLOGIYANI KORLAMAQ İNSANLARIN ÖZLƏRİNİ MƏHV EDİR

açaçağıq. Amma bu yazımızda havamızı çirkləndirən, onu yaman günə qoyan və atmosfərə normadan artıq zərərli qazlar atan hüquqi, fiziki və vəzifəli şəxslərdən söhbət etmək istəyirik. Onu da qeyd edək ki, elə Bakı şəhərinin özü həddindən artıq çirkləndirilmiş bir şəhərdir. Daha doğrusu, onun havasına hər gün yüzrlərlə ton zərərli qazlar atılır. Bu isə o deməkdir ki, atmosfer çirkləndirilir, havamız yaman günə düşür və biz insanlar da kimliyindən asılı olmayaraq həmin havanı udmağa məcburuq.

Aydındır ki, ölkəmizdə ekologiya, atmosferi, suyu və torpağı qorumaqla bağlı Dövlət Proqramları mövcuddur. Və Dövlət Proqramında hər bir qurumun, hər bir nazirliyin və hər bir vətəndaşın üzərinə düşən vəzifələr müəyyənləşdirilib. Çoxları elə

Ekologiya-nın, təmiz havanın qorunması sahəsində bir-mənəli olaraq dəyə bilirik ki, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə yanaşı, Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin də böyük xidmətləri var. Ən azından ona görə ki, bu iki qurum hər il iki dəfə ekologiyamızı qorumaq məqsədilə "Təmiz hava" aylığı keçirir. Bu "Təmiz hava" aylığının da məqsədi ondan ibarət olur ki, müxtəlif istehsalat sahələrindən, fabrik-zavodlardan və nəqliyyat vasitələrindən atmosfərə normadan artıq zərərli qazlar atılmasın.

Heç şübhəsiz, bu məqsədlə yol polisi adını çəkdiyimiz qurumla birlikdə reydlər keçirir, müəssisələrdə, istehsalat sahələrində olur və eləcə də Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin stasionar postlarında reydlər təşkil edir. Öncə hər iki

Yay və payız mövsümündə Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin keçirdiyi "Təmiz hava" aylıqları onu göstərir ki, bu cür tədbirlərə çox böyük ehtiyac var. Belə ki, həmin tədbirlərdən sonra yüzrlərlə, bəlkə də minlərlə texniki cəhətdən nasaz nəqliyyat vasitələrində yaranmış qüsurlar aradan qaldırılır. Əgər bu qüsurlar vaxtında aradan qaldırılmasa demək olar ki, atmosfərə daha çox zərərli qazlar atılacaq. İdarənin Ekoloji Nəzarət Böli-yü vaxtaşırı olaraq stasionar postda texniki cəhətdən nasaz avtomobilləri saxlayır, onları müayinədən keçirir və bu zaman atmosfərə normadan artıq zərərli qazlar atan nəqliyyat vasitələrinin sürücüləri inzibati məsuliyyətə cəlb edirlər.

Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin Avtotexniki müfəttişlik şöbəsinin rəisi, polis polkovniki Xalid Əzimov bizimlə söhbətində bir fikri xüsusilə vurğuladı ki, biz ekologiyamızın mühafizəsi üçün təkcə "Təmiz hava" aylığında deyil, həm də bütün il boyu lazımı qabaqçılıq tədbirlər həyata keçiririk. Bu qabaqçılıq tədbirlər ondan ibarətdir ki, şöbəmizin əməkdaşları həm Bakı şəhərinə, həm də rayonlara ezam edilir, orda keçirilən tədbirlərdə iştirak edir, atmosfərə normadan artıq zərərli qazlar atan nəqliyyat vasitələrinin aşkar edilməsində xüsusi rol oynayırlar. Həmişə olduğu kimi, biz yenə ayrı-ayrı sürücülərlə və eləcə də fizi-

ki, hüquqi və vəzifəli şəxslərlə söhbətləri də diqqət mərkəzində saxlarıq. Çünki bəzən hər hansı inzibati tədbirdən maarifləndirmə metodu daha yaxşı nəticə verir. Biri var atmosfərə normadan artıq zərərli qaz atandan sonra hansısa sürücü ilə söhbət edə-sən, biri də var bu söhbətdən sonra texniki qüsurları aradan qaldıran və nəqliyyat vasitə-sini qüsursuz idarə edən sürü-cü ilə söhbət aparasan. Təbii ki, birinci daha effektivdir. Elə rəhbərliyimiz də bizim qarşı-mıza ən çox qeyd etdiyim bu vəzifələri qoyub. Yeni insan-ların maarifləndirilməsi və ekologiyamızın mühafizəsi.

Xalid Əzimov bizimlə söhbətində bir fikri də vurğuladı ki, keçirilən "Təmiz hava" aylığında qanunu pozan və texniki cəhətdən nasaz avtomobillərin sürücüləri bir qayda olaraq stasionar postlarda saxlanılır. Ən çox atmosfərə zərərli qazlar atan Sovet istehsalı olan köhnə "VAZ" markalı avtomobillər, bir də "Kamaz", "Kraz", "Şadman" markalı yük maşınlarıdır. Bununla yanaşı, istismar müddətini başa çatdırmış və eləcə də yararsız olan avtobuslardan və digər yük maşınlarından da atmosfərə normadan artıq zərərli qazlar atılır. Bu isə qanun pozuntusu deməkdir. Əgər sürücü edilən xəbər-

darlıqlara baxmayaraq, nəqliyyat vasitəsindəki mövcud texniki qüsurlar aradan qaldırırsa, həmin sürücü İnzibati Xətalər Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə 50 manat məbləğində cərimə edilir. Yenə deyirəm, bizim məqsədimiz hansısa sürücünü cərimə etmək deyil, bizim məqsədimiz qanunu pozan sürücüləri marifləndirmək, onları qanuna riayət etməyə dəvət etməkdir. Əgər həmin sürücü "Yol hərəkəti haqqında" Qanunu pozursa onun cərimə edilməsi labüddür.

Göründüyü kimi, ekologiya-nın çirkləndirilməsinin qarşısını almaq üçün və eləcə də onun mühafizəsini həyata keçirmək məqsədilə Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi çox böyük işlər görür, qabaqçılıq tədbirlər həyata keçirir. Amma bəzi sürücülər deyirlər ki, avtomobili-miz yeni olsa da bəzən ona tökülən yanacaq keyfiyyət-siz olur. Yanacaq da keyfi-yətsiz olanda istər-istəməz atmosfərə normadan artıq zərərli qazlar atılır. Ona görə də aidiyyəti qurumlar res-publikamızdakı yanacaq-doldurma məntəqələrində yanacağın keyfiyyətinə diq-qət yetirməlidirlər ki, keyfi-yətsiz yanacaq olmasın.

Emil FAİQOĞLU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ

MEDIANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MALİYYƏ YARDIMI İLƏ

Ömrünü SÖZə həsr edən-
ləri həmişə fədakar adlandır-
mışam. Axı onlar Allahın
bəxş etdiyi o gözəl neməti-
ömrü məhz SÖZ yolunda
xərcləyirlər. SÖZ elə ali mə-
qəmdir ki, hər kəs orada səni
anlamaya bilər, dinləməyə
biler. Elə SÖZün aliliyi də bu-
dur ki, onu hər adam rahat-
lıqla dərk etmir. Ancaq şairlər
həmin sözlərə ədəbi mənə
yükleyərək oxucuya sevdirməyi
bacarırlar. Ömrünü SÖ-
Zə həsr edən gənc yazarlar-
dan biri prezident təqaüddü-

hesabından izləyiciyə təq-
dim edir. Artıq insanlar kitab
oxumağı əziyyət hesab edir-
lər.
Yaradıcılığın bəyəndiklə-
rim də olur, bəyənmədiklərim
də. Ancaq bunun şəxsi mü-
naisbətimizə qetiyyən təsiri
olmur.
Onu da qeyd edim ki, bax-
mayaraq ki, ədəbi mühitdən
uzaqlaşmışdım, ancaq keçən
il şəhid Vüsal Muradova həsr
etdiyim "Vüsal gecəsi" adlı
layihəm çox danışıldı. Həm
layihənin rəhbəri idim, həm

-Ssenari yazmaq, daha
çox layihələr üzərində ça-
lışmaq sizi poeziyadan
uzaqlaşdırır?
-Daha çox mahnı mətnləri
yazmağa üstünlük verirəm.
Mahnı mətnlərimin də 90%-i
vətənpərvərliklə bağlıdır. Bil-
mirəm bu nədən irəli gəlir,
daxilimdəki vətənpərvərliyin
hədsiz-hüduzsuz olmağı mə-
nə qurur verir. Çox yəqin ki,
bu da qarabağlı olmağımla
bağlıdır.
-Mahnı mətnləri sizə da-
ha çox uğur gətirdi yoxsa
şeyirlər?

və Emil də gənc yazar kimi
"prezident təqaüdü"nə layiq
görülmüşdü. Onun təqaüdə
layiq görülməsini təsdiqlə-
yən insanlardan biri də Rə-
şad Məcid idi. Adam bunları
unutmaz axı.
-Kitab satışının zəif ol-
mağında nəşriyyatı günah-
landırmaq olar?
-Birmənalı şəkildə xeyr.
Hər kəsin oxucu kütləsi ol-
malıdır. Əgər mənim oxucu
kütləm yoxdursa, şair və ya
yazıçı kimi sevilmirəmsə, ni-
yə nəşriyyatı günahlandır-

Qabil Ədalət: "Özümüzü təbliğ etməyi bacarmırıq"

sü, Azərbaycan Yazıçılar Bir-
liyinin üzvü, bir sıra vətən-
pərvərlik mövzusunda uğurlu
layihələrin müəllifi Qabil
Ədalət də bu yolun enişin-
dən- yoxuşundan danışib:

-İllər əvvəl ədəbi mühit-
də tez-tez görünürdünüz.
Müəllifi olduğunuz layihə-
lər həmişə diqqət çəkirdi.
İndi isə həmin aktivliyiniz
yoxdur. Səbəb nədir?

-İllər əvvəl bu qədər qay-
ğılarım yox idi. Subay idim,
üzərimdə heç kəsin müəsü-
liyyəti yox idi. Rahatlıqla
özümü yaradıcılığa həsr edir-
dim. Azərbaycan Gənclər
Fondundan layihələr götü-
rüb, onların üzərində işləyir-
dim. Onunla da müəyyən
uğurlar əldə edirdim. Ancaq
indi hər şey dəyişib. Sosial
qayğılar bəzən ədəbi yaradı-
cılığı üstələyir. Nə qədər ko-
bud səslənsə də düşünürəm
ki, bu, normal haldır. Çoxu-
muza bəllidir ki, yaradıcılıq
sahəsində gəlir çox az olur.
Fərqanə Mehdiyeva həmişə
deyirdi ki, ədəbiyyatın çörəyi
yoxdur.

Ancaq ədəbiyyat, ədəbi
mühit mənə gözəl dostlar qa-
zandırdı.

-Sosial qayğılar sizi ədə-
biyyatdan nə qədər kənara
atsa da, fürsət tapan kimi
yazırsınız...

-Heç şübhəsiz ki, elədir.
Daha çox vətənpərvərlik
mövzusunda yazıram. Layi-
hələrimin çoxu da bu mövzu
ilə bağlıdır. Bilirsiniz, yaradı-
cılıq da bir övladdır. Əgər
sən ona diqqət ayırırsansa,
qayğı göstərirsənə əlbəttə, o
da bir mənəvi övladdır. Mər-
hum millət vəkiliimiz Qənirə
Paşayevaya dedim ki, yara-
dıclıq 3-cü övladımdır. O mə-
nə dedi ki, inan ki, yaradıcılıq
daxilinizdə sizin ilk övladı-
nızdır. Ancaq məişət qayğıla-
rından qopma bilmirsiniz. Bu
da normal haldır.

-Görünən odur ki, ədəbi
mühitdən uzaqlaşmışınız.
Kımları oxuyursunuz? Ki-
min fikirləri sizə maraqlı
gəlir?

-Əslində ədəbi mühitin
böyük bir hissəsini sosial şə-
bəkədə izləyirəm. Məlumdur
ki, indi internet dövrüdür.

Sosial şəbəkə kitabı üstə-
ləyib. Hər kəs öz yaradıcılıq
nümunəsini sosial şəbəkə

də şəhidin obrazını canlandı-
rırdım. Onun geyimi ilə səh-
nəyə çıxdım. Düşünürəm ki,
bu bir ilk idi.

Dediym kimi yenə də vətən-
pərvərlik mövzusu məni
özünə çəkdi.

Bu layihələrin davamı gəl-
əcəkdir. Hətta bir şəhid haq-
qında tamaşa hazırlayıram.
Ssenari müəllifi mənəm.
Teatrların birində səhnələş-
diriləcək.

-Nədənə artıq uzun
mətnlər oxunmur...

-İnsanların sanki buna
səbri çatmır. Bəzən insanla-
rın səhhəti yol vermirlər, bəzən
də sosial qayğılar...

Ona görə də heç kəs uzun
mətnlərə zaman ayırmaq istə-
mirlər.

Ətrafımızda hər şey o qə-
dər sürətli dəyişir ki, insan
bəzən labirintdə düşür.

-Başqa bir peşə ilə məş-
ğul olub yaradıcılığı bir tə-
rəfdə saxlamaq çətin olur?

-Əlbəttə, hətta çöhrəkulu
üçün getdiyiniz işdən bezir-
sən. Çünki sən həmin işi
sevmirsən, sadəcə məcburi-
yyətə uyğun edirsən. Maddi ehtiyaclarının ödənməsi üçün
edirsən.

Bu da adamı çox yorur. İnsan
sevmədiyi işlə məşğul
olanda yorulur. Gözəl bir
deyim var: elə peşə seçmək
gərəkdir ki, ömür boyu işlə-
mək məcburiyyətində qalma-
yasan.

Mən layihələr üzərində
çalışanda demək olar ki, gün
ərzində çox yerə gedirdim,
hətta rayonlara belə gün ərzində
gedib- gəlirdim. Ancaq
yorulmurdum, çünki öz işimi
sevirdim. İndi çalışdığım iş
fiziki cəhətdən məni yormur.
Ancaq mənən çox yoruluram.

maliyənə? Əgər şərin şeyirləri
sevilirsə, ən yaxşı nəşriyyat
belə ona kömək edə bil-
məz.

Məsələn, Ramiz Rövşəni
hansı nəşriyyatda çap etsə-
lər o kitabın satışı çox yaxşı
olacaq. Çünki o şairin seven-
ləri çoxdur, oxucu kütləsi var.

Birdə təbliğat önəmlidir.
Biz özümüzü təbliğ edə bil-
mirik. Əsas şərtlərdən biri də
təbliğatdır. Bir neçə şair tə-
nəbiyirəm ki, çox tədbirlərdə iş-
təbirək edə- edə toylara yol tap-
dı. Toy şairi oldu. Onun da
öslubu odur. Ciddi yazar ki,
fəaliyyət göstərməyi seçmir.
Bu isə sosial qayğılara bağlı-
dır.

Mən də bəzən toylara də-
vət alıram, amma hələ ki,
özümü orda görmürəm. Cid-
di mətnlərimi heç vaxt toy
ab-havasına qurban vermə-
mişəm.

Mənə bayağı mahnılar
təqdim ediblər ki, mahnı mə-
ni yazım. Müğənniyə görə
imtina etmişəm. Çünki hə-
min müğənninin ciddi sənəti
olmadığını bilmisəm. İndiyə
kimi yazdığım mahnı mətnlə-
rini sənətkarlar oxuyub.

Hətta ekspert kimi sosial
verilişlərə də dəvət alıram.
Sadəcə qalmaqaldan uzaq
adamam. Ona görə dəvətlə-
rini qəbul etmirəm.

-Sizcə ədəbiyyatda büt-
tün problemlərin həlli ədə-
bi tənqiddir?

-Xeyr, qetiyyən. İndi ya-
zarların bir çoxu tənqiddən
nə olduğunu bilmir. Normal ola-
raq tənqid etmək qaydasını
bilmirlər. Bəzən də "qapı
döymək" yolunu seçirlər. Heç
vaxt qapı döymədim. Əgər
qapı döysəydim, ilk növbədə
millət vəkili Aqil Abbasa ya-
xınlaşardım ki, Aqil müəllim,
biz həm yerliyi, həm də qo-
humluq əlaqəmiz var. Bunu
heç vaxt etmədim.

-Qabil Ədalət üçün ədə-
biyyat nə deməkdir?

-Deyərdim həyat tərzim-
dir, yaşam tərzimdir. Necə
adlandırsaq olar. Bəzən sir-
dəşim olur, bəzən küsüb- in-
cidiyim yer olur. Axı insan
umduğu yerdən küsür. Mən
də hər hissi ədəbiyyatdan
umuram. Ruhumun aynası-
dır.

Əntiqə Kərimzadə

Onun nakam ömrü

Bu gün Əməkdar artist Rəşid Səməndərin doğum günüdür. 1975-ci ildə aktyor Səməndər Rəzayevin ailəsində dünyaya göz açan Rəşid atasının sənət yolunu davam etdirməyi qarşısına məqsəd qoymuşdu. Elə bu minvalla o, 1993-cü ildə Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin "dram və kino aktyoru" fakültəsinə qəbul olub. Tələbəlik illərində qabiliyyəti ilə diqqət çəkərək bir çox uğurlu rolların ifaçısına çevrilib. Atalar yaxşı deyib: "Ot kökü üstə bitir". Səməndər Rəzayev kimi bir sənətkarın oğlu da əlbəttə, istedadlı olacaqdı. Hələ tələbəlik illərindən Akademik Milli Dram Teatrında aktyorluq karyerasına başlayan Rəşid ardıcıl bir çox tamaşalarda yaddaqalan obrazlar yaradır. O, 2006-cı ildə Respublikanın Əməkdar Artisti fəxri adına layiq görülür.

Təəssüf ki, belə bir istedadlı aktyorun teatrda problemləri yaşanmağa başlayır. Onun adı teatrda qalmaqallarda hallanır. Elə bu səbəbdən də Rəşid işdən uzaqlaşdırılır. O, mətbuata açıqlamasında hansı səbəbdən işdən çıxarıldığını bilmədiyini söyləyib. Ancaq teatrın rəhbərliyi aktyoru idarə olunmayan, səbrsiz, söyüş söyən adam kimi təqdim edirdi.

Akademik Milli Dram Teatrından ayrılan Rəşid Səməndər Cəfər Cabbarlı adına İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatrında aktyor kimi fəaliyyət göstərməyə başlayır. Aktyor, bir zamanlar atası Səməndər Rəzayevin aparıcı olduğu "Bulaq" verilişində də uzun illər aparıcı olub. Sonralar köhnə iş yerinə - Akademik Milli Dram Teatrına qayıtmaq istəsə də, onu yenidən teatra işə götürməzlər. Tetarın bədii rəhbəri, baş rejissoru Azər Paşa Nemət onun səhhətindəki problemləri əsas gətirərək, Rəşid Səməndərə "teatrda boş yer yoxdur" cavabını verir.

Bacısı teatrşünas, jurnalist Rübabə Səməndərə qardaşı haqqında sual verdikdə isə onun haqqında danışmağa hazır olmadığını söylədi:

"Qardaşımın ölümü faciəli oldu. Onun haqqında danışmaq ağırdır. Onunla bağlı hər hansı bir xatirəni danışmaq mənə ağır gəlir. Bunun üçün hələ hazır deyiləm. Müəyyən nüanslar var ki, o haqda danışmaq istəmirəm. Hələ ki, ürəyimdə qalsın. Bəlkə nə zamansa danışaram, amma indi yox".

Ömrünün sonuna qədər ailə qurmayan əməkdar artistin karyerasında yaşadığı sarsıntı onun faciəsi ilə sonlanır. O, 2020-ci ildə noyabrın 20-də yaşadığı binadan özünü ataraq intihar edir.

Əntiqə KƏRİMİZADƏ

Aqil Abbas Vaqif Bəhmənliyə bacısı Təranə xanımın vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.
Nəbi Muxtarov və Aslan Mehdiyev Vaqif Bəhmənliyə bacısı Təranə xanımın vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.
Məzahir Əhmədov, Faiq Qismətoğlu və Əbülfət Mədətoğlu Vaqif Bəhmənliyə bacısı Təranə xanımın vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.
Umud Rəhimoğlu Vaqif Bəhmənliyə bacısı Təranə xanımın vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.
Əli Mahmud, Ağacəfər Həsəni, Adil Cəmil və Sərvaz Hüseynoğlu Vaqif Bəhmənliyə bacısı Təranə xanımın vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.
Əbülfət Mədətoğlu Tural Cəfərliyə dayısının vaxtsız vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.
Faiq Şükürbəyli ailə üzvləri ilə birlikdə Cəbrayıl rayonunun Mehdi kənd sakini Şərqiyə xanım əziz qardaşı Şahsuvar müəllimin vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Təsisçi və baş məsləhətçi: Aqil ABBAS Baş redaktor: İradə TUNCAY	Qəzet "Ədalət" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnmiş və "Son dakika" MMC Nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir. Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.	KAPİTAL Bankın 1 sayılı Nəsimi rayon filialı. kod: 200112 h/h Müxbir hesab: 0137010001994 S.W.I.F.T. Bik: AIIBAZ 2xhesab N: 38070019411100451111 VOEN: 1300456161 İndeks:0107 Qeydiyyat nömrəsi 100	Ünvan: Bakı AZ1073 Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "AZƏRBAYCAN" nəşriyyatı, 6-cı mərtəbə. Telefon: 538-05-50, 538-51-31, 534-55-98 Faks: 539-80-26 adaletqezeti@rambler.ru adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az	Tiraj: 1500 Sifariş: 249 Çapa imzalanmışdır: 09.10.2025
---	--	--	--	--

